

NÄRA NACKA – DÄR STADENS PULS MÖTER NATURENS LUGN ÖVERSIKTSPLAN 2050

Nacka kommun 25-11-04

FÖRORD

Mats Gerdau

Kommunstyrelsens ordförande,
Nacka kommun

INNEHÅLL

KAPITEL 1 – EN PLAN FÖR ETT HÅLLBART NACKA	6
Genomförande av översiktsplanen	12
Mål och målbild för Nacka	14
KAPITEL 2 – PLANFÖRSLAGET – UTVECKLING SINRIKTNING OCH MARKANVÄNDNING	18
Utvecklingsinriktning	18
Attraktiva bebyggelsemiljöer	20
Dynamiskt näringsliv och god service	21
Sammanlänkade och framkomlig	22
Upplevelserikt och hälsofrämjande	23
Livskraftig natur- och vattenmiljö	24
Klimatsmart och robust	25
Mark- och vattenanvändning	26
KAPITEL 3 – LOKALA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER	28
Västra Sicklaön	30
Östra Sicklaön och Boo	34
Fisksätra och Saltsjöbaden	40
Älta	44
KAPITEL 4 – FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL ALLMÄNNA INTRESSEN	48
Byggd miljö och landskap	48
Näringsliv och service	54
Mobilitet och transportsystem	55
Natur och ekosystemtjänster	57
Idrott, rekreation och friluftsliv	59
Klimatrisker och klimatanpassning	62
Teknisk försörjning	64
Miljöskydd, hälsa och säkerhet	65
Riksintressen	71
PLANERINGSUNDERLAG	75
LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE, SE BILAGA.	

LÄSANVISNING

KAPITEL 1 – EN PLAN FÖR ETT HÅLLBART NACKA

Det inledande kapitlet beskriver översiktsplanens funktion och hur den förhåller sig till andra planeringsdokument/nivåer. Utgångspunkter som legat till grund för arbetet med förslaget. I avsnittet beskrivs även den uppsatta målbilden för Nacka år 2050.

KAPITEL 2 – PLANFÖRSLAGET

Kapitlet redovisar översiktsplanens utvecklingsinriktning samt mark- och vattenanvändning. Här visas de övergripande strukturerna för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer, tillsammans med ställningstaganden för hur dessa bör utvecklas både inom kommunen och i ett mellankommunalt och regionalt sammanhang. Förslaget anger långsiktiga intentioner i stora drag och ger en samlad bild av mark- och vattenanvändningen.

KAPITEL 3 – LOKALA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Detta kapitel beskriver, utifrån översiktsplanens mål, lokala utvecklingsmöjligheter för Nackas olika kommundelar, dessa redovisas på en konceptuell nivå och redovisas tillsammans med en inzooming av markanvändningen för området.

KAPITEL 4 – FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL ALLMÄNNA INTRESSEN

Kapitlet om allmänna intressen beskriver viktiga sakfrågor och förhållningssätt för kommunens fortsatta utveckling. Det utgör en grund för översiktsplanens riktning och fungerar som stöd i den kommande planeringen

EN PLAN FÖR ETT HÅLLBART NACKA

Denna översiktsplan syftar till att säkerställa en långsiktigt hållbar utveckling för Nacka och dess invånare. Fokus ligger på att bevara och utveckla de unika kvaliteter och karaktärer som präglar kommunens olika områden, samtidigt som trevliga och trivsamma boende- och vistelsemiljöer skapas. Planen föreslår inga nya bebyggelseområden utan fokuserar på fortsatt utveckling av Västra Sicklaön och de lokala centrumområdena i dialog med Nackaborna. Bra kommunikationer, ett blomstrande näringsliv samt bevarandet av kommunens gröna och blåa områden är centrala delar i denna utveckling. Samtidigt tas ett program fram för att stärka den gröna och blå infrastrukturen i Nacka.

Så används en översiktsplan

Översiktsplanen är ett vägledande dokument som redovisar kommunens viljeinriktning för den långsiktiga mark- och vattenanvändningen. Planen bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling och främjar en ändamålsenlig planering. En översiktsplan är inte juridiskt bindande, men genom sin vägledande funktion har den en central roll för kommunens utveckling, eftersom dess inriktning omsätts i detaljplaner och lov för mark och vatten, vilka är juridiskt bindande. Denna översiktsplan redovisar utvecklingsmöjligheter för de kommande 25 åren. Många av de strategiska inriktningar som funnits med i tidigare översiktsplaner är fortfarande önskvärda men har ännu inte realiserats. De har därför även tagits med i denna översiktsplan.

I översiktsplanen beskrivs också sakfrågor, så kallade allmänna intressen samt riksintressen enligt miljöbalken samt hur kommunen avser att tillgodose dessa.

Planen ger en övergripande bild av kommunens långsiktiga utveckling och bör inte vara detaljerad. Frågor om specifika projekt och deras innehåll hanteras istället i efterföljande planering, se figur på nästa sida.

ÖVERSIKTSPLANEPROCESSEN

Processen för översiktsplanen regleras i plan- och bygglagen vilket innebär att vissa krav behöver uppfyllas vid framtagande eller ändring av en översiktsplan. Arbetet har genomförts stegvis med samråd, granskning och antagande. I Nacka valde kommunen också att inleda arbetet med en tidig dialog för att stärka kunskapsunderlaget inför planförslaget och skapa en bredare

delaktighet i arbetet. För att översiktsplanen ska vara ett strategiskt och vägledande dokument över tid krävs också att den hålls uppdaterad och aktuell. Därför ska kommunfullmäktige under varje mandatperiod ta ställning till om planen är aktuell eller om den behöver revideras.

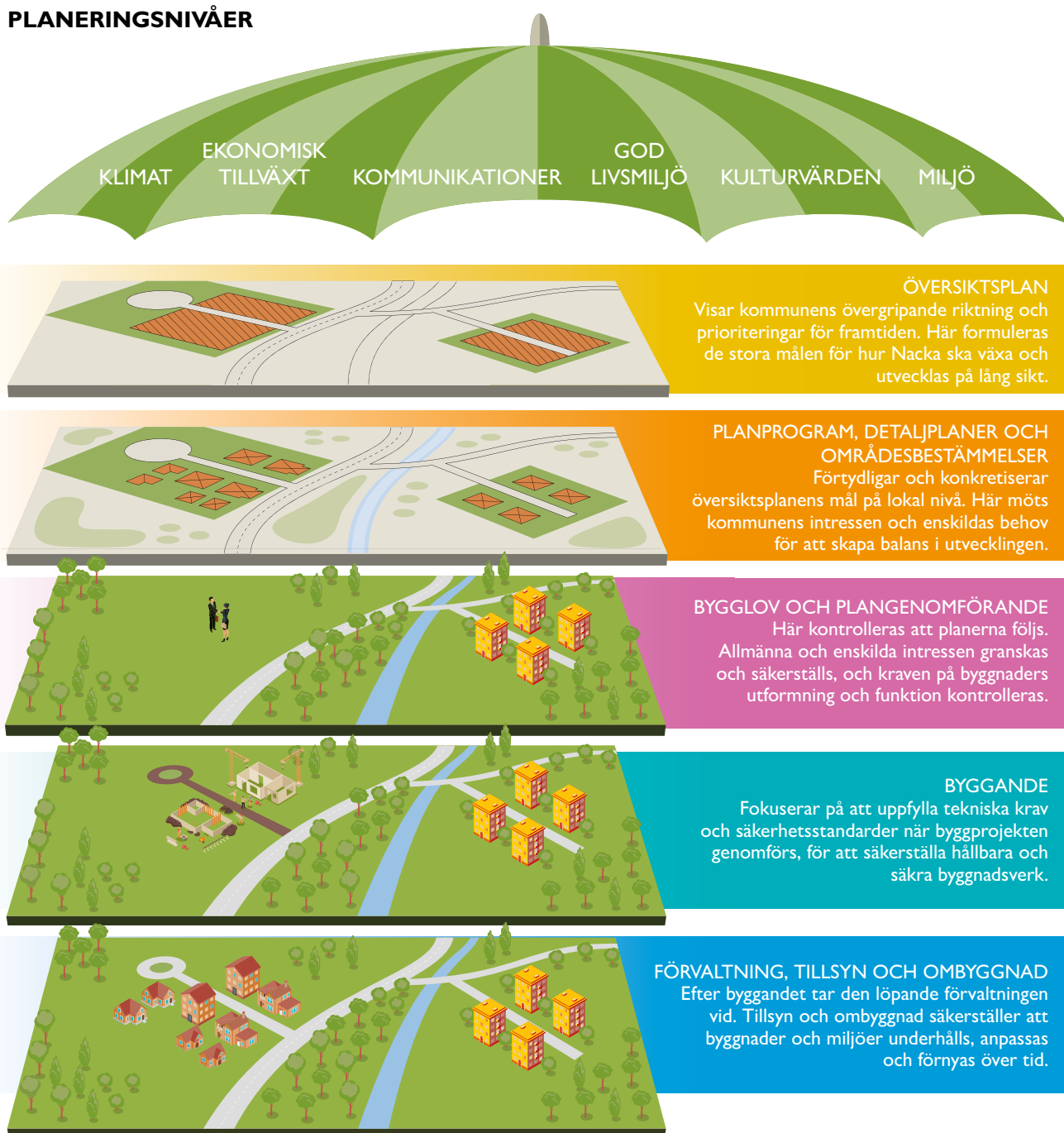
Tidig dialog

Innan planförslaget arbetades fram genomfördes en bred dialog med invånare och näringsliv. Dialogen visade på ett stort engagemang för kommunens framtid och lyfte särskilt fyra frågor: behovet av att bevara grönområden, en varsam bebyggelseutveckling, fler kultur- och fritidsmöjligheter samt förbättrade trafiklösningar. En särskild dialog med ungdomar visade också på önskemål om fler idrottsytor, utvecklad kollektivtrafik och levande lokala centrum.

Samråd

Planförslaget var ute på samråd hösten 2024. Kommunen genomförde informationsmöten, digitala utskick och öppna forum för att sprida kunskap om förslaget och underlätta deltagande. Myndigheter, organisationer och invånare lämnade synpunkter som bland annat rörde bebyggelsens lokalisering, natur- och rekreationsområden samt behovet av satsningar på infrastruktur. Dessa redovisas i en samrådsredogörelse och låg till grund för förändringar inför granskningen.

PLANERINGSNIVÅER

Granskning

Det omarbetade förslaget ställdes därefter ut för granskning våren 2025. Synpunkterna berörde bland annat avvägningar mellan bostadsbyggande och naturvärden samt behovet av tydligare kartunderlag. Dessa har bemötts i ett granskningsutlåtande och bidragit till justeringar i planen.

Antagande

Efter samråd och granskning har förslaget bearbetats vidare. Den 15 december 2025 beslutade kommunfullmäktige att anta översiktsplanen. Den gäller nu som kommunens vägledning för mark- och vattenanvändning och ersätter tidigare översiktsplan.

Länsstyrelsens granskningsyttrande enligt 3 kap. 16 § PBL återges i slutet av denna handling.

ÖVERSIKTSPLANEN DELAS IN I FÖLJANDE DELAR UTVECKLINGSINRIKTNING

Denna del av översiktsplanen redovisar kommunens övergripande strategier för en hållbar utveckling genom fysisk planering och omfattar följande kategorier:

- Bebyggelse
- Natur och friluftsliv
- Kommunikationer

Mark- och vattenanvändning

I denna del fastställs hur olika mark och vattenområden i kommunen ska användas för att stödja de uppsatta målen.

Planen redovisar tre nivåer av förändring, där den första nivån innebär att marken fortsatt används som idag (detta gäller för merparten av kommunens ytor). Endast i vissa delar av kommunen planeras en utveckling eller omvandling av markanvändningen. Mark- och vattenanvändningsförslaget delas in i följande grader av förändring:

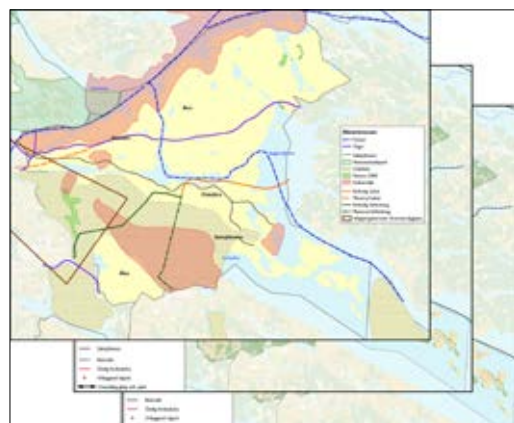
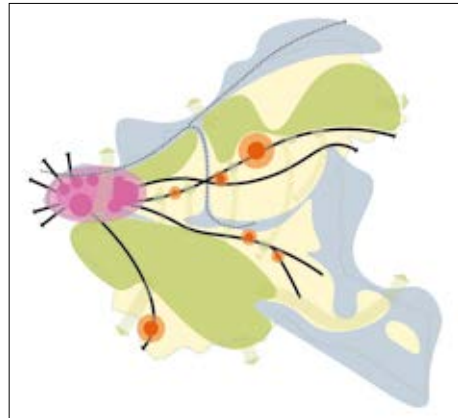
- **Befintlig användning:**
Områden där inga större förändringar planeras.
- **Utvecklad användning:**
Den befintliga användningen förstärks, exempelvis genom kompletterande bebyggelse.
- **Ändrad användning:**
Markanvändningen förändras från en kategori till en annan.

Planen redovisar också olika kategorier som specificerar på vilket sätt marken ska användas. Kartan innehåller följande markanvändningskategorier:

- Mångfunktionell bebyggelse
- Lokalt centrum
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Verksamhetsområden
- Natur och friluftsområden
- Vattenområde

Riksintressen och andra värden

I denna del beskrivs bland annat kommunens värdebärande natur- och kulturmiljöer och miljörisker samt kommunens förhållningssätt kopplat till dessa.

NATIONELLA OCH REGIONALA MÅL

Agenda 2030

FN:s 17 globala mål omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Målen är en självklar utgångspunkt och där vissa är särskilt kopplade till översiktlig planering genom att de styr insatser mot att skapa socialt inkluderande, ekonomiskt livskraftiga och ekologiskt hållbara samhällen. Planeringen fokuserar på att förena stadsutveckling med bevarandet av biologisk mångfald och att minimera klimatpåverkan genom att integrera hållbara transporter, energieffektiva byggnader och grön infrastruktur. Mer om globala målen finns att läsa på www.globalamalen.se

Globala målen (Agenda 2030)

Även de nationella miljömålen är viktiga utgångspunkter för den översiktliga planeringen och finns att läsa på www.sverigesmiljomal.se/miljomalen.

RUFS 2050

Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen 2050 (RUFS), som är Region Stockholms långsiktiga och övergripande planeringsdokument för länet, innehåller en vision om att göra Stockholmsregionen till Europas mest attraktiva storstadsregion. Fyra övergripande mål ska bidra till att nå visionen som Region Stockholm strävar mot:

- En tillgänglig region med god livsmiljö
- En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region
- En ledande tillväxt- och kunskapsregion
- En resurseffektiv och resiliert region utan klimatpåverkande utsläpp

En ny regional utvecklingsplan med tidshorisont 2060 är under framtagande och är planerad att antas under 2026. Mer om RUFS finns att läsa på www.regionstockholm.se/regional-utveckling/regional-utvecklingsplanering.

NACKA I REGIONEN

Enligt den regionala utvecklingsplanen (RUFS 2050) betraktas Nacka som en del av den centrala regionkärnan. Denna position ger kommunen särskilda möjligheter och potential som en del av storstaden, särskilt inom bostadsutveckling. Trots en allmän nedgång i befolkningstillväxten i Stockholmsregionen som medför en dämpad efterfråga på bostadsmarknaden så förblir Nacka en attraktiv bostadsort som lockar både exploatörer och privatpersoner.

Kommunen förväntas även framöver vara en av regionens mest expansiva kommuner och kommer att ta ett ansvar för bostadsförsörjningen och möta den efterfråga som finns att byggas och bo i området i linje med kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning. Kommunen planerar för en mer försiktig årlig tillväxt än vad som framgår av RUFS-förslaget. Det är viktigt att utbyggnaden sker i takt med konjunktur, ekonomiska förutsättningar och Nackaborna. Behovet av bostäder kommer huvudsakligen att tillgodoses inom områden avsedda för mångfunktionell bebyggelse och karaktärsfulla lokalsamhällen vilket framgår i översiktsplanens markanvändningskarta.

När det gäller natur och friluftsliv är Nacka- Värmdökilen och Tyrestakilen en del av kommunens gröna infrastruktur, vilket bidrar till hög boendekvalitet och attraktivitet. Att värna om och bevara dessa grönområden blir viktigt i planeringen för att skapa en balans mellan bebyggelse och natur samt erbjuda nackaborna möjligheter till avkoppling och friluftsliv.

Transporter och framkomlighet är särskilt viktiga i en storstadsregion där många ska förflytta sig samtidigt, till arbete, studier, rekreation och service. Även företagets behov av transporter behöver tillgodoses. En välutbyggd och välfungerande kollektivtrafik är avgörande, men även tvärförbindelser och cykelstråk. Nacka arbetar för att stärka den nord-sydliga förbindelsen i länet genom en Östlig förbindelse.

BEFOLKNINGSPROGNOS

Nackas befolkning beräknas öka från cirka 110 000 invånare år 2023 till omkring 130 000 år 2040, med en genomsnittlig ökning på drygt 1 300 personer per år fram till 2040. Med fortsatt stadsutveckling och nya bostadsområden väntas befolkningen fortsätta öka mot 2050. Befolkningstillväxten drivs främst av inflyttning kopplad till nya bostäder, särskilt i områden med omfattande stadsomvandling. Störst ökning sker i de äldre åldersgrupperna, medan antalet barn och unga förväntas vara mer stabilt. Utvecklingen varierar inom kommunen, där vissa områden växer snabbare än andra.

Den fortsatta tillväxten ställer krav på anpassad samhällsplanering för bostäder, infrastruktur och service. Regelbunden uppföljning av befolkningsutvecklingen är avgörande för att säkerställa en hållbar tillväxt och god livskvalitet för Nackas invånare.

MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

Många frågor som berör fysisk planering sträcker sig över kommungränsen och kräver samarbete med andra kommuner. Nedan redovisas några viktiga regionala och mellankommunala intressen som berör Nacka. Den kommunala bostadsförsörjningen är av intresse för den regionala bostadsförsörjningen vilket redovisas i kap. 1, Demografi.

- Satsningar på kollektivtrafik så som ökad turtäthet på Saltsjöbanan och pendelbåttrafiken samt utbyggnaden av tunnelbanan är av regionalt och nationellt intresse. Läs mer om utveckling av kollektivtrafiken i kap. 2, God framkomlighet, samt kap. 4, Mobilitet och transportsystem.
- Östlig förbindelse är av både lokalt, regionalt och nationellt intresse och skulle innebära att Stockholm får en färdigställd ringled runt innerstaden. Läs mer om östlig förbindelse i kap. 2, God framkomlighet samt kap. 4, Mobilitet och transportsystem samt riksintresse för kommunikationer.
- De regionala cykelstråken som passerar genom Nacka är av regionalt intresse. Läs mer i kapitel 2 avsnitt Kommunikationer, samt kapitel 4 avsnitt Mobilitet och transportsystem.
- De gröna kilarna i Nacka, Tyrestakilen och Nacka-Värmdökilen, är områden av intresse för regionens grönstruktur. Läs mer i kap. 2, Livskraftig natur- och vattenmiljö, upplevelserika och hälsosamma miljöer samt kap. 4, Natur och ekosystemtjänster.
- Nackas kust påverkas av Mälarens avrinningsområde och är av mellankommunalt intresse. Läs mer i kap. 4, Miljö- och hälsoskyddsrisiker.

- Avfallsplaneringen är av regionalt och mellankommunalt intresse. Läs mer i kap. 4, Teknisk försörjning. Den långsiktiga energiförsörjningen i Stockholmsregionen är av regionalt intresse. Nackas fjärrvärmesystem är sammankopplat med ett större system som är av regionalt intresse. Läs mer i temaområdet Teknisk försörjning.

UTGÅNGSPUNKTER UTIFRÅN GLOBALA TRENDER

Världen står inför stora utmaningar där pandemier, klimatförändringar och konflikter skapar osäkerhet som påverkar individer, näringsliv och offentlig sektor. Samtidigt ger teknologiska framsteg och ökad medvetenhet om hållbarhet möjligheter att bygga mer resilienta och hållbara samhällen. Dessa trender formar vår framtid och ger viktiga insikter för den fysiska planeringen i Nacka.

Klimat

Klimatförändringar är en stor utmaning både globalt och lokalt, och medför ett varmare och mer nederbördsrikt klimat i Stockholmsregionen. Hur stora förändringarna blir beror på mängden utsläpp av växthusgaser. Nacka kommun arbetar för att minska utsläppen och samtidigt rusta samhället för ett förändrat klimat, med målet att bli klimatpositiv (som binder mer växthusgaser än vad som släpps ut i kommunen).

Översiktsplanen är ett viktigt verktyg för att på övergripande nivå peka ut inriktningen för att kunna minska utsläppen och öka resurseffektiviteten genom en klimatsmart planering och byggande i linje med kommunens klimat- och miljömål. Följande två utgångspunkter har varit viktiga i utformandet av översiktsplanen:

Strategisk bebyggelseutveckling i lägen som främjar närhet till vardagsbehov, minskar transportbehovet och underlättar användningen av hållbara transportsätt. Denna aspekt är starkt kopplad till utbyggnaden av tunnelbanan, som förväntas bidra till minskade klimatutsläpp och mer hållbara resvanor.

Bevarandet av kolförråd och kolsänkor är en central del av klimatarbetet, eftersom den kol som redan är lagrad i mark och vegetation utgör en viktig resurs genom att binda kol som annars riskerar att släppas ut i luften. Att bevara Nackas större naturområden har varit en utgångspunkt i framtagandet av översiktsplanen, vilket även är kopplat till andra viktiga värden såsom biologisk mångfald, rekreation och ekosystemtjänster.

Fortsatt planering:

Många av möjligheterna att minska klimatpåverkan ligger i de kommande planeringsskedena, där olika insatser kan samverka för att uppnå en mer resurs-effektiv och klimatsmart utveckling. Sådana insatser inkluderar områden som kolinlagring och klimatsmart markanvändning, minskad klimatpåverkan från byggande, hållbara transporter samt energieffektivisering och förnybar energi.

Teknik

Digitalisering och teknologisk utveckling omvandlar vardagslivet och arbetsmarknaden i snabb takt. Artificiell intelligens, automatisering, elbilar och hållbara energilösningar ställer nya krav på infrastruktur och stadsplanering. Smarta städer och digitala tjänster förväntas bli centrala för framtidens samhällen. Detta ställer krav på flexibilitet inför den fortsatta planeringen, då förutsättningar och behov gällande exempelvis transportmönster kan komma att förändras i snabb takt.

Värderingar

Samhällets värderingar är ständigt i förändring, påverkade av både nationella händelser och globala trender. Under perioder av kris, t.ex. pandemin, flyktingkrisen, kriget i Ukraina, grov gängkriminalitet och ekonomisk nedgång, tenderar samhällen att röra sig mot mer auktoritetstro, där individens frihet kan stå tillbaka för gruppens bästa. Samtidigt förstärks behovet av balans mellan kollektiva lösningar och individens valmöjligheter, där självbestämmande och frihet att forma sin egen livsmiljö fortsatt är viktiga värden. Förändrade samhällsvärderingar påverkar den fysiska planeringen, och en viktig utgångspunkt för översiktsplanen är att skapa förutsättningar för ett inkluderande samhälle med tillgång till mötesplatser, gröna områden, rekreationsytor och trygg miljö samtidigt som den ger förutsättningar för individens valfrihet i boende och vardagsliv.

Demografi

Demografiska förändringar har en stor inverkan på samhällsplaneringen. I Stockholmsregionen och Nacka ser vi fortsatt befolkningstillväxt, om än i lugnare takt, vilket ökar behovet av bostäder, kollektivtrafik och samhällsservice. En åldrande befolkning ställer krav på tillgänglig infrastruktur och anpassade boendeformer. Översiktsplanen ska möjliggöra en bebyggelseutveckling som främjar flyttkedjor och boendemiljöer i olika livsskeden.

För att möta olika behov ska kommunens bestånd av bostäder för sociala ändamål vara flexibelt och anpassningsbart. En kontinuerlig anpassning av bostadsbeståndet, i samverkan med fastighetsägare och byggföretag, är avgörande för att säkerställa att kommunen kan fullgöra sitt uppdrag på bästa sätt.

Globalisering

Globaliseringens effekter på lokalsamhällen märks genom ökad migration, kulturell mångfald och förändrade handelsmönster. Översiktsplanen ska möjliggöra flexibilitet och anpassningsbarhet för att dra nytta av den globala ekonomins dynamik och skapa attraktiva miljöer som lockar både människor och företag.

GENOMFÖRANDE AV ÖVERSIKTSPLANEN

MARKÄGANDE

Nacka kommun täcker en yta på 9 550 hektar och har historiskt sett dominerats av stora markägare som Danvikens hospital, Erstavik Fideikommiss, Boo gård och Velamsunds gård. Av dessa är Herman Petersen Fideikommiss AB fortfarande en av de största markägarna. Kommunen själv äger drygt 3 100 hektar, vilket främst består av naturreservat samt gatu- och parkmark, inkluderande en mindre andel obebyggd mark i alla kommundelar.

Största delen av den bebyggda marken i Nacka ägs av privata aktörer såsom fastighetsbolag, exploatörer, bostadsrättsföreningar, småhusägare och privatpersoner. Nästan hälften av kommunens landareal består av tätortsmark, där även planerad parkmark ingår. Resten utgörs av natur, såsom skog eller öppen mark.

EN STRATEGISK MARKPOLITIK

Kommunen äger relativt lite mark som inte är klassificerad som naturreservat eller planlagd allmän platsmark, vilket ibland skapar utmaningar när det gäller att hitta lämpliga platser för att bygga skolor, förskolor, särskilda boenden, äldreboenden samt idrotts- och fritidsanläggningar. För Nacka är strategisk markpolitik därför ett viktigt verktyg.

En tydlig markpolitik kan öka flexibiliteten och underlätta bostadsbyggande, infrastrukturutveckling och planering av gröna strukturer, vilket i sin tur bidrar till smidigare processer och större variation i kommunens utveckling.

SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER

En attraktiv utveckling av kommunen förutsätter en kontinuerlig samverkan med stat, region, myndigheter, privata aktörer och organisationer för att kunna genomföra översiktsplanens intentioner. Det regionala samarbetet är av yttersta vikt för planeringsfrågor som inte begränsar sig till den egna kommunen, till exempel infrastruktur, grönstruktur och platser för teknisk försörjning. Den starka befolknings och arbetsplatsutvecklingen kräver ett bra samspel med regionen och Nackas närmaste grannkommuner såväl som branschaktörer.

Samband och kopplingar på regional nivå ska skapas och förstärkas där det är möjligt och nödvändigt. En avgörande del i detta samarbete är genomförandet av överenskommelser om infrastruktur mellan stat, region och kommun.

MARKNADSFÖRUTSÄTTNINGAR

Genomförandekraften i Nacka är beroende av marknadsförutsättningarna. Bostadsefterfrågan och marknadsmässiga förutsättningar för byggande över tid är generellt sett goda i hela kommunen, även om det kan variera mellan olika delar.

De centrala delarna av Nacka är särskilt attraktiva och erbjuder de bästa förutsättningarna för tillväxt i kollektivtrafiknära lägen. I de mindre centrala delarna finns också en stor utvecklingspotential, speciellt på längre sikt, men utbyggnadstakten kommer sannolikt att vara lägre där.

Ett gynnsamt marknadsäge bör användas som en hävstång för kommunens stadsutveckling, där översiktsplanen spelar en nyckelroll genom att vägleda marknaden om kommunala prioriteringar och utvecklingsmöjligheter.

DIALOG MED NACKABORNA

Demokrati och hållbarhetsfrågor är prioriterade för Nacka, där delaktighet är ett viktigt verktyg. När kommunen utvecklas ska de som bor och verkar här ges möjlighet att påverka den framtida miljön. Genom dialog kan lokala perspektiv och erfarenheter bidra till lösningar som stärker livskvalitet och hållbar stadsutveckling. Att skapa inkluderande processer är en del av Nackas långsiktiga arbete för att utveckla en attraktiv och välfungerande kommun.

Under arbetet med översiktsplanen har Nackaborna haft möjlighet att dela med sig av sin kunskap och sina idéer. Dialogen har gett viktiga inspel till planförslaget och bidragit till att tydliggöra hur olika behov kan mötas i den fortsatta planeringen. För att göra processen mer tillgänglig har kommunen använt olika metoder och digitala verktyg för att underlätta delaktighet. Återkoppling och utvärdering har varit centrala delar för att säkerställa att synpunkter hanterats i både översiktsplanen och den efterföljande detaljplaneringen.

EKONOMI

En stark ekonomi är avgörande för kommunens långsiktiga utveckling och för att Nacka ska fortsätta att vara attraktivt för sina invånare, näringsidkare och för att kunna genomföra ambitionerna i översiktsplanen. Detta innebär att kommunen måste använda skattepengarna på ett ansvarsfullt sätt så att vi får maximal nytta för dem. Om det får bra för Sverige, företagen är lönsamma och många invånare arbetar och betalar skatt ökar de gemensamma resurserna, vilket ökar utrymmet i Nacka att investera i vackra och stimulerande offentliga miljöer, attraktiva boenden och främja goda utvecklingsmöjligheter för både nya och befintliga företag.

En stabil ekonomi underlättas också av en flexibel struktur i översiktsplanen som kan anpassas till förändringar på marknaden och i konjunkturen.

Det innebär också att utveckla en effektiv markanvändning och möjlighet att förnya och utveckla den byggda miljön så att den kan tillgodose skiftande behov över tid.

Översiktsplanens inriktning är vägledande och utgör en vision för framtiden, men det innebär inte att alla föreslagna åtgärder kommer att genomföras inom den angivna tidshorisonten.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

MÅL OCH MÅLBILD FÖR NACKA

NACKAS VISION - ÖPPENHET OCH MÅNGFALD

Kommunens vision bygger på att öppenhet är ett förhållningssätt som leder till mångfald. Att ha en vision som är ett förhållningssätt innebär att var och en är med och skapar det konkreta innehållet. Innebörden av öppenhet och mångfald utvecklas till exempel i de politiska partiprogrammen, i de kommunala verksamheterna, i olika privata företags verksamhetsplaner och i enskilda människors handlande.

Översiktsplanen förhåller sig till visionen genom att lägga grunden för en fysisk planering med människan i centrum, och med en tydlig struktur som skapar förutsättningar för en hållbar utveckling och samtidigt medger valmöjligheter och flexibilitet för framtida förändringar.

KOMMUNENS ÖVERGRIPANDE MÅL

Nacka arbetar också i riktning mot ett antal övergripande mål som ska genomsyra planeringen:

- Bästa utveckling för alla
- Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka
- Stark och balanserad tillväxt
- Maximalt värde för skattepengarna.

Nackas styrmodell, "handen", visar hur vision och värdering, ambition, fyra övergripande mål och styrprinciper hänger ihop och vägleder styrningen.

ÖVERSIKTSPLANENS MÅLBILD FÖR NACKA 2050

Inför framtagandet av översiktsplanen har den politiska viljan för utvecklingen samlats in och sammanfattats i målbilder för Nacka 2050. Målbilden är ett resultat av workshops med en politisk referensgrupp bestående av partier i kommunstyrelsen och berörda direktörer inom bland annat stadsutveckling, klimat- och miljö samt näringsliv.

De framtagna målbilderna grundar sig i viljan att förstärka Nackas unika kvaliteter och kommundelarnas olika särarter, i samklang med viktiga principer för en hållbar utveckling. Målbilderna utgör en viktig grund för översiktsplanens inriktning.

Målbildsstrukturen med Nackas övergripande målbild, och fyra karaktärer kopplade till kommunens olika geografier.

Nära Nacka
– där stadens puls möter naturens lugn

Attraktiva bebyggelsemiljöer

Dynamiskt näringsliv

Sammanlänkande och framkomlig

Upplevelserikt och hälsosamt

Livskraftig natur- och vattenmiljö

Klimatsmart och robust

ÖVERGRIPANDE MÅLBILD:

**NÄRA NACKA - DÄR STADENS PULS
MÖTER NATURENS LUGN**

Nacka är en plats där naturen och stadslivet samspelar och de olika områdenas unika karaktärer och historia skapar en attraktiv variation. Nacka präglas 2050 av närhet i vardagen med bostäder för livets alla skeden, trivsamma och trygga miljöer där barn kan växa upp, samt skola, idrott och service på bekvämt avstånd. De byggda miljöerna är robusta och genomtänkta och har beredskap för framtida förändringar. Sammanlänkade kommunikationer gör det lätt att både ta sig till skolan, arbete och fritidsintressen på ett snabbt och klimatsmart sätt. Här frodas ett nyskapande och aktivt näringsliv med utrymme för både samarbete och innovation. Nackaborna har möjlighet att välja hur de vill bo, arbeta och röra sig, vilket ger livskvalitet i vardagen.

Nackas natur med skogar, parker, sjöar och kust finns ständigt närvarande och utvecklas både för människors rekreation och naturens mångfald. Nacka har utvecklats från sommarnöjen till lokala grannskap och från industri till stadskvarter och fortsätter att växa dynamiskt samtidigt som viktiga kulturmiljöer värnas. Här ryms en mångfald av miljöer med närhet till såväl puls och lokal gemenskap som lek och rofylldhet. Nacka är en trygg och trivsam kommun och den bästa platsen för barn att växa upp på. I Nacka samsas livfulla stadsmiljöer med karaktärsfulla lokalsamhällen, småskaliga grannskap och variationsrik natur och kust. Samspelet mellan Nackas unika identiteter skapar gemenskap och utbyte som bygger en stark helhet med öppenhet för framtiden.

MÅLBILD KARAKTÄRSOMRÅDE 1:

LIVFULLA STADSMILJÖER

Västra Sicklaöns identitetsstarka och livfulla stadsmiljöer är en naturlig del av huvudstaden med en urban miljö med puls och ett dynamiskt nöjes- och näringsliv. Här är det nära till allt från restauranger och kultur till idrott och bad. I naturbana Nacka är gator och torg grönskande och det finns inbjudande och lekfulla parker med en mångfald av aktiviteter. Det är enkelt att gå och cykla och det finns snabb kapacitetsstark och trygg kollektivtrafik med en flexibilitet för framtiden.

MÅLBILD KARAKTÄRSOMRÅDE 2:

KARAKTÄRSFULLA LOKALSAMHÄLLEN

Nackas lokalsamhällen har starka identiteter med egna karaktärer som präglas av lokal gemenskap, samtidigt som de är öppna och inbjudande. Det finns en variation av miljöer och boendeformer och det lokala företagandet har en naturlig plats. Vardagsservice finns på gång och cykelavstånd vilket tillsammans med trygga allmänna kommunikationer gör det lätt att leva klimatsmart. En mångfald av mötesplatser skapar trivsel och det aldrig långt till lek. Områdena är grönskande och det är nära till både skog och vatten.

MÅLBILD KARAKTÄRSOMRÅDE 3:

SMÅSKALIGA GRANNSKAP

Småskaliga Nacka erbjuder grannskap med varierande identiteter i lugna miljöer med möjligheter att utveckla det egna boendet. Samtidigt är det nära till lokalsamhällets service och utbud och den livfulla staden finns inom räckhåll via en tillförlitlig kollektivtrafik som kombineras med egna färdmedel. Grönskande trädgårdar bidrar till grannskapens särskilda karaktärer och samtidigt finns skogens promenadspår, sjöar och kusten med bad och båtliv runt knuten.

MÅLBILD KARAKTÄRSOMRÅDE 4:

VARIATIONSRIK NATUR OCH KUST

Nackas stora natur- och kustområden spelar en viktig roll i en växande region, dels för den biologiska mångfalden och dels för människors rekreation och hälsa. Här finns en sammanhängande grönstruktur som skapar goda förutsättningar för ekosystemens resiliens och arters långsiktiga fortlevnad. En stor del av grönstrukturen är skyddad som naturreservat. Natur- och kustområdena är lättillgängliga och nås enkelt via tydliga entréer. Här finns en mångfald av friluftaktiviteter såsom vandringsleder, friluftsgårdar, strandpromenader, badplatser vid sjöar och kust samt båtliv. Här går det också att hitta tystnad och platser för återhämtning.

PLANFÖRSLAGET – UTVECKLINGS- INRIKTNING OCH MARKANVÄNDNING

Planförslaget består av en övergripande utvecklingsinriktning samt förslag på mark- och vattenanvändning. Inledningsvis redovisas inriktningen för de övergripande strukturerna för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer, med ställningstaganden för hur dessa strukturer bör utvecklas för kommunen som helhet. Fokus ligger på långsiktiga intentioner i stora drag. Planförslaget visar även på en kommunövergripande nivå hur mark och vatten avses användas.

UTVECKLING SINRIKTNING

Utvecklingsinriktningen för Nacka 2050 syftar till att förstärka Nackas befintliga kvaliteter och öka attraktionskraften genom att utveckla dynamiska stadsmiljöer i väst och förstärka lokalsamhällenas unika identiteter. Samtidigt ska den variationsrika villastrukturen med småskalighet, rika kulturmiljöer samt den gröna och blå infrastrukturen bevaras och utvecklas.

En betydande del av utvecklingen fokuseras på västra Sicklaön som en integrerad del av den centrala regionkärnan vilket förbättrar Nackas närhet till huvudstadens kvaliteter. Det övergripande transportnätverket kopplas samman med centrala Stockholm via tunnelbana och med norra Djurgårdsskogen genom östlig förbindelse av vägnätet, vilket stärker tillgängligheten för Nackaborna. Nya och utvecklade bytespunkter för kollektivtrafik underlättar smidiga övergångar mellan transportslag.

Ett särskilt fokus är tillgängliggörandet av Nackas många utflyktsmål för kultur- och friluftsliv. Kommunen arbetar med att skapa tydliga gröna entréer för gång, cykel och kollektivtrafik för att göra det enklare för Nackaborna att nå våra lokala sevärdheter och rekreationsområden.

Samtidigt värnar vi ekologiska värden genom att främja ett grönskande Nacka, vilket både gynnar Nackaborna och bevarar viktiga ekologiska samband. Inriktningen omfattar skydd och förbättring av områden inom Nackas regionala kilar, såsom Nacka-Värmdökilen och Tyrestakilen, samt förstärkning av kopplingar mellan dessa områden.

Genom att utveckla vår del av den centrala regionkärnan, samtidigt som vi värnar lugnet som det relativt avskilda läget erbjuder, bejaktar och förstärker Nacka sin attraktivitet för Nackaborna.

Nackas naturområden är basen i kommunens långsiktiga utveckling och bevaras och värnas långsiktigt.

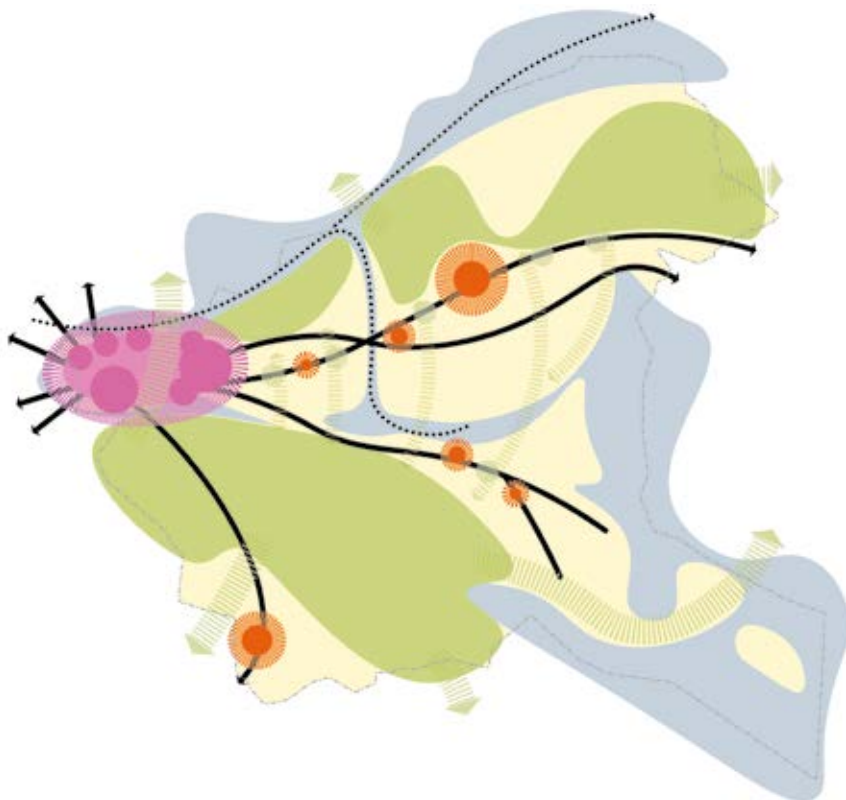
Småskaliga bebyggelseområden är en viktig del i Nackas identitet och nuvarande skala och karaktär ska bestå även på sikt.

I lokala centrum möjliggörs utveckling som erbjuder utökad service och mötesplatser, samtidigt som lokala karaktärer bevaras.

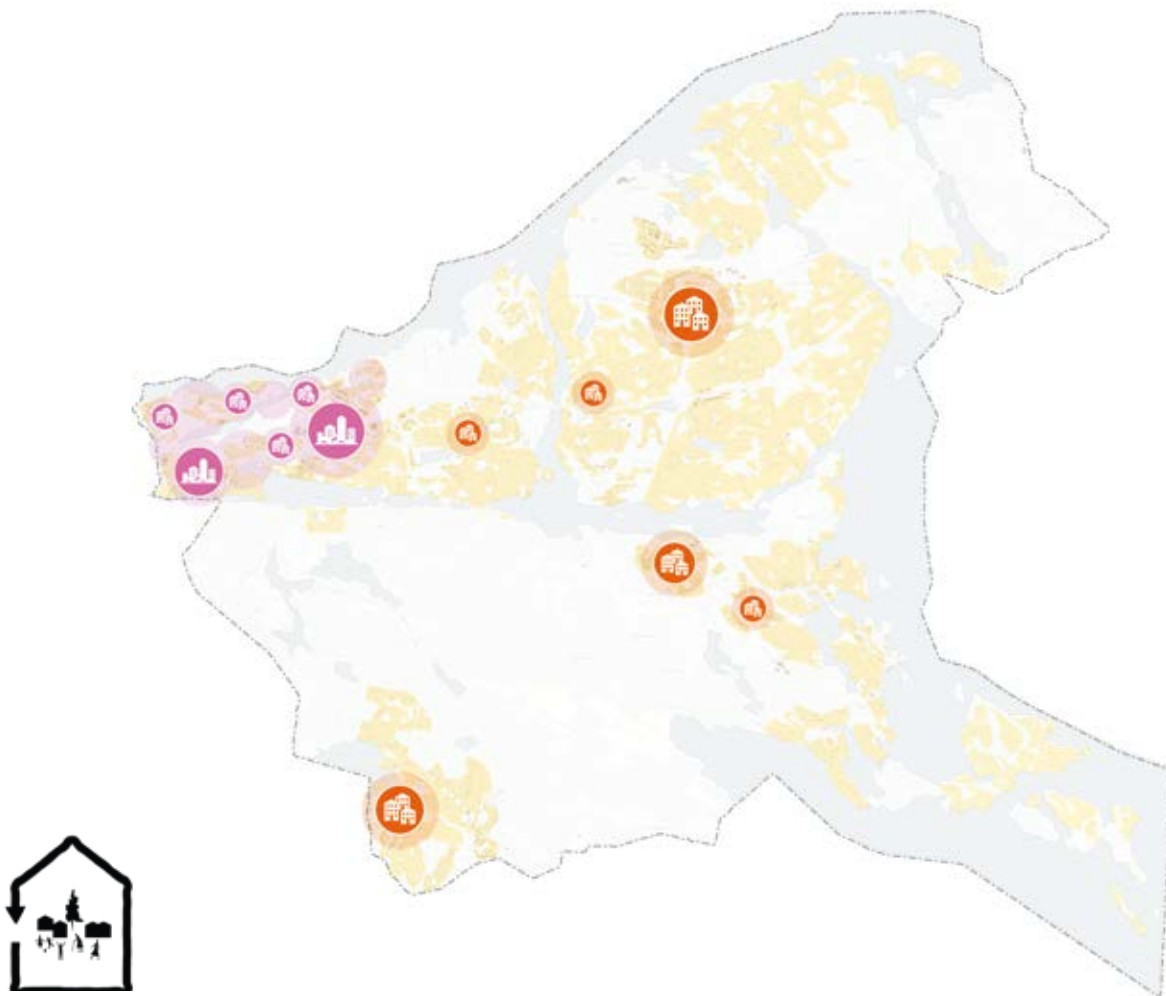

På västra Sicklaön utvecklas en tät och funktionsblandad bebyggelse med urbana förtecken.

Sammantaget är Nackas fysiska struktur mångsidig och erbjuder många ovärderliga kvaliteter, sammankopplade genom tydliga huvudstråk för olika transportslag.

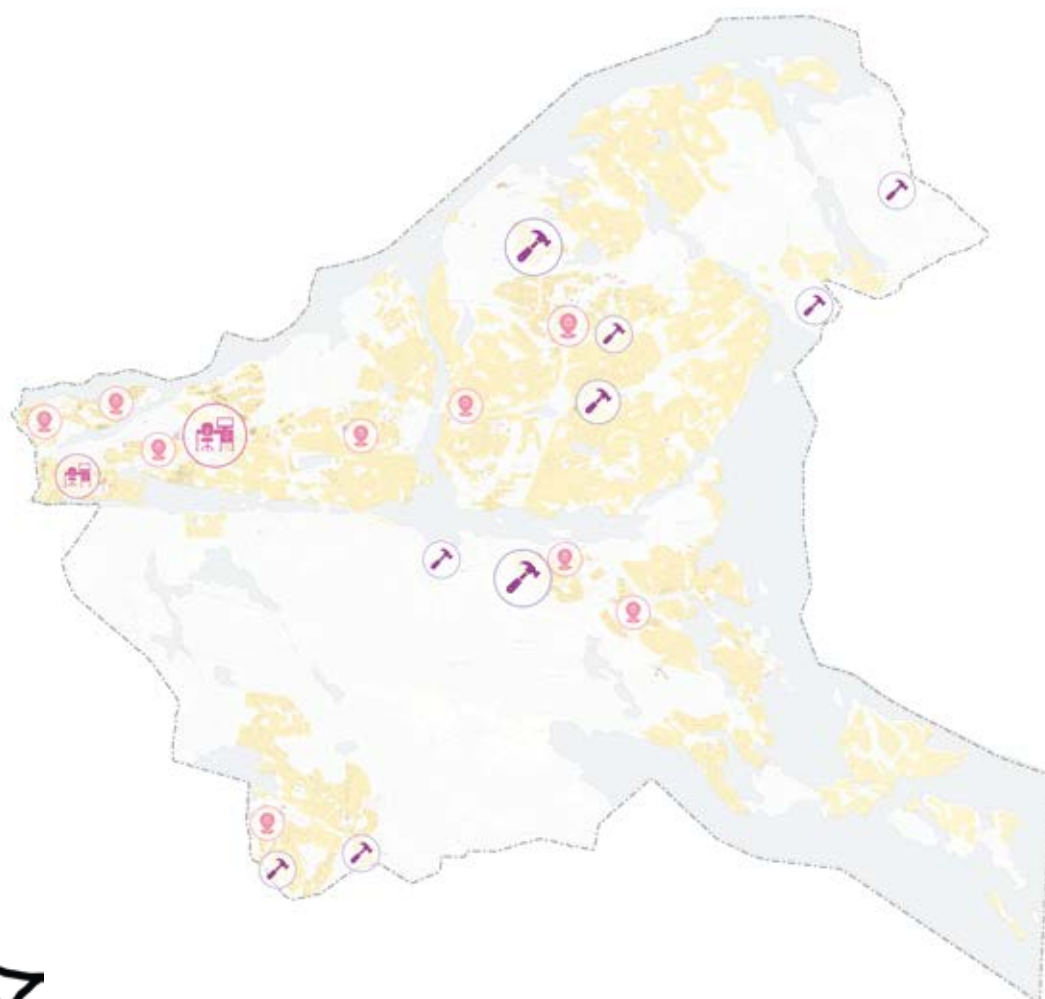
På kommande uppslag redovisas ett antal strategier som kompletterar och fördjupar utvecklingsinriktningen på tematisk nivå.

ATTRAKTIVA BEBYGGELSEMILJÖER

Nacka strävar efter att erbjuda attraktiva bebyggelsemiljöer där människor gärna vill bo, leva och verka. Med fokus på variation, arkitektonisk kvalitet i kombination med våra grönområden och offentliga platser finns och byggs miljöer som främjar livskvalitet och gemenskap. I västra Nacka växer en urban miljö fram som tar inspiration från platsernas varierande karaktärer, där äldre industrimiljöer, äldre bostadsbebyggelse och topografi samspelar. Här skapas mångsidiga stadsdelar där invånarna har tillgång till såväl arbetsplatser, handel och ett kultur- och nöjesliv inom gång- o cykelavstånd. De karaktärsfulla lokalsamhällena utvecklas för att skapa tydliga mötesplatser som också främjar den lokala servicen och tar vara på identitet för varje område. Samtidigt bevaras småskaliga grannskap, där befintliga kvaliteter värnas och utvecklas. Genom omsorgsfull planering skapas miljöer som är tillgängliga, funktionella och estetiskt tilltalande. Gator och offentliga rum formges för att förstärka områdets särart och öka trivseln i vardagen.

- Befintlig bebyggelse
- Sammanhållen bebyggelse tyngdpunkt bostäder (primärt utvecklingsområde)
- Mångfunktionell bebyggelse (primärt utvecklingsområde)

DYNAMISKT NÄRINGSKLIV OCH GOD SERVICE

Ett dynamiskt näringsliv och en god tillgång till service skapar en attraktiv och välfungerande kommun.

Vardagsservice som skolor, förskolor, dagligvaruhandel och annan samhällsservice behövs nära där människor bor. Genom att stärka dessa funktioner skapas levande lokala centrum som underlättar vardagen och minskar behovet av långa resor. Kommunens strategiska läge och mångsidiga företagsmiljö möjliggör en balanserad arbetsplatstillväxt. Arbetsplatser utvecklas i olika skalor, från små lokala verksamheter till större kontors- och företagskluster. Nya etableringar inom handel, service och besöksnäring stärker utbudet och skapar fler arbetstillfällen. Här finns plats både för företag som söker dynamiken från urbana kvarter och för dem som behöver större ytor för specialiserade verksamheter. Destinationsutveckling och satsningar på kultur, nöjesliv och rekreation kompletterar utbudet och bidrar till en mångsidig och attraktiv livsmiljö.

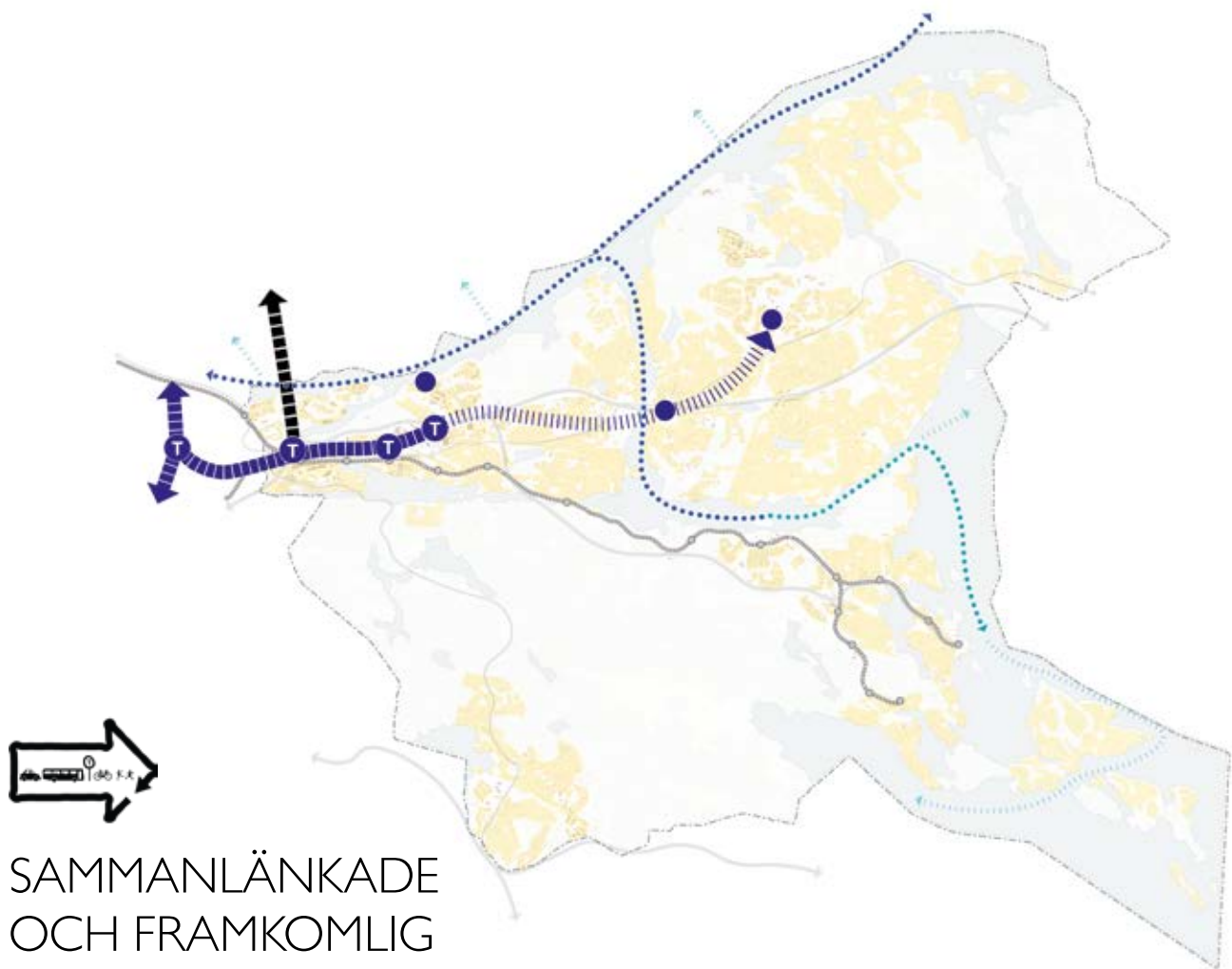
Centrum och arbetsplatser

Centrumfunktioner / handel

Verksamheter och industri
(ny eller utvecklad)

SAMMANLÄNKADE OCH FRAMKOMLIG

Effektiva och sammanlänkade kommunikationer stärker Nackas tillgänglighet och bidrar till en hållbar och robust infrastruktur. Genom strategiska infrastrukturesatsningar förbättras den regionala tillgängligheten, vilket gynnar både arbetsplatspendling och ett dynamiskt näringsliv. Samtidigt möjliggör goda transportlösningar en ökad tillgänglighet till utflyktsmål och rekreationsområden, vilket främjar såväl friluftsliv som besöksnäring.

För att underlätta hållbara resvanor utvecklas gång- och cykelstråken i ett sammanhängande nät, där god framkomlighet gör det enklare och mer attraktivt att gå och cykla i kommunen.

Kollektivtrafiken stärks genom kapacitetsstarka och tillförlitliga lösningar, där smidiga övergångar mellan olika färdmedel förenklar resandet både inom kommunen och i regionen. Även vattnet integreras som en naturlig del av transportsystemet, med utökad pendelbåtstrafik som bidrar till fler resealternativ och möjligheter till rekreation.

För att möta behovet av effektiva transporter utvecklas vägnätet, där satsningar på bland annat Östlig förbindelse och tunnelbanan till Nacka skapar bättre kopplingar inom Stockholmsregionen och stärker framkomligheten för biltrafiken.

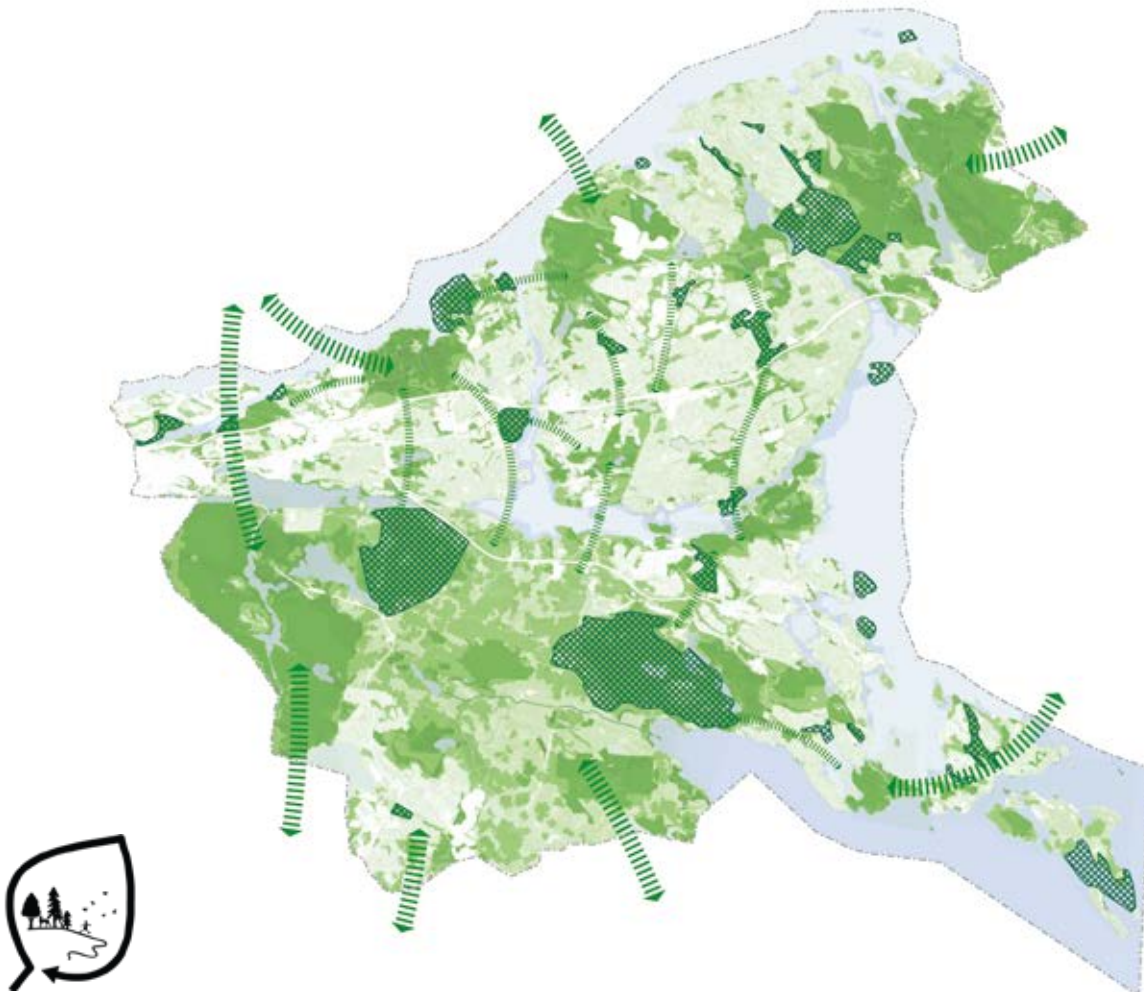
- Utbyggd tunnelbana (pågående utveckling)
- Reservat för eventuell framtida tunnelbana
- Bytespunkt kollektivtrafik
- Tunnelbanestation/Bytespunkt
- Tvärbanan/Saltsjöbanan med stationslägen
- Huvudgator
- Östlig förbindelse (vägtunnelförbindelse)
- Pendelbåtstrafik
- Skärgårdstrafik båt
- Båtpedlingspotential (möjliga kopplingar)

UPPLEVELSERIKT OCH HÄLSOFRÄMJANDE

Urbana miljöer, lokala mötesplatser, vatten, natur, nöjen samt kultur- och idrottsmöjligheter kan ses som oaser i människornas vardag, som bidrar till hälsa och avkoppling. De offentliga rummen utvecklas med omsorg för att skapa trygga, levande och inkluderande rum där människor kan vistas, mötas och uppmuntras till rörelse och möjlighet till skapande och utövande av olika aktiviteter. Lekfullhet och barnperspektivet är viktiga delar i utvecklingen av upplevelserika gemensamma rum. Gröna vardagsrum, parker och stråk stärker koppling mellan bebyggelse och natur. Offentliga miljöer utformas med variation och mångfunktionalitet, där torg och gaturum får en betydelsefull roll i vardagslivet. Tillgången till strand och natur utvecklas för att skapa fler möjligheter till rekreation och friluftsliv. Idrottsmiljöer stärks och utflyktsmål utvecklas för att främja både fysisk aktivitet och upplevelserika miljöer som stärker livskvaliteten. Stråk utvecklas för att främja rörelse och kopplingar mellan kommunens olika delar, samtidigt som grönska och rekreationsytor ges en central roll i landskapsbilden.

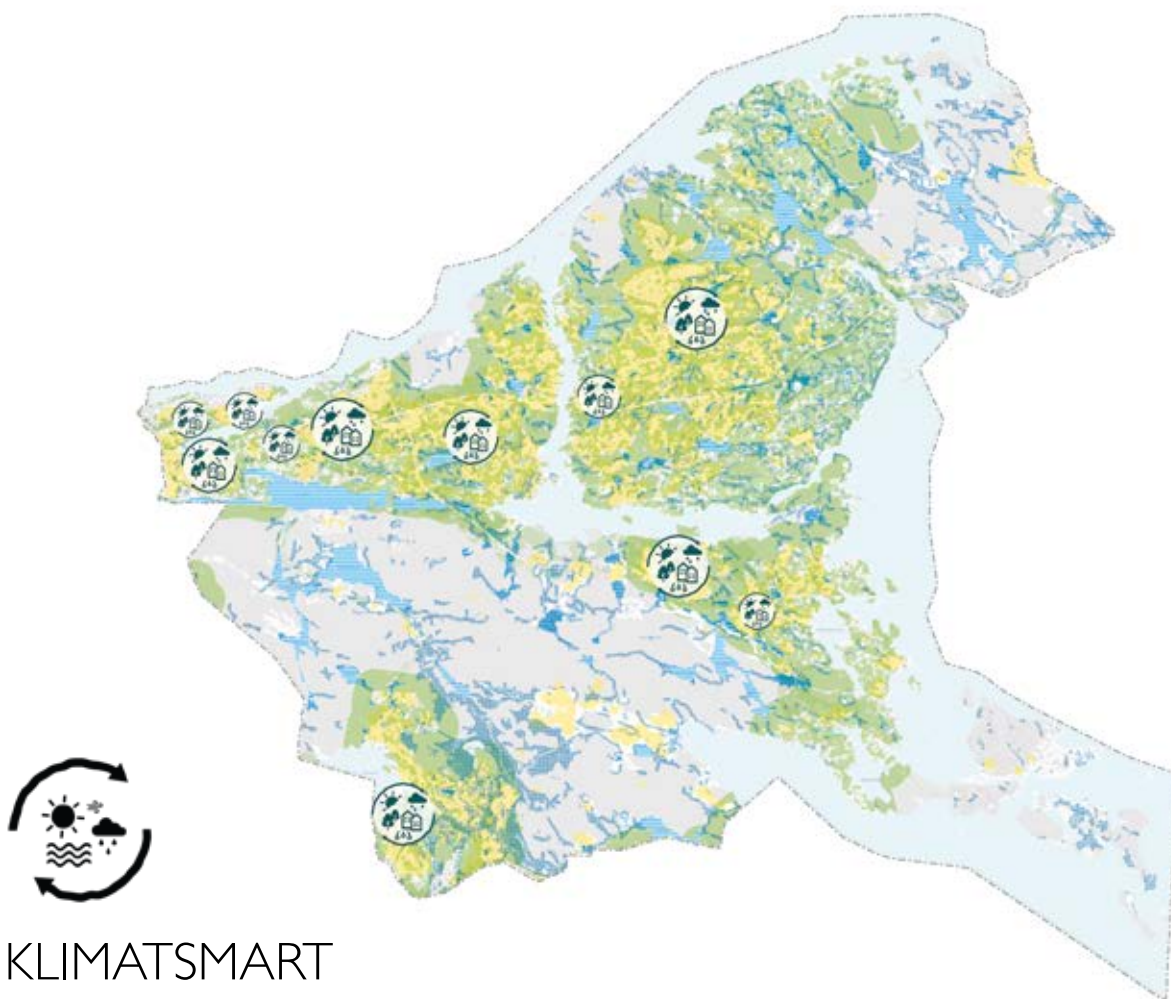
- Lokala centrummötesplatser
- Kopplingar som stärks (rekreativt)
- Grönområden med multifunktion för kulturella ekosystemtjänster
- Parker
- Vatten
- Grönområden som utvecklas till viktiga kommunala målpunkter
- Befintligt gångvägnät, spår, leder och strandpromenader
- Idrottsanläggningar
- Grönblå spårstationer
- Gröna entreer
- Badplatser

LIVSKRAFTIG NATUR- OCH VATTENMILJÖ

Nackas stora natur- och kustområden har en lång kontinuitet och utgör en central del av kommunens identitet och attraktivitet. Dessa skogar, kulturmiljöer, sjöar och kustlandskap spelar en viktig roll för Nackabornas välbefinnande och bidrar samtidigt till en rik biologisk mångfald. Stora sammanhängande naturområden värnas samtidigt som nya områden utreds för skydd för att bevara livsmiljöer och stärka arters möjligheter till spridning och fortlevnad över tid. Ambitionen är att 30 procent av Nackas yta, land- och sötvattensmiljöer, ska omfattas av naturskydd. Ekologiska samband mellan skogar, kust och grönstråk utvecklas och vattenmiljöer restaureras för att skapa en långsiktigt hållbar och motståndskraftig natur. I bebyggda miljöer integreras grönska och värdefulla livsmiljöer bevaras för att stödja ekosystemens funktioner. Tysta och rofyllda områden är viktiga för återhämtning och för nattlevande arter, därför bör vissa områden och stråk inte störas av artificiell belysning och omgivningsbuller.

- Biologisk mångfald (landmiljö), viss-hög kapacitet enl. EST-kartläggning
- Ekologiska spridningssamband
- Utredningsområden ny skyddad natur
- Vattenområden
- Biologisk mångfald vattenmiljöer (blått kapital enligt EST-kartläggning)

KLIMATSMART OCH ROBUST

Nackas samhällsutveckling präglas av en strävan att minimera klimatpåverkan och stärka motståndskraften mot ett förändrat klimat. Genom att lokalisera ny bebyggelse där transportbehoven är små och bevara stora naturområden som lagrar kol, bidrar den fysiska planeringen till minskade koldioxidutsläpp och en hållbar resursanvändning. Samtidigt anpassas tillkommande bebyggelse och offentliga rum för att möta ett förändrat klimat.

Grönområden utvecklas med funktioner som hanterar skyfall, minskar risken för översvämningar och förbättrar lokalklimatet. I tätbebyggda områden prioriteras ökad grönska längs gator och torg för att dämpa effekterna av värmeböljor och skapa en mer trivsamt stadsmiljö. **Planeringen tar inspiration från principer som 3-30-300-regeln för att säkerställa tillgång till grönska på flera nivåer.** Samtidigt skapas robusta strukturer som klarar extrema väderförhållanden och skyddar samhällskritiska funktioner. Genom resurseffektivitet och cirkularitet minimeras klimatpåverkan och naturens resurser bevaras för framtida behov.

Områden prioriterade för klimatanpassningsåtgärder i samband med bebyggelseutvecklingen symboliskt prioriterade områden där klimatanpassningsåtgärder är särskilt viktiga på grund av den pågående bebyggelseutvecklingen

Underlagskarta från EST-kartläggning som redovisar de gröna områden som är särskilt viktiga för att hantera vatten och anpassa temperatur, buller och klimatreglering:

Grönblikt kapital för flödesreglering

Grönt kapital för vattenrening

Grönt kapital för bullerdämpning, luftrening och klimatreglering (inom 300 m från bebyggelse)

Områden hög marktemperatur (referens till behov av klimatanpassning)

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

DEFINITIONER

I detta avsnitt beskrivs kommunens syn på hur mark och vatten ska användas utifrån det eller de ändamål som området är mest lämpat för. Det är den huvudsakliga användningen av mark- och vattenområdet som framgår.

Hela kommunen är indelad i mark- och vattenområden utifrån olika användningskategorier. För respektive område finns ett ställningstagande som anger den avsedda användningen. Vilken omfattning och täthet ny bebyggelse ska ha styrs ej av översiktsplanens mark- och vattenanvändning. Under lokala utvecklingsmöjligheter beskrivs en föreslagen inriktning och karaktär för respektive kommundel och de markområden som ingår där.

Befintlig, utvecklad eller ändrad användning

Befintlig användning (helfärgade ytor)

innebär att nuvarande markanvändning bibehålls. Mindre förändringar som är anpassad till den befintliga strukturen avseende bebyggelse, grönområden eller transportinfrastruktur kan tillkomma.

Utvecklad användning

innebär att den huvudsakliga markanvändning som redan finns på platsen utvecklas och förstärks, till exempel genom förtätning av ett område med fler bostäder eller servicefunktioner. Inriktningen tillämpas i de områden där den befintliga strukturen avseende bebyggelse, grönområden eller kommunikationsleder avses utvecklas och förstärkas.

Ändrad användning

innebär att nuvarande huvudsakliga markanvändning avses ändras till något annat. Exempelvis nyexploatering av områden för bostäder eller verksamheter eller omvandling av ett bebyggt område från en huvudsaklig användning till en annan.

Mark- och vattenanvändningskategorier

Mångfunktionell bebyggelse

har alla funktioner som är typiska för en blandad stad, det vill säga bostäder, handel, kontor, skolor och förskolor, lokaler för kulturella ändamål, lokaler för vård, anläggningar för idrott och rekreation samt andra verksamheter som inte innebär betydande störning. Områdena innehåller även grönområden, parker och torg samt den infrastruktur som är nödvändig för en blandad stad.

Lokalt centrum

har flera av de funktioner som behövs för att försörja kommundelen med den samhällsservice och handel som invånarna behöver och använder i sin vardag. Områdena består huvudsakligen av bostadsbebyggelse och handel samt lokaler för andra

verksamheter men innehåller även grönområden, parker och torg samt den infrastruktur som är nödvändig för ett lokalt centrum.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

består huvudsakligen av bostadsbebyggelse men kan även innehålla handel, kontor, anläggningar för idrott, hotell, skolor, förskolor, och andra verksamheter som inte innebär betydande störning, samt grönområden och nödvändig infrastruktur. Områdena har framför allt en tydlig beroenderelation till andra områden avseende större arbetsplatser, lokala centrum eller kulturutbud.

Verksamhetsområden

är områden som är specifikt avsatta för verksamheter såsom service, lager, tillverkning med tillhörande försäljning, partihandel och annan jämförbar verksamhet med begränsad omgivningspåverkan. Det kan också vara tekniska anläggningar eller andra verksamheter som kan vara störande för omgivningen såsom trafikdepåer, upplag och anläggningar för avfall, masshantering eller energiproduktion och distribution. I vissa fall kan dessa områden inrymma handel och idrottsanläggningar. Ny bebyggelse eller åtgärder i eller i nära anslutning till ett verksamhetsområde får ej tillkomma om det riskerar att inskränka möjligheterna till att använda området.

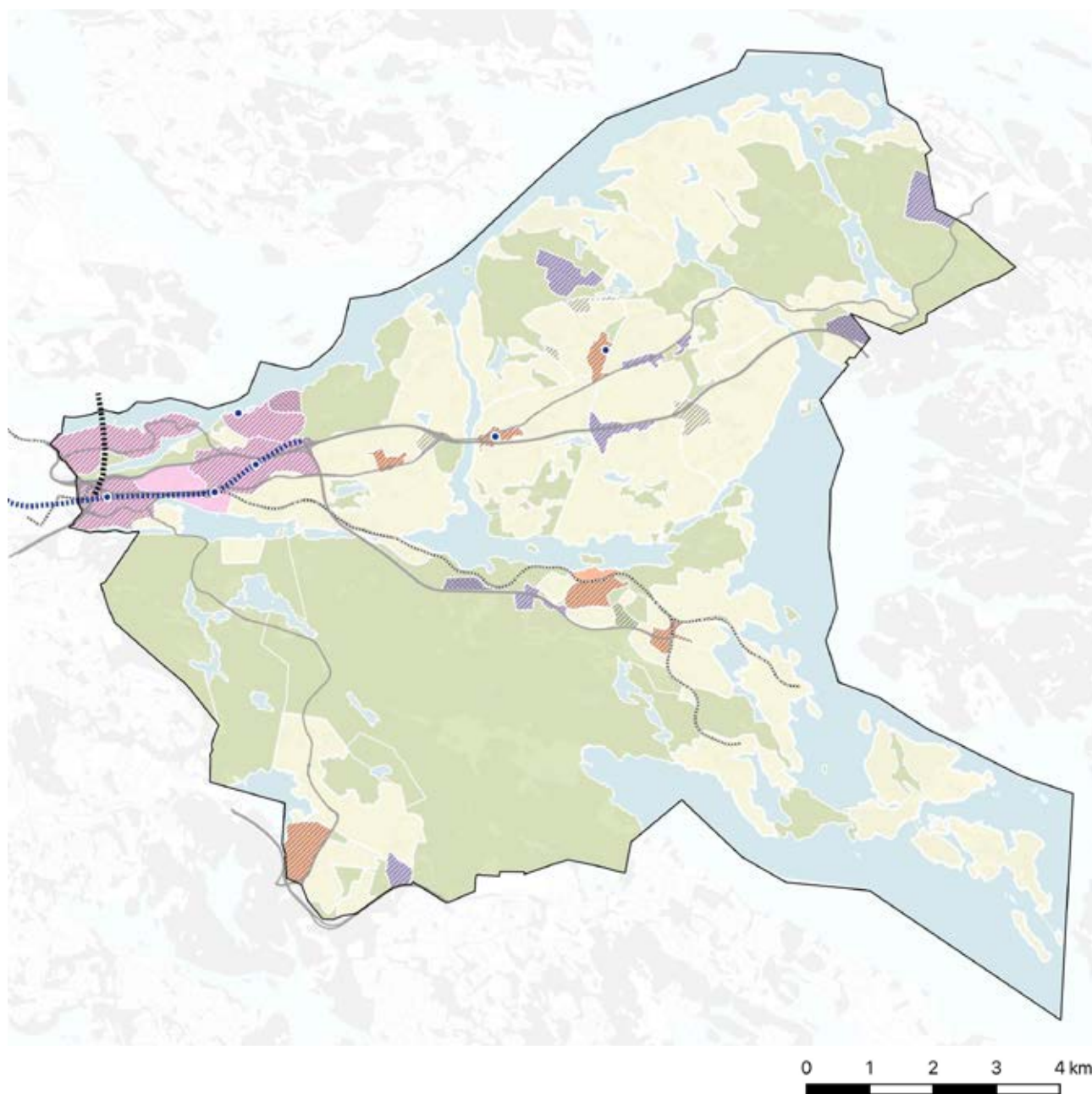
Natur och friluftsområden

är större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet. Användningen av sådana områden kan variera från aktivt skogsbruk till ren naturvård. Områdena bör inte exploateras utan bevaras för rörligt friluftsliv och biologisk mångfald. Sammanhängande skogar bör bevaras som strövområden och för rekreation. Verksamheter och viss kompletteringsbebyggelse kan tillkomma om de stämmer överens med naturvårdens och det rörliga friluftslivets behov, behövs för jord- och skogsbruk eller är av stort allmänt intresse som exempelvis idrottsändamål eller båtuppläggning.

Vattenområden

består av större sjöar och kustvatten varav flera utgör vattenförekomster. Inom beteckningen ryms natur- och friluftsliv, tekniska anläggningar och transportinfrastruktur. Vattenområden utvecklas för förbättrad kemisk, ekologisk och hydro-morfologisk status. Strandnära miljöer ska värnas och bevaras. Ny bebyggelse och förtätning i dessa områden bör undvikas och endast ske med stor hänsyn till befintliga värden och allmänhetens tillgång.

Inriktning

- Befintlig
- Utvecklad
- Ändrad

Markanvändning

- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Lokalt centrum
- Mångfunktionell bebyggelse
- Verksamhetsområde
- Natur- & Friluftsområde

Vattenanvändning

- Vattenområde

Kommunikationer

- Bytespunkt
- Östlig förbindelse
- Utbyggnad tunnelbana (pågående utveckling)
- Huvudvägnät
- Saltjöbanan och Tvärbanan

LOKALA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER

Detta kapitel beskriver, med utgångspunkt i översiktsplanens riktning och mål, de utvecklingsmöjligheter som pekas ut för respektive kommundel inom planens aktuella tidshorisont. De lokala utvecklingsmöjligheterna visar på olika angreppssätt för att uppfylla målbilden och skapa en hållbar utveckling, både i täta stadsmiljöer och i småskaliga bebyggelseområden. Utvecklingen anpassas efter kommundelarnas specifika karaktärer, förutsättningar och behov.

Kommundelarna har olika tyngdpunkter och prioriteringar men utgår alla från intentionen att bevara och stärka Nackas natur- och kulturvärden samt att skapa hållbara och hälsosamma levnadsmiljöer.

De fyra delområdena är:

- Västra Sicklaön - Dynamiskt växande med både livfulla stadsmiljöer och närhet till grönskan
- Östra Sicklaön - Boo - Karaktärsfulla lokalsamhällen med lugn mellan noderna
- Fisksätra och Saltsjöbaden - Variationsrika grannskap med natur och vatten inpå knuten
- Älta - Livfull småstad mitt i naturen med brett utbud av vardagsservice och rekreation

Utvecklingsförslagen baseras i stor utsträckning på redan framtagna, men ännu ej genomförda, planer och program, med kompletteringar för ett 2050-perspektiv. Syftet är att säkerställa en helhetsstruktur som skapar förutsättningar för en hållbar utveckling i hela kommunen.

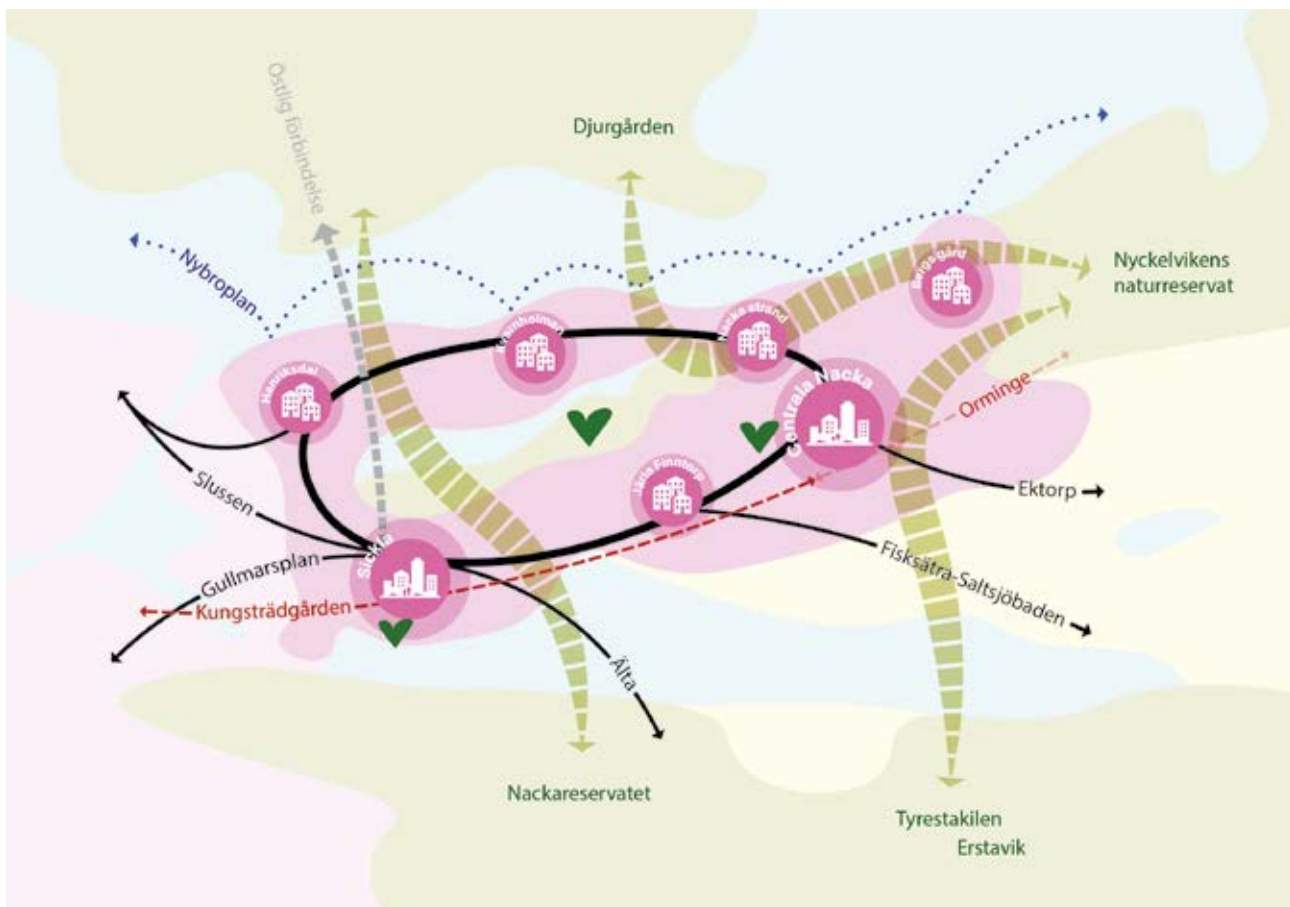

Orienteringskarta - kommunindelning

VÄSTRA SICKLAÖN

– Dynamiskt växande med både livfulla stadsmiljöer och närhet till grönskan

Västra Sicklaön utvecklas till en variationsrik och tät stadsdel där sammanhängande stadsmiljöer knyter ihop Nacka och Stockholm. De två större centrumen, Sickla och Centrala Nacka, bildar tillsammans ett urbant nav, medan mindre centrum som Kvarnholmen-Henriksdal, Finntorp och Nacka strand förstärks utifrån sina unika karaktärer. Utvecklingen koncentreras kring de planerade tunnelbanestationerna och stråken som förbinder dem, vilket skapar en integrerad stadsmiljö där arbete, handel och rekreation finns inom promenad- och cykelavstånd. Den kapacitetsstarka kollektivtrafiken underlättar smidiga resor både inom kommunen och till resten av storstadsregionen. Den gröna infrastrukturen och närheten till vatten är centrala inslag i stadsbilden. Svindersviken, Sicklasjön och kusten förblir viktiga rekreativa miljöer, där ekologiska samband mellan Tyrestakilen och Djurgården prioriteras. Västra Sicklaön är en del av huvudstadens tillväxt, men samtidigt en entré till skärgården – en plats där stadens puls möter naturens lugn.

Kartan visar noderna sammanlänkade genom ett cirkulärt rörelsestråk, med kopplingar vidare mot Stockholm och övriga Nacka. Gröna samband flödar genom området och binder samman de större grönområdena.

Nuläge/områdets karaktär

Västra Sicklaön har redan idag stora kvaliteter med närheten till vatten och grönska, goda kommunikationer och en stark identitet. Den kommande tunnelbanan skapar nya förutsättningar för stadsutveckling och stärker områdets roll som en viktig del av Nackas stadsmiljö. Idag består Västra Sicklaön av tydliga enklaver med egna identiteter, skalor och gestaltningar.

Så utvecklas området

Här prioriteras blandad och tät bebyggelse, särskilt kring kollektivtrafik- och serviceknutpunkterna. Höga hus kan bidra till en varierad stadssilhuett och markera strategiskt viktiga platser. Sickla och Centrala Nacka är huvudnoder i utvecklingen, men hela området planeras som en sammanhängande stadsmiljö. Delområden beskrivs mer i detalj på kommande sidor, där mark- och vattenanvändningen redovisas.

Lokala arbetsplatser är en viktig del av tillväxten på Västra Sicklaön. Här skapas möjligheter för kontor, mindre företag, service, handel och besöksnäring i nära samspel med bostäder och den vardagsservice som behövs i form av skolor och idrottsmöjligheter.

Nära kopplingar till naturen värnas och förstärks samtidigt som ekologiska samband stärks genom bevarandeåtgärder och gröna kompletteringar som knyter samman stora grönområden, inklusive Ryssbergen, Nyckelviken, Erstavik och Nackareservatet, samt kopplingen mellan Erstaviken, Kyrkviksparken och Djurgården, med stadens noder.

Ett antal parker utvecklas till mötesplatser och gröna oaser i den växande staden. Stadshusparken fungerar som en central grön mötesplats för hela Västra Sicklaön, kyrkviksparken blir ett välkommet tillskott nära den uppskattade badbryggan. Sickla strandpark befästs som aktivitetspark och Jarlabergsparken blir en grön entré till Nyckelviken. Mindre grönområden inom bebyggelsen värnas och utvecklas för att skapa lokala mötesplatser. Promenadstråk förbättras både längs vattnet och inom bebyggelsen, där särskilt fokus ligger på det centrala rekreationsstråket mellan Sickla och Centrala Nacka.

Med sitt goda kollektivtrafikläge prioriteras gång-, cykel- och kollektivtrafik inom Västra Sicklaön. Tre tunnelbanestationer byggs i Sickla, Järla och Centrala Nacka, med smidiga byten till buss och spårtrafik. Saltsjöbanan och Tvärbanan fortsätter att utgöra viktiga kommunikationslänkar till Fisksätra-Saltsjöbaden och södra Stockholm.

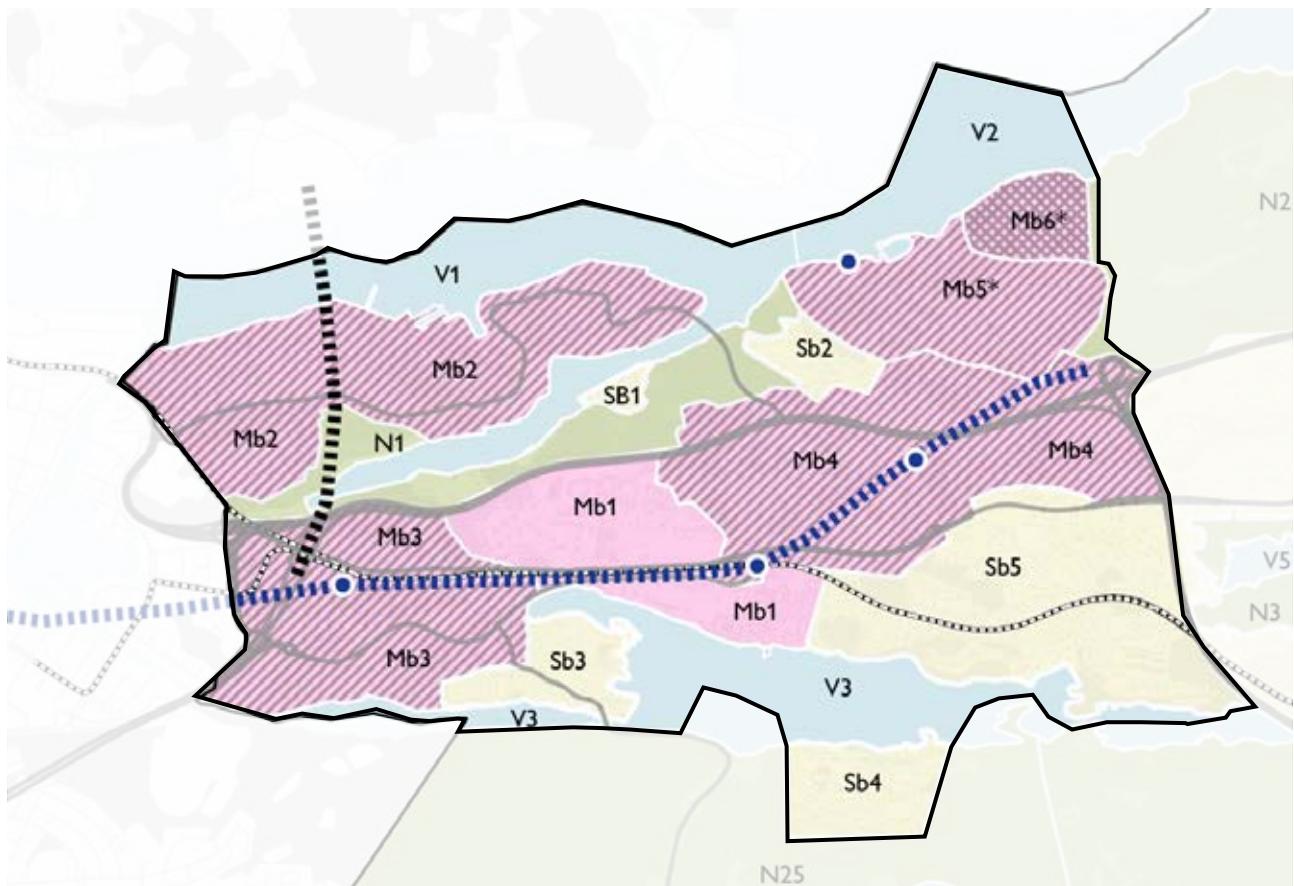
Vägnätet för gående och cyklister binds samman i en mer finmaskig struktur som förbättrar tillgängligheten och framkomligheten i stadsmiljön. Exempelvis studeras en ny koppling mellan Henriksdalsberget och Alphyddan för att förenkla gång- och cykeltrafiken. Även kopplingar till rekreationsområden som Nyckelviken, Svindersvik och Nackareservatet förstärks. Stråk till Kvarnholmen, Finnboda, Saltsjöqvarn och Nacka Strand prioriteras för att förbättra tillgängligheten till pendelbåtarna.

Den framtida vägtunneln Östlig förbindelse planeras att ansluta vid marknivå i Sickla, vilket förbättrar framkomligheten för personbilar och kollektivtrafik. Tunnelns utformning och skyddsavstånd har samtidigt betydelse för hur bebyggelsen och stadsmiljön kan utvecklas i området. För att skapa liv och aktivitet på platser som annars skulle stå tomma under utbyggnadstiden kan tillfälliga användningar integreras i planeringen. Pop-up-parker, konstinstallationer och tillfälliga marknader kan bidra till stadslivet och skapa nya mötesplatser för Nackaborna, samtidigt som de tillför flexibilitet i stadsrummets användning över tid.

För att skapa liv och aktivitet på platser som annars skulle stå tomma under utbyggnadstiden kan tillfälliga användningar integreras i planeringen. Pop-up-parker, konstinstallationer och tillfälliga marknader kan bidra till stadslivet och skapa nya mötesplatser för Nackaborna, samtidigt som de tillför flexibilitet i stadsrummets användning över tid.

I en tät och växande stadsmiljö som Västra Sicklaön är klimatanpassning genom gröna lösningar särskilt prioriterad. Multifunktionella grönytor används för att hantera vattenflöden, minska risken för översvämningar och samtidigt bidra med estetiska och rekreativa värden. Då möjligheten att skapa nya grönytor inom området är begränsad, bör befintliga ytor värnas och utvecklas, samtidigt som redan hårdgjorda miljöer som exempelvis kvarnholmen görs grönare där det är möjligt.

Ett annat prioriterat fokus är att motverka så kallade värmeöar genom att säkra utrymme för träd och grönska i stads- och gaturummen. Bevarad och nyplanterad vegetation bidrar till att skapa en svalare och mer trivsamt stadsmiljö, där gaturum och offentliga platser utformas för att hantera framtida klimatutmaningar.

Inriktning

- Befintlig
- Utvecklad
- Ändrad

Markanvändning

- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Lokalt centrum
- Mångfunktionell bebyggelse
- Verksamhetsområde
- Natur- & Friluftsområde

Vattenanvändning

- Vattenområde

Kommunikationer

- Bytespunkt
- Östlig förbindelse
- Utbyggnad tunnelbana (pågående utveckling)
- Huvudvägnät
- Saltsjöbanan och Tvärbanan

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING FÖR VÄSTRA SICKLAÖN

MÅNGFUNKTIONELL BEBYGGELSE

Befintlig användning

Mb1 Finntorp/Ekudden/Järla Sjö: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och skala bevaras. Någon ny bebyggelse planeras inte men enstaka kompletteringar kan förekomma.

Utvecklad användning

Mb2 Henriksdal/Kvarnholmen, Mb3 Sickla, Mb4 Centrala Nacka, Mb5* Nacka Strand/Jarlaberg: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att dessa områden utvecklas med mångfunktionell bebyggelse i form av en tät och livfull stadsstruktur som sam-

spelar med områdets karaktär. För flera av delar av västra Sicklaön finns antagna planprogram vilka styr inriktningen för respektive områdes utveckling. Planprogrammets inriktning och innehåll kan vara mer eller mindre aktuella beroende på att lång tid förflutit sedan de beslutades. Det kan exempelvis handla om en förändrad etapputbyggnad och omfattningen på föreslagen utveckling. I attraktiva och centrala lägen bör en koncentration av verksamheter såsom kontorslokaler tillskapas. Henriksdals reningsverk ligger på gränsen mot Stockholms stad på och under Henriksdalsberget och utgör samhällsviktig infrastruktur som är av regional betydelse.

Strandnära miljöer ska värnas och bevaras. Ny bebyggelse i dessa områden bör ske eventuell bör ske med hänsyn till befintliga värden och allmänhetens tillgång.

Ändrad användning*

Mb6 Bergs gård: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att området ändras från befintlig markanvändning drivmedelsdepå till mångfunktionell bebyggelse i form av en tät och livfull stadsstruktur som samspelar med områdets karaktär. I samband med förtätning bör inslag av kontorslokaler i centrala lägen främjas. Verksamhetsutövaren kommer att nyttja drivmedelsdepå till och med 31 december 2036

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Befintlig användning

Sb1 Marinstaden, Sb2 Vikdalen, Sb3 Nysätra, Sb4 Hästhagen, Sb5 Lillängen/Storängen: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och skala bevaras. Någon ny bebyggelse planeras inte men enstaka kompletteringar kan förekomma.

* Länsstyrelsen har framfört att området bedöms kunna ha betydelse för totalförsvarets civila del. Kommunen vidhåller inriktningen mångfunktionell bebyggelse och anmärker avvikelser i planen (PBL 3 kap. 20 §).

NATUR- & FRILUFTSOMRÅDEN

Befintlig användning

N1 Östra Henriksdalsberget /Svinderviken/
Ryssbergen: Delar av Ryssbergen utgör naturreservat. Naturreservat och friluftsområden förvaltas och utvecklas i enlighet med gällande skötselplaner, föreskrifter och/eller naturvårdsplan.

VATTENOMRÅDEN

Befintlig användning

V1 Strömmen, V2 Lilla Värtan: Vattenförekomst kustvatten.

V3 Järlasjön: Vattenförekomst sjö. Järlasjön är Nackas största sjö och ligger i en öst-västlig sprickdal och består av flera bassänger. Den inre delen av sjöns västra bassäng brukar kallas Sicklasjön. Kolbottensjön, som förbinds med Övre Järlasjön genom en kulvert under Saltsjöbadsleden och en trång kanal, är också en del av Järlasjön.

Foto: Nacka kommun/Henrik Trygg

ÖSTRA SICKLAÖN OCH BOO

– Karaktärsfulla lokalsamhällen med lugn mellan noderna

Genom Östra Sicklaön och Boo utvecklas bebyggelsen som ett pärlband av karaktärsfulla lokalsamhällen – Ektorp, Björknäs och Orminge – omgivna av småskaliga grannskap och naturområden. Service, handel och mötesplatser för de närboende samlas i lokala centrum och noder inom gång- och cykelavstånd längs det genomgående stråket Värmdövägen. I anslutning till ny bebyggelse utvecklas parker med fokus på rekreation och klimatanpassning. Gröna strukturer skapar lugn mellan noderna och stärker sambanden mellan kommunens större grönområden, samtidigt som de tillför rekreativa värden.

Nuläge/områdets karaktär

Stora delar av Östra Sicklaön och Boo består av mindre lokala centrum omgivna av småskalig bebyggelse, som ursprungligen var sommarvillor och fritidshus men successivt omvandlats till permanentboende. De lokala centrumen präglas av arkitekturstilar från 1950-80-talen, med en blandning av flerfamiljshus, småhus och radhus, där tillgången till service och grönområden i närområdet är god.

Så utvecklas området

Utvecklingen ska balansera bevarandet av områdets småskaliga karaktär med nya möjligheter för bostads- och serviceutveckling. Detta beskrivs mer i detalj på kommande sidor, där markanvändningsförslaget redovisas.

Den småskaliga bostadsbebyggelsen ska värnas och bevaras. Möjligheter till förtätning kan övervägas, i första hand på redan ianspråktagen mark eller längs centrala stråk och utvecklingen ska ske med respekt för områdets karaktär.

Arbetsplatser och verksamheter utvecklas längs strategiska stråk med goda transportmöjligheter, bland annat vid Orminge trafikplats, Kummelberget, Kil, Kovik och Mensättra. Besöksnäringen har fortsatt möjlighet att utvecklas, men utan att kompromissa med naturvärden eller vistelsekvalitet. Bostadsutveckling inom utflyktsmålen anses inte lämplig.

En möjlig framtida förlängning av tunnelbanan från centrala Nacka till Orminge via Ektorp och Björknäs bör inte omöjliggöras efter år 2050.

Cykelkopplingar utvecklas för att förbättra tillgängligheten och binda samman det befintliga cykelnätet, särskilt vid Utskogsvägen, Ormingeringen, Mensättravägen, Orminge trafikplats och Lagnövägen. Särskilt fokus ligger på att skapa bättre tvärkopplingar över huvudstråken Värmdövägen och Värmdöleden.

Huvudgatunätet utvecklas successivt för blandtrafik, vilket ger utrymme för alla trafikslag och förbättrar framkomligheten för gång- och cykeltrafikanter. Pendelbåtstrafiken fortsätter att utvecklas, med nya brygglägen i Skuru och Lännerstasundet. Möjligheterna till ytterligare brygglägen utreds för att stärka tillgängligheten.

Skydd och utveckling av gröna samband och naturområden är avgörande för att bevara biologisk mångfald och ekologiska funktioner. Detta gäller särskilt de stråk som sträcker sig i nordsydlig riktning över Värmdöleden. För att stärka tillgången till parker och grönområden i Boo är det viktigt att bevara och utveckla dessa rekreativa miljöer. Vid nyexploatering bör parkutveckling inkluderas, med särskilt fokus på att göra den centrala parken i Orminge till en attraktiv samlingsplats för hela Boo.

För att skapa en robust och klimatanpassad miljö spelar multifunktionella grönområden en viktig roll. I anslutning till Orminge finns goda förutsättningar att utveckla lösningar för vattendröjning och rening i kombination med rekreativa inslag. Det är också viktigt att prioritera grönska i tätbebyggda områden för att motverka värmeöar och skapa en trivsamt stadsmiljö.

Foto: Nacka kommun/Henrik Trygg

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING FÖR ÖSTRA SICKLAÖN

LOKALT CENTRUM

Utvecklad användning

Lc1 Ektorp centrum: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att utveckla områdets funktion som lokalt centrum med såväl bostäder som lokaler för service, handel och mötesplatser. I samband med förtätning bör inslag av kontorslokaler i centrala lägen främjas.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Befintlig användning

Sb6 Skuru, Duvnäs utskog, Sb7 Skogalund, Ektorp, Sb8 Saltsjö-Duvnäs: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och skala bevaras. Någon ny bebyggelse planeras inte men enstaka kompletteringar kan förekomma.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Utvecklad användning

Sb9: Området väster om trafikplats Skuru utvecklas med blandad bostadsbebyggelse eller andra lämpliga funktioner.

NATUR- OCH FRILUFTSOMRÅDEN

Befintlig användning

N2 Nyckelviken, N3 Långsjön: I huvudsak utgörs dessa områden av naturreservat. Naturreservat och friluftsområden förvaltas och utvecklas i enlighet med gällande skötselplaner, föreskrifter och/eller naturvårdsplan.

N4 Skuru-Kungsviken, N5 Skuruparken: I Skuru-Kungsviken är ett mindre grönområde som sluttar kraftigt mot Skurusundet och Kungsviken. I Skuruparken bör en balans mellan grönska och bebyggelse bibehållas genom att undvika tillägg som innebär att småstugebebyggelsen inkräktar på natur- och kulturmiljön i det som utgör lämningar från 1790-talets engelska landskapspark. Områdets natur- och kulturvärden bör bevaras och utvecklas.

Inriktning

- Befintlig
- Utvecklad
- Ändrad

Markanvändning

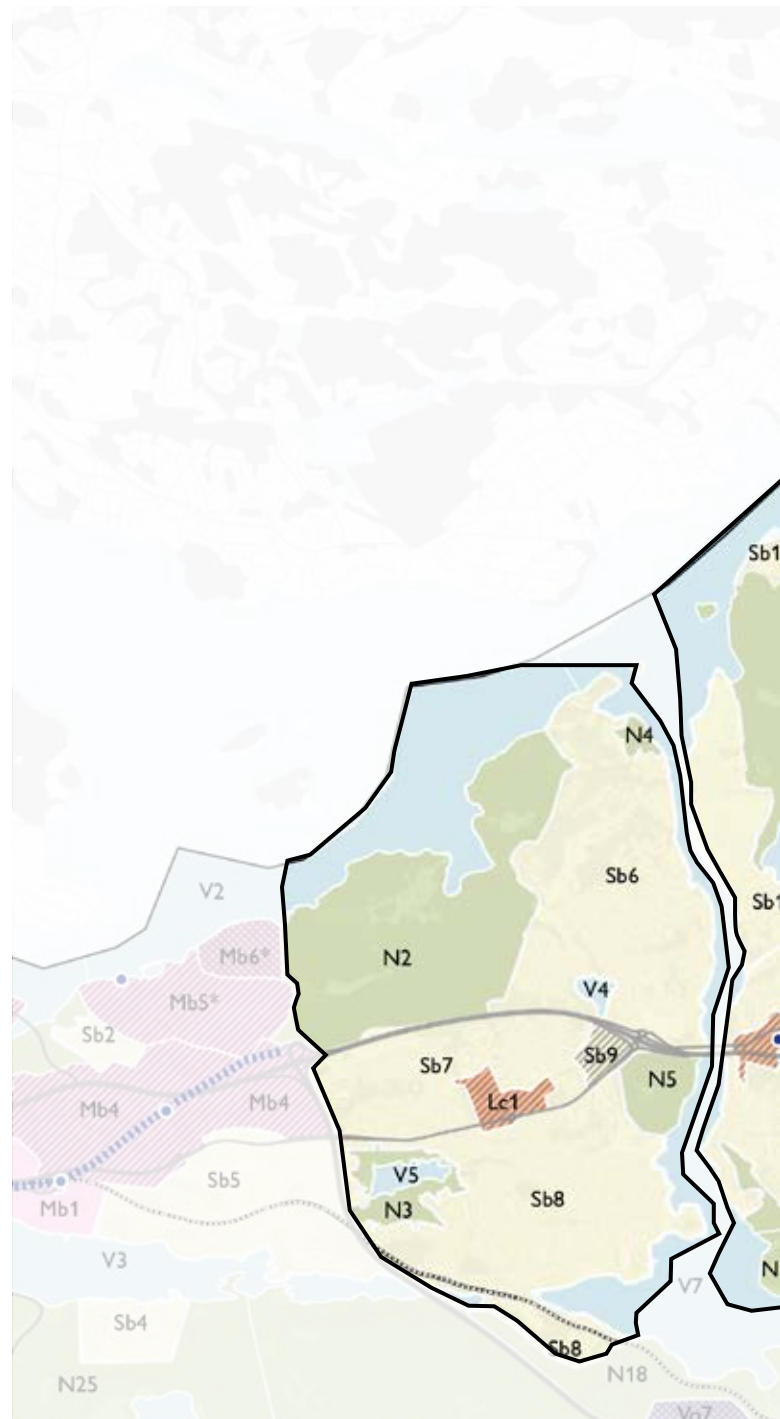
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Lokalt centrum
- Mångfunktionell bebyggelse
- Verksamhetsområde
- Natur- & Friluftsområde

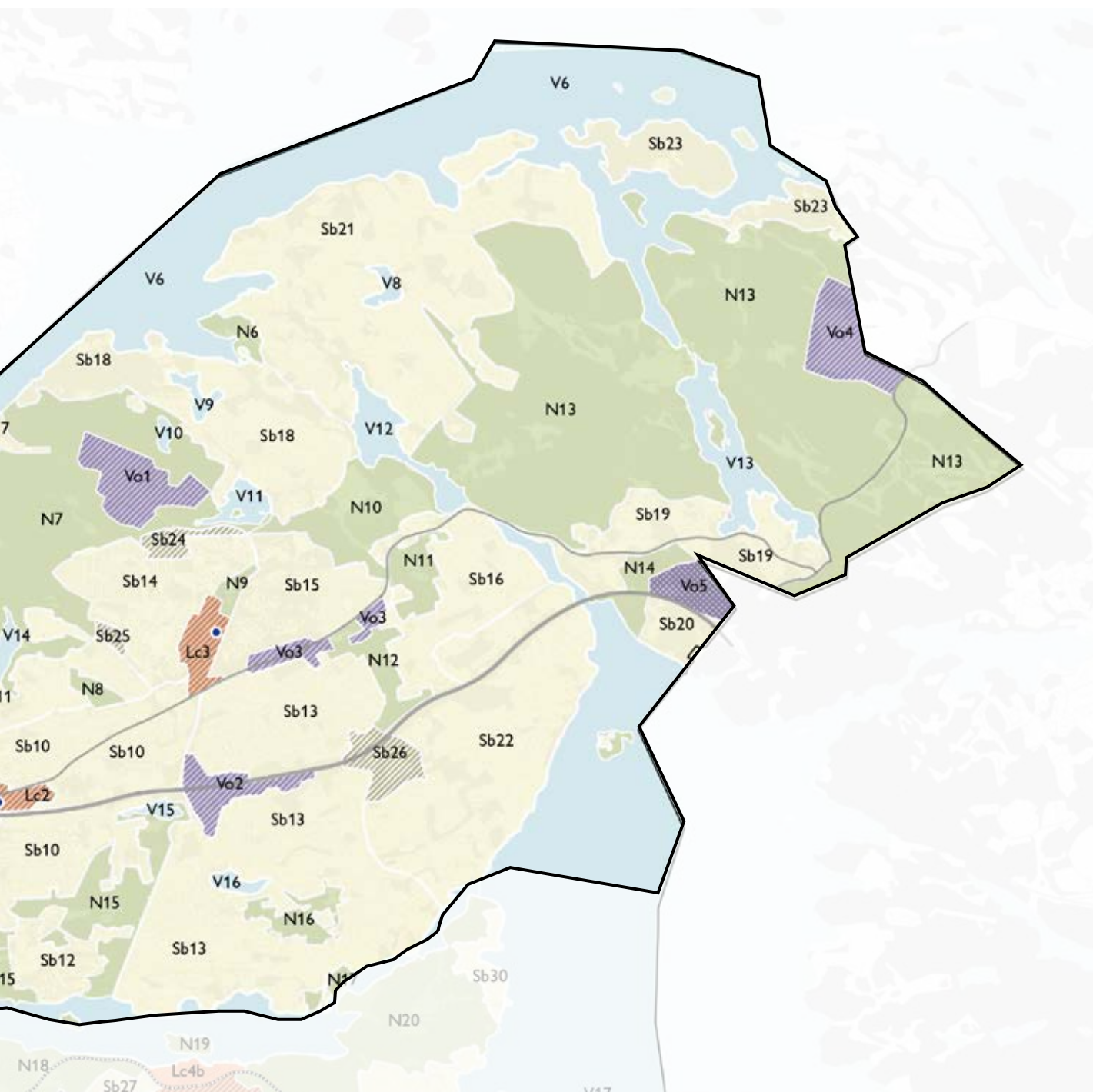
Vattenanvändning

- Vattenområde

Kommunikationer

- Bytespunkt
- Östlig förbindelse
- Utbyggnad tunnelbana (pågående utveckling)
- Huvudvägnät
- Saltsjöbanan och Tvärbanan

VATTENOMRÅDEN

Befintlig användning

V4 Bastusjön, V5 Långsjön: Bastusjön är en liten sjö som avrinner till Skurusundet. Långsjön och dess avrinningsområde klassas som ett ekologiskt känsligt område. Naturreservatet (N3) omfattar själva sjön och de närmast omgivande markerna.

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING FÖR BOO

LOKALT CENTRUM

Utvecklad användning

Lc2 Björknäs centrum och centralplan utvecklas i sin funktion som lokalt centrum med såväl bostäder som lokaler för service, handel och mötesplatser. Utvecklingen ska ske i enlighet med Områdesplan för Björknäs och Eknäs. Ny bebyggelse lokaliseras främst på redan ianspråktagen mark genom omvandling och förtätning. Bussdepåområdet bör på sikt utvecklas

med inriktningen blandad bebyggelse för verksamheter och bostäder, vilket förutsätter en annan lösning eller lokalisering av bussdepån.

Lc3 Orminge centrum utvecklas i sin funktion som lokalt centrum med såväl bostäder som lokaler för service, handel och mötesplatser. Utvecklingen ska ske bland annat med stöd av planprogrammet för Orminge centrum från 2015. I samband med förtätning bör inslag av kontorslokaler i centrala lägen främjas.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Befintlig användning

Sb10 Björknäs/Eknäs struktur, skala och variation i områdenas bebyggelse ska bevaras i största möjliga utsträckning i enlighet med Områdesplan för Björknäs och Eknäs. Generellt gäller varsamhet vid eventuella förändringar i befintlig fastighets- och bebyggelsestruktur. Mindre förändringar i bebyggelsestrukturen är dock möjliga förutsatt att områdets lummiga och småskaliga struktur inte påverkas negativt.

Sb11 Lilla Björknäs/Björknäsplatån, Sb12 Tollare, Sb13 Lännersta, Sb14 Krokhöjden/Centrala Orminge, Sb15 Östra Orminge/Mensättra, Sb16 Eriksvik, Sb17 Telegrafberget, Sb18 Hasseludden/ Rensättra, Sb19 Insjön, Sb20 Graninge: Områdenas karaktär och skala ska bevaras. Någon ny bebyggelse planeras inte men enstaka kompletteringar kan förekomma. Det centrala parkstråket i Orminge utvecklas till en stadspark och grön målpunkt för hela kommunen med multifunktion av rekreativa, ekologiska värden och prioriterade ekosystemtjänster. Hotell- och besöksnäringen vid Hasseludden ges fortsatt möjlighet att utvecklas ändamålsenligt, dock ej med bostäder.

Sb21 Kummelnäs/Vikingshill, Sb22 Sydöstra Boo: Före detta fritidshusområden som omvandlas till permanent småhusbebyggelse. Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdena utvecklas i enlighet med lagakraftvunna detaljplaner. När detaljplanerna är genomförda förväntas inte området utvecklas ytterligare i någon större omfattning.

Sb23 Tegelön/Knarnäs karaktär och skala bevaras. Någon ytterligare bebyggelse bör inte tillkomma.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Utvecklad användning

Sb24: Området norr om Orminge centrum utvecklas med flerbostadshus och småhusbebyggelse Sb25: Området väster om Orminge centrum utvecklas med småhusbebyggelse.

Sb26 Dalkarlsängen: Området ska utvecklas med blandade funktioner i ett attraktivt läge. Viktiga funktioner som kretsloppscentral (KLC) och Boo trafikplats ska ges företräde.

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Utvecklad användning

Vo1 Kummelberget, Vo2 Orminge trafikplats, Vo3 Boo Backe - västra och östra: Områdena bibehålls och utvecklas för verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Orminge trafikplats har inslag av handel. Ingen ytterligare dagligvaruhandel bör tillkomma inom området.

Vo4 Kovik bibehålls och utvecklas för avfallshantering, återvinning, krossverksamhet och masshantering.

Ändrad användning

Vo5 Kil: Området utvecklas för verksamheter med begränsad omgivningspåverkan.

NATUR- OCH FRILUFTSOMRÅDEN

Befintlig användning

N6 Gärdesudden, N7 Skarpnäs, N8 Vargskogen, N9 Sarvträsk, N10 Rensättra, N11 Abborrträsk, N12 Mensättra/Backeböl, N13 Velamsund/ Rams Mora, N14 Ekoberget, N15 Tollare, N16 Trollsjön, N17 Baggenstaket: Gärdesudden, Skarpnäs, Velamsund/ Rams Mora, Tollare, Trollsjön, Abborrträsk, Rensättra och Ekoberget utgör naturreservat. Naturreservat och friluftsområden förvaltas enligt skötselplaner och utvecklas i enlighet med gällande skötselplaner, föreskrifter och/eller naturvårdsplan.

Sarvträsk utgör en våtmark och sumpskog.

VATTENOMRÅDEN

Befintlig användning

V6 Askrikefjärden, V7 Skurusundet-Lännerstasundet: Vattenförekomst kustvatten.

V8 Karbosjön, V9 Kvarnsjön, V10 Vittjärn/ Trollsjön, V11 Myrsjön, V12 Sågsjön, V13 Insjön, V14 Glasbrukssjön, V15 Kocktorpssjön, V16 Bagarsjön: Vittjärn/Trollsjön hör till de få Nackasjöar som aldrig påverkats av tillrinnande föroreningar. Sågsjön och Insjön är två större djupa sprickdalsjöar i östra Boo. Många sjöar i Boo, Kvarnsjön, Glasbrukssjön och Kocktorpssjön har historiskt dämts för att fungera som vattenreservoarer för nedströms liggande verksamheter.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

FISKSÄTRA OCH SALTSJÖBADEN

– Variationsrika grannskap med natur och vatten inpå knuten

Längs Saltsjöbanan utvecklas karaktärsfulla lokalsamhällen omgivna av småskaliga grannskap. Förtätning av bostäder och arbetsplatser koncentreras till stationslägena i Fisksätra och Saltsjöbaden C, där service och mötesplatser kompletterar den befintliga miljön. Ett sammanhängande och tillgängligt "vatten till vatten"-stråk föreslås mellan Lännerstasundet och Neglingeviden, med satsningar på rekreation, utflyktsmål och mötesplatser. Nya entréer och förbättrade kopplingar för gång och cykel gör natur och skog mer tillgängliga. Området stärks som en destination för kultur, natur och rekreation.

Nuläge/områdetskaraktär

Fisksätra och Saltsjöbaden har starka och tydliga karaktärer, formade av deras historiska utveckling. Saltsjöbaden etablerades som en badort från 1890-talet och framåt, i samband med utbyggnaden av Saltsjöbanan och är känt för sina höga kulturhistoriska värden och många pampiga byggnader. Fisksätra är en tätbebyggd och levande stadsdel som byggdes ut på 1970-talet med stora skivhus grupperade kring en centrumanläggning, omgiven av låg och tät småhusbebyggelse med rekreationsområden i nära anslutning. De två orterna ligger geografiskt nära varandra och binds samman genom grönområdet Gröna dalen.

Så utvecklas området

Den småskaliga bostadsbebyggelsen och områdets karaktär bevaras över tid. Ny bostadsbebyggelse koncentreras till Fisksätra centrum och Saltsjöbaden centrum, med en skala och omfattning som anpassas till platsernas specifika förutsättningar.

Utvecklingen av centrumområdena möjliggör även utökad service, mindre kontorslokaler och mötesplatser. Besöksnäring och kulturutbud främjas för att stärka kommundelen som utflyktsmål, särskilt vid Fisksätra idrottsplats och Hotellviken i Saltsjöbaden. Vid infarten från Saltsjöbadsleden mot Fisksätra skapas förutsättningar för transportintensiva verksamheter.

Saltsjöbanans modernisering med ökad turtäthet och en potentiellt utökad pendelbåtstrafik förbättrar områdets redan goda kommunikationer. Nya och förbättrade cykelvägar längs Saltsjöbadsvägen, mot Älgö och Älta bidrar till bättre sammanlänkning av kommundelarna.

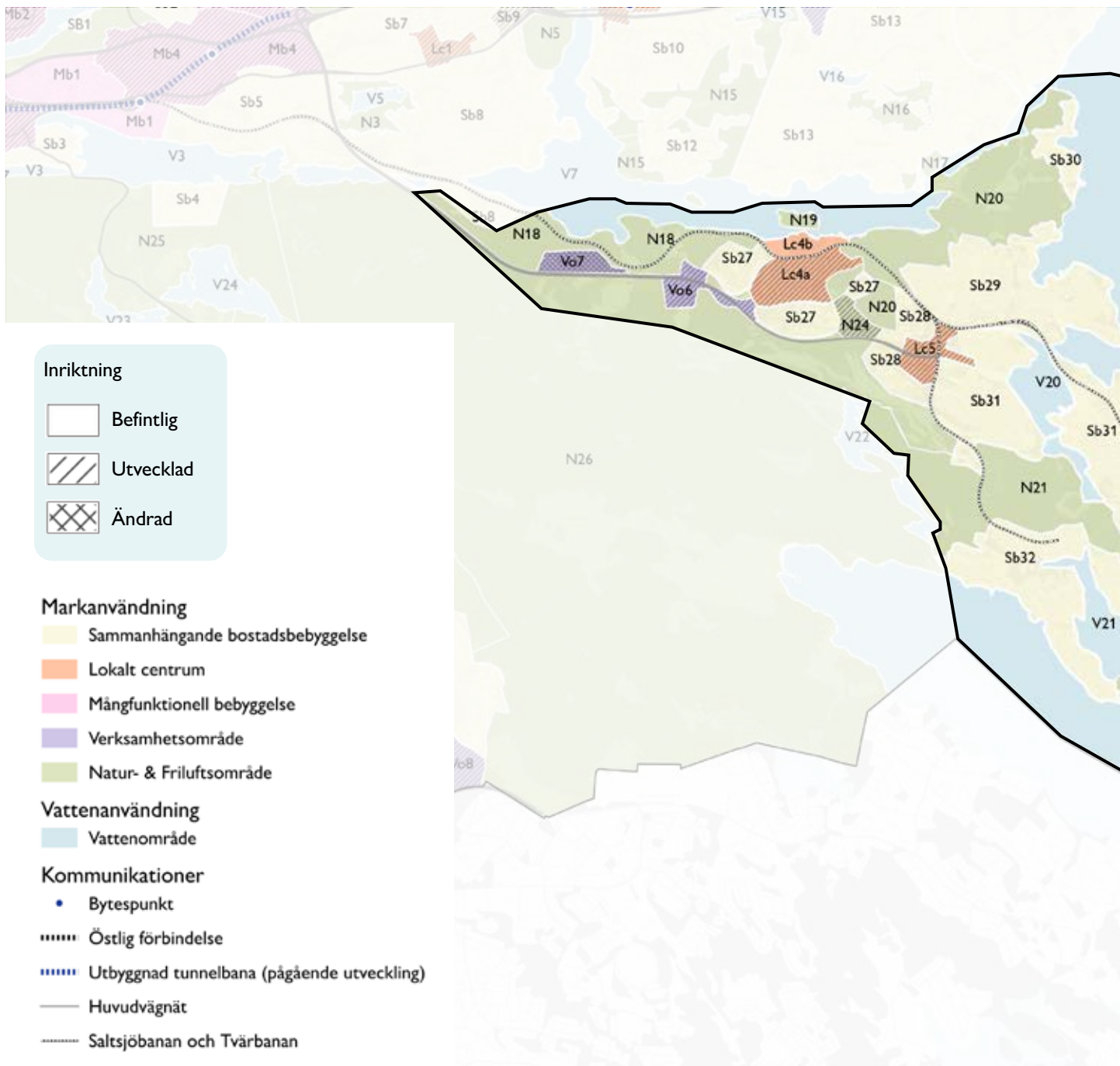
Regionala ekologiska samband från Solsidan mot Älgö, genom Östervik till Stockholm samt mellan Erstavik, Skogsö och Boo beaktas och förstärks. Nya och förbättrade entréer till grönområden föreslås vid Nackareservatet i väst och Skogsö i norr, samtidigt som stråk och kopplingar längs vattnet tillgängliggörs.

Grönområden och parkmiljöer utvecklas i anslutning till ny bebyggelse, där rekreationsbehovet förväntas öka. Detta gäller särskilt Gröna dalen och Fisksätra holme. Gröna dalen bedöms även vara lämplig för samordning med vattenfördröjning och rening för att minska översvämningsrisker. Lågpunkter som sammanfaller med bebyggelse eller kritisk infrastruktur hanteras med fördröjningsåtgärder för att säkerställa framkomlighet, exempelvis vid korsningen Stockholmsvägen/Igelbodavägen.

Vid förtätning är det viktigt att beakta värmepåverkan och möjliggöra åtgärder som motverkar uppvärmning av stadsmiljön, särskilt i centrala Fisksätra och Saltsjöbaden centrum.

Foto: Nacka kommun/Magnus Hesselroth

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING FÖR FISKSÄTRA OCH SALTSJÖBADEN

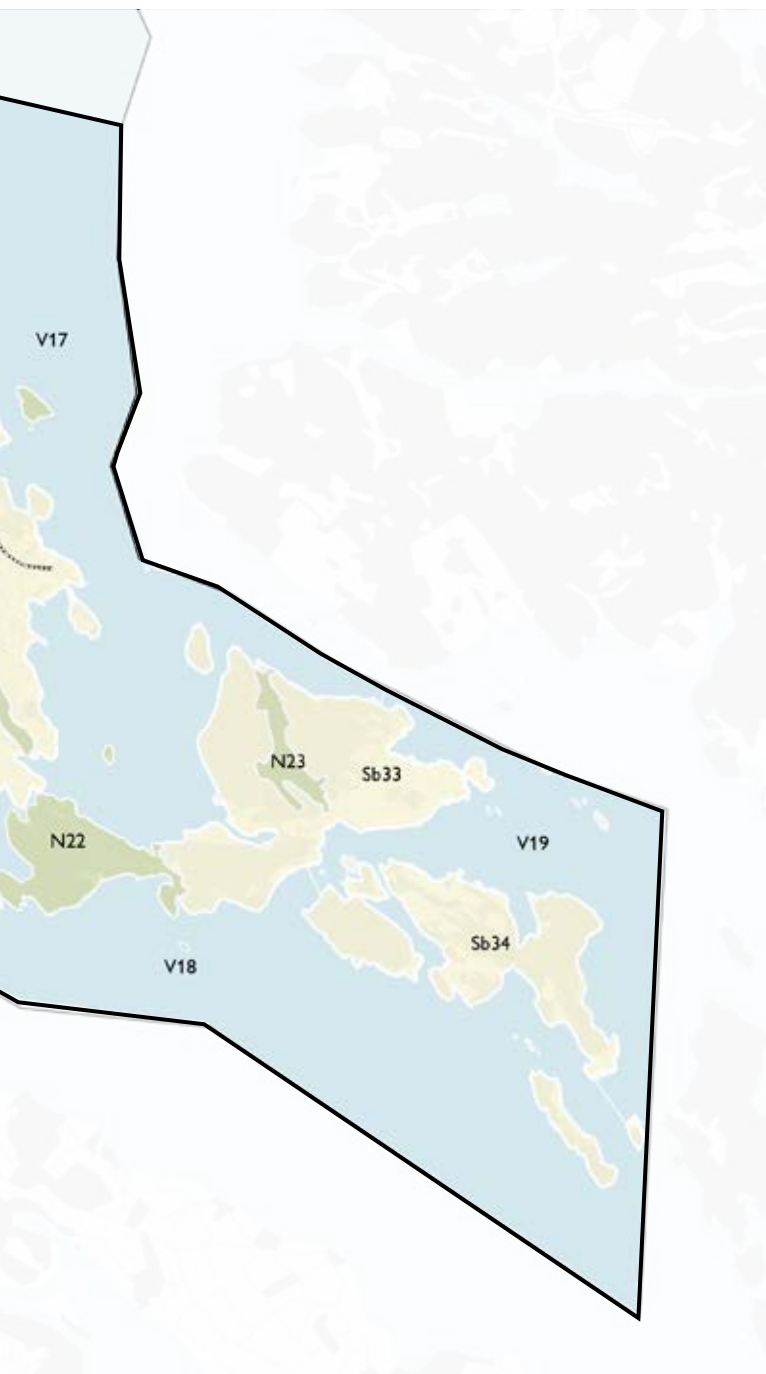
LOKALT CENTRUM

Utvecklad användning

Lc4a Fisksätra centrum, Lc5 Saltsjöbadens centrum: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att utveckla de båda lokala centrumanläggningarna med såväl bostäder som lokaler för service, handel, verksamheter och mötesplatser. I samband med förtätning bör inslag av kontorslokaler i centrala lägen främjas. Utvecklingen i Fisksätra centrum sker med utgångspunkt i planprogrammet från 2013.

Befintlig användning

Lc4b Området omfattar idrottsplats, skolverksamhet och maritim verksamhet i form av Saltsjö Pir. Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och funktion bevaras. Vissa kompletteringar kan tillkomma om de sker med hänsyn till områdets användning och omgivande bebyggelse.

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Befintlig användning

Sb27 Båthöjden/Fiskarhöjden/Fågelhöjden, Sb28 Ljuskärrsberget – Igelbodaplatån, Sb29 Igelboda/Baggensudden, Sb30 Östra Skogsö, Sb31 Tattby/Saltsjöbaden, Sb32 Solsidan: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och skala bevaras. Någon ny bebyggelse planeras inte men enstaka kompletteringar kan förekomma. Hotell- och besöksnäringen ges fortsatt möjlighet att utvecklas ändamålsenligt, dock ej med bostäder.

Sb33 Älgö: Före detta fritidshusområde som omvandlas till permanent småhusbebyggelse. Inriktningen för den fortsatta planeringen är att området utvecklas i enlighet med lagakraftvunna detaljplaner. När detaljplanerna är genomförda förväntas inte området utvecklas ytterligare i någon större omfattning.

Sb34 Gåsöarkipelagen: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och skala bevaras med syfte att bibehålla området för fritidshusbebyggelse. Någon ytterligare förtätning bör inte ske.

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Utvecklad användning

Vo6 Österviks verksamhetsområde: Området bibehålls och utvecklas för verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Befintliga tekniska anläggningar elnätstation och kretsloppscentral (KLC), söder om Saltsjöbadsleden bibehålls och utvecklas.

Ändrad användning

Vo7 Gungvikens verksamhetsområde: Området utvecklas för verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Idag är det ett natur- och friluftsområde.

NATUR- OCH FRILUFTSOMRÅDEN

Befintlig användning

N18 Sägtorp-Drevinge, N19 Fisksätra holme, N20 Skogsö, N21 Tattby, N22 Svärdsö, N23 Centrala Älgö: Skogsö, Svärdsö och Tattby utgör naturreservat. Naturreservat och friluftsområden förvaltas enligt skötselplaner och utvecklas i enlighet med gällande skötselplaner, föreskrifter och/eller naturvårdsplan.

N24 Gröna Dalen: Utvecklas till en grön målpunkt för hela kommunen genom utveckling av parkkvaliteter och aktivitetsmöjligheter för breda målgrupper. Parkens funktion som samlande grönt stråk mellan Fisksätra och Saltsjöbaden förstärks.

VATTENOMRÅDEN

Befintlig användning

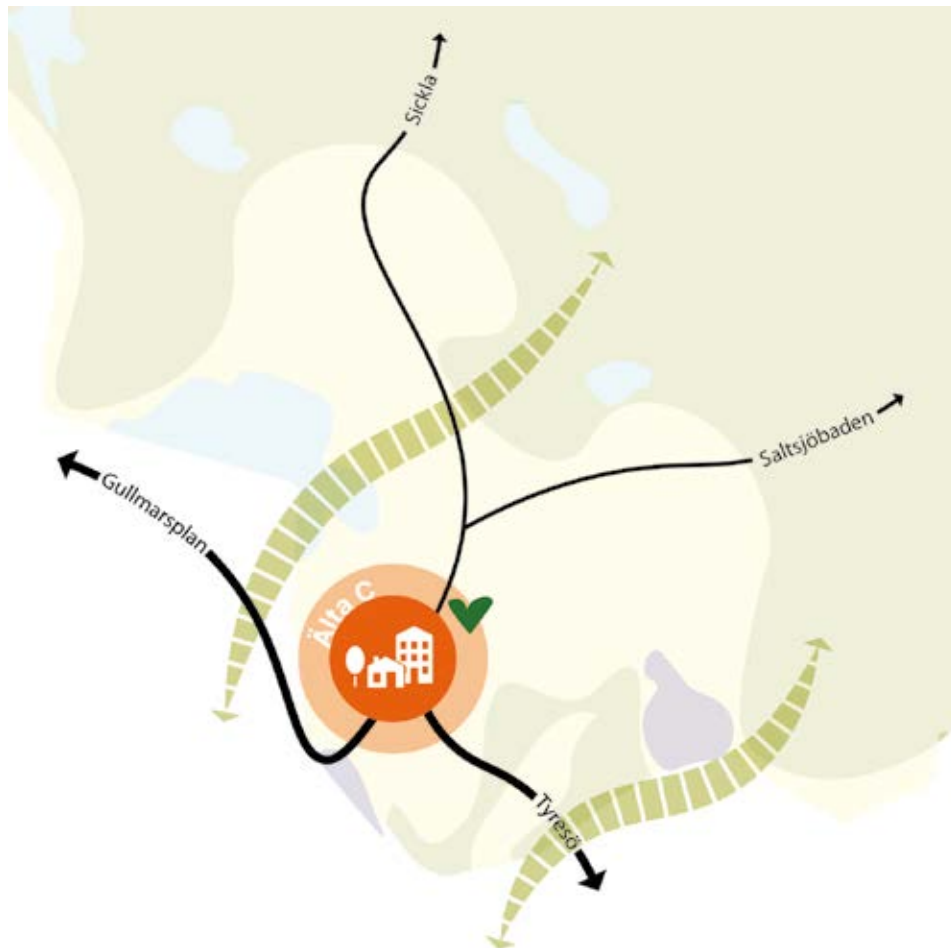
V17 Baggensfjärden, V18 Erstaviken, V19 Ingaröfjärden, V20 Neglingemaren, V21 Vårgårdssjön: Vattenförekomst, kustvatten. Vårgårdssjön och Neglingemaren är havsvikar med förbindelse till Baggensfjärden.

V22 Lundsjön-Dammsjön: Lundsjön ligger i ett välbesökt strövområde och är en fin bad- och fiskesjö. Sjön sammanbinds i söder med Dammsjön. Sjöarna ligger delvis inom Tattby naturreservat (N21).

ÄLTA

– Livfull småstad med brett utbud av vardagsservice och rekreation

Älta stärks som ett karaktärsfullt lokalsamhälle där ortens olika delar binds samman genom småskalig bebyggelse med god tillgång till vardagsservice, idrott, kultur och rekreation. Närhet till det som behövs i vardagen är en central målsättning, med ambitionen att boende, handel och rekreation ska finnas inom promenad- eller cykelavstånd. Bebyggelseutvecklingen fokuseras främst till centrum, med möjlighet till kompletteringar längs huvudgatan Ältavägen. Samtidigt utvecklas de gröna miljöerna genom parksatsningar som främjar både rekreation och klimatanpassning. Kopplingarna till Västra Sicklaön stärks, samtidigt som förbindelserna till grannkommunerna förbättras genom utbyggd kollektivtrafik och förstärkta gång- och cykelvägar.

Nuläge/områdetskaraktär

Älta är ett lokalsamhälle med närhet till det mesta som behövs i vardagen, ett gott serviceutbud omgivet av natur åt alla håll. Orten har vuxit fram kring flera mindre gårdar, vilket fortfarande avspeglas i de olika karaktärsområdena.

Så utvecklas området

Bevarande av den småskaliga karaktären prioriteras, samtidigt som ett ökat utbud av service och nya bostäder möjliggörs i centrum. Förtätning sker främst i centrala och västra Älta, där utvecklingen kan bidra till ökad trygghet och skapa mer attraktiva rum mellan husen. Ny bebyggelse kan även komplettera huvudstråk för buss- och cykeltrafik, särskilt längs Ältavägen, samt i begränsad omfattning inom småskaliga områden, i enlighet med platsens skala och karaktär.

Nya mötesplatser, kultur och service prioriteras i centrum, där lokaler i bottenvåningar stärker stadslivet. Verksamheter med behov av större ytor utvecklas i östra delarna av Älta

Bussförbindelser förstärks mot Sickla, Gullmarsplan och Tyresö, och det regionala cykelstråket på Ältavägen breddas och får högre standard. Cykelkopplingar inom Älta, mot Tyresö samt till närliggande natur- och rekreationsområden förbättras.

Gångvänliga gator och stråk prioriteras för att stärka kopplingarna mellan målpunkter och rekreationsområden.

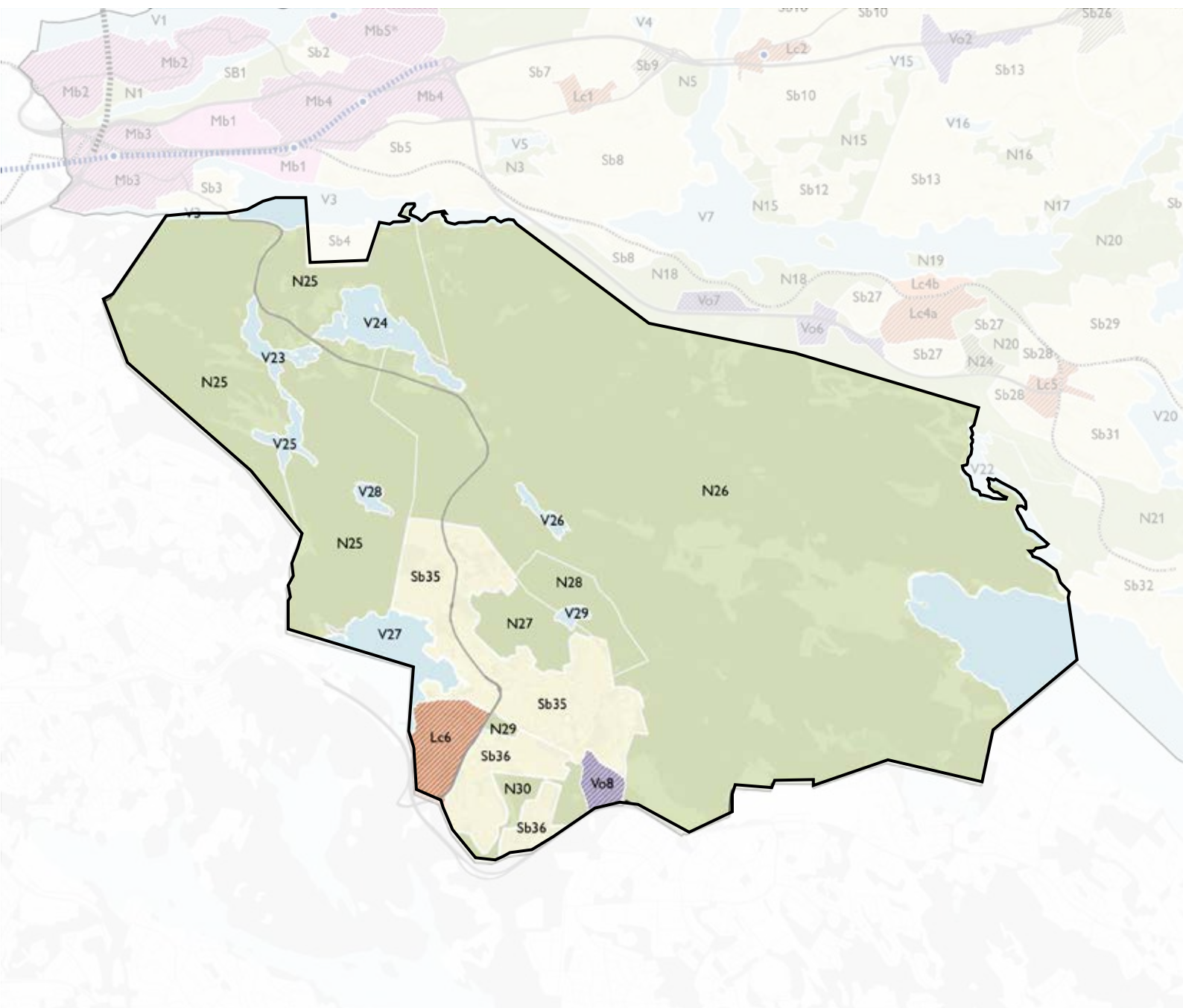
Regionala samband för rekreation och ädellövskog inom Tyrestakilen beaktas och stärks mellan Erstavik och Nackareservatet. Bergsbranterna som omger Älta är viktiga för landskapskaraktären och bör lyftas som värdefulla element att bevara.

Gröna mötesplatser utvecklas, med särskilt fokus på det centrala grönstråket som omvandlas till ett rekreativt parkstråk med multifunktionella lösningar för både klimatreglering och rekreation som bilder samman Ältadalen med Altasjöns stränder. Området, som delvis utgörs av våtmark, är särskilt prioriterat för att fördröja och rena vatten med hänsyn till sitt läge nära bebyggelse. Även delar av Kolarängen och dagvattendammen vid Hedvigslundsparken kan utgöra viktiga inslag för klimatanpassning, med möjlighet att kombinera vattenhantering med rekreativa kvaliteter.

I de mer tätbebyggda och hårdgjorda delarna av Älta föreslås åtgärder mot värmeöar, med särskild fokus på en ökad andel grönska och trädplantering.

Foto: Nacka kommun/Henrik Trygg

Inriktning

- Befintlig
- Utvecklad
- Ändrad

Markanvändning

- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Lokalt centrum
- Mångfunktionell bebyggelse
- Verksamhetsområde
- Natur- & Friluftsområde

Vattenanvändning

- Vattenområde

Kommunikationer

- Bytespunkt
- Östlig förbindelse
- Utbyggnad tunnelbana (pågående utveckling)
- Huvudvägnät
- Saltsjöbanan och Tvärbanan

MARK- OCH VATTENANVÄNDNING ÄLTA

LOKALT CENTRUM

Utvecklad användning

Lc6 Älta centrum: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att utveckla områdets funktion som lokalt centrum med såväl bostäder som lokaler för service, handel och mötesplatser. Utvecklingen sker med utgångspunkt i planprogrammet från 2015. Nya allmänna platser möjliggörs såsom torg, ett parkstråk och lokalgator. Förtätning föreslås ske längs med Ältavägen, i centrum och på Oxelvägen. Ytterligare utveckling utöver planprogrammet kan inrymmas om det sker i överensstämmelse med områdets karaktär och skala. Strandnära miljöer ska värnas och bevaras, eventuell kompletterande bebyggelse bör ske med hänsyn till befintliga värden och allmänhetens tillgång. Älta parkstråk utvecklas som grön målpunkt genom utveckling av parkkvaliteter och aktivitetsmöjligheter för breda målgrupper. I samband med förtätning bör inslag av kontorslokaler i centrala lägen främjas

SAMMANHÄNGANDE BOSTADSBEBYGGELSE

Befintlig användning

Sb35 Kolarängen/Ältagård/ Lovisedal/Ältadalen, Sb36 Hedvigslund: Inriktningen för den fortsatta planeringen är att områdets karaktär och skala bevaras. Någon ny bebyggelse planeras inte men enstaka kompletteringar kan förekomma. Älta parkstråk utvecklas som grön målpunkt genom utveckling av parkkvaliteter och aktivitetsmöjligheter för breda målgrupper.

VERKSAMHETSOMRÅDEN

Utvecklad användning

Vo8 Ältabergs verksamhetsområde: Området bibehålls och utvecklas för verksamheter med begränsad omgivningspåverkan. Inom området finns även en kretsloppscentral (KLC).

NATUR- OCH FRILUFTSOMRÅDEN

Befintlig användning

N25 Nackareservatet, N26 Erstavik, N27 Älta mosse-Strålsjön, N28 Erstavik-Strålsjön: Nackareservatet, Älta mosse-Strålsjön, Erstavik-Strålsjön utgör naturreservat. Naturreservat och friluftsområden förvaltas och utvecklas i enlighet med gällande skötselplaner, föreskrifter samt enligt naturvårdsplan. Nackareservatet förvaltas av Stockholms stad. Erstavik och Erstavik-Strålsjön förvaltas av Herman Petersen Fideikommiss AB.

N29 Älta våtmark, N30 Hedvigslunds natur- och friluftsområde: Älta våtmark är utströmningsområde för grundvatten och av stor vikt för biologisk mångfald, flödesreglering och rening. Området bör utvecklas för ökad habitatkvalitet, förbättrad flödesreglering och rening av vatten samt rekreation. Hedvigslunds natur- och friluftsområde är av stor betydelse för regionala barrskogssamband, närrekreation, luftrening och bullerdämpning.

VATTENOMRÅDEN

Befintlig användning

V23 Dammtorpssjön, V24 Källtorpssjön, V25 Söderbysjön, V26 Sandasjön, V27 Ältasjön: Vattenförekomst, sjö. Dammtorpssjön och Söderbysjön utgör Natura 2000-område. Sandasjön skyddas och utrustas som vattentäkt för nödvattenförsörjning. Ältasjön är en stor grund sjö vars sydvästra del ligger inom Stockholms stad.

V28 Ulvsjön, V29 Strålsjön: Ulvsjön är en del i sjösystemet mellan Ältasjön och Järlasjön. Strålsjön ligger inom de båda naturreservaten Älta mosse-Strålsjön och Erstavik-Strålsjön.

FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL ALLMÄNNA INTRESSEN

I kapitlet om allmänna intressen redovisas för översiktsplanens inriktning aktuella planeringsunderlag och hur kommunen beaktar värden och risker vid bedömning av framtida användning av mark och vattenanvändning. För en växande kommun som Nacka är avvägningar mellan olika intressen ofta komplexa och en av de största utmaningarna för utvecklingen. Alla intressen kan inte i alla lägen tillgodoses fullt ut. Platsens specifika förutsättningar behöver därför utredas i efterföljande detaljplaner, bygglov och andra tillstånd. Ofta kan olika intressen bli förenliga genom väl avvägd planering.

BYGGD MILJÖ OCH LANDSKAP

Nackas byggda miljö och landskap präglas av mötet mellan natur och bebyggelse. Sprickdalslandskapet, kustlinjen och skärgårdsmiljöerna ger kommunen en unik karaktär som format både historiska och nutida livsmiljöer. Genom att värna dessa kvaliteter skapas förutsättningar för en attraktiv och hållbar kommun där boende- och vistelsemiljöer samspelar med landskapet.

LANDSKAPSKARAKTÄRER I NACKA

Landskapstyperna i Nacka omfattar områden med liknande sammansättning och funktion, formade av naturliga förutsättningar och människans användning av landskapet. Varje landskapstyp innehåller flera

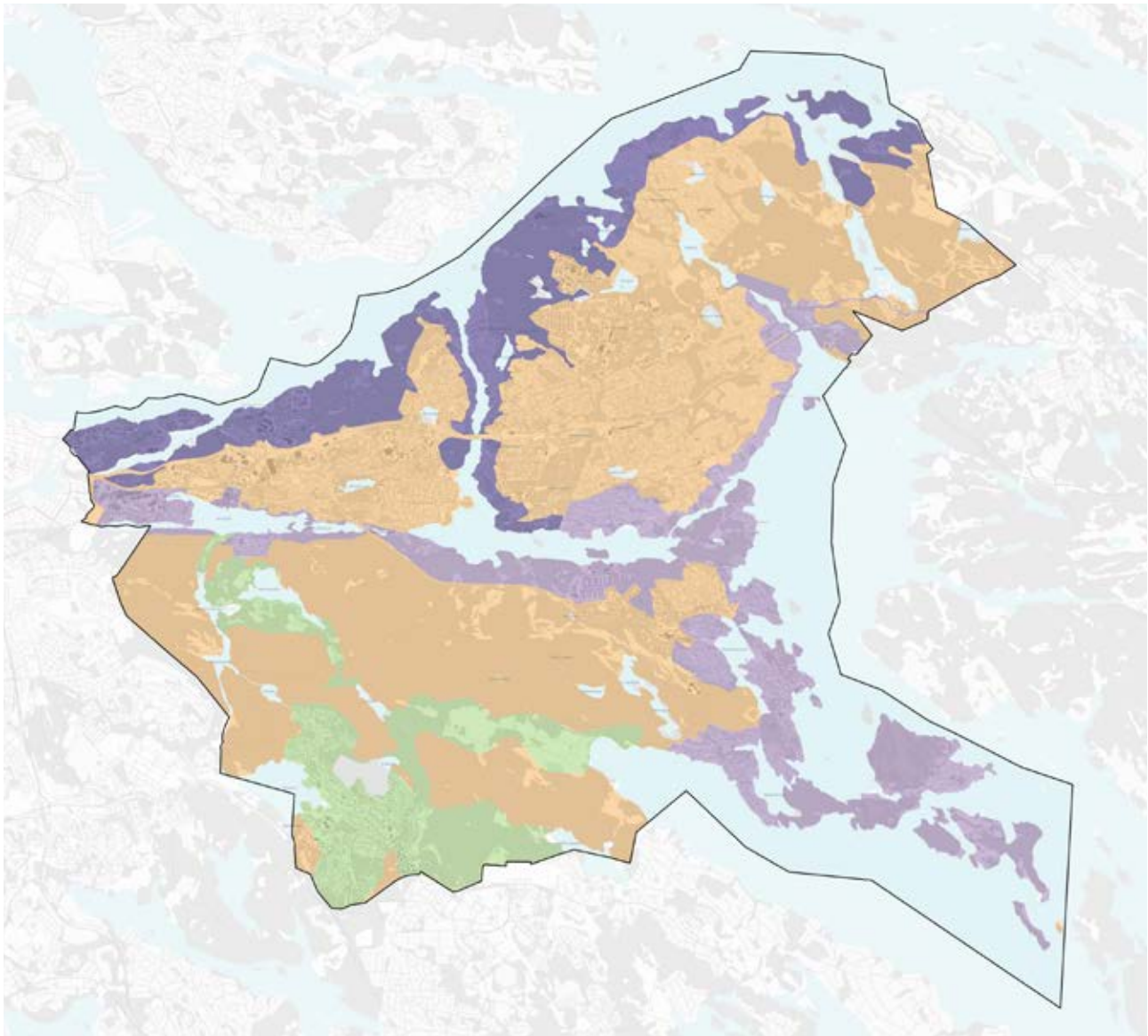
karaktärsområden med unika egenskaper, där gränserna ofta är flytande. Förståelsen av landskapets olika karaktärer är avgörande för att uppskatta och bevara helhetsmiljön och dess potential.

Dramatiskt kustlandskap

Detta landskap kännetecknas av storskaliga förkastningsbranter med höga, skulpturala klippformationer och berg som möter farleden mot Stockholm samt Skurusundet. Klättrande skogar med lång kontinuitet och skapar en grön fond åt bebyggelse och klippor vilket är viktigt för helhetens intryck och inramning.

Foto: Nacka kommun/Henrik Trygg

Landskapskaraktärer i Nacka

Landskapstyper (ILKA)

■ Dalgängs- och sjölandskap	■ Grönt skärgårdslandskap
■ Dramatiskt kustlandskap	■ Varierat sprickdalslandskap

0 1 2 3 4 km

Förhållningssätt:

- Utveckling längs norra kusten ska ske med hänsyn till Nationalstadsparkens bevarandevärden, som omfattas av riksintresset för kulturmiljön.
- Bevara den gröna silhuetten av skogar och träd som ramar in kustlandskapet.
- Anpassa bebyggelsen efter landskapets höjd, gröna trädsiluett och struktur samt värna sommarnöjenas och industrimiljöernas unika uttryck.

Grönt skärgårdslandskap

Det flacka, grönare och mer tillgängliga skärgårdslandskapet karaktäriseras av närhet till vatten, grönskande

stränder och historiska bebyggelsemönster. Kulturarvet och de gröna områdena bidrar till en unik karaktär.

Förhållningssätt:

- Bebyggelse ska anpassas till landskapet, varje områdes unika karaktär och inte bryta trädtoppsnivån.
- Kulturmiljöer ska bevaras och göras mer tillgängliga.
- Ökad tillgänglighet till stränder och vattenrum ska främjas.
- Värna kustsiluetter och skärgårdsutsikter från broar och utsiktspunkter.

Varierat sprickdalslandskap

Bakom kustklipporna breder ett varierat sprickdalslandskap ut sig med högre platåer och småbrutet skärgårdslandskap. Sprickdalarna har historiskt möjliggjort jordbruk och etablering av gårdar. Området präglas idag av villabebyggelse, samt lokala centrum från rekordåren på 1950-70-talen.

Förhållningssätt:

- Stärk unika identiteter och karaktärer utifrån landskapets former och historia.
- Förbättra kopplingar mellan områden och minska barriärer skapade av trafikleder för ökad integrering över tid.
- Bevara och utveckla närnatur och gröna stråk i en förtätande stadsstruktur.
- Värna etablerade träd på villatomter, kvarter och allmän plats för att bevara landskapets helhetsintryck.
- Ny bebyggelse ska anpassas så att kustsiluetterna inte förvanskas.

Dalgångslandskap

I sydvästra Nacka dominerar landskapet av stora, breda dalgångar avgränsade mot norr av rullstensåsar. Området kännetecknas av mossar, sjöar och bördiga ler- och siltslätter som en gång utgjorde havsbotten, vilket har gett upphov till goda odlingsförhållanden i områden som Erstavik och Älta.

Förhållningssätt:

- Bevara småhusområdenas planmönster, gatunät och anpassning till terrängen.
- Bevara de unika kulturmiljöerna vid Nacka Ström och Erstavik.
- Värna den unika ljudmiljön i Erstaviks tysta områden.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

KULTURMILJÖ

Nackas kulturmiljö är ett resultat av samspelet mellan landskap och människors verksamheter genom historien. Historiska inslag skapar identitet, välbefinnande och kulturella värden. Kulturmiljövård är en samhällsangelägenhet som kommunen beaktar i planeringen. Kommunen har identifierat de mest värdefulla miljöerna som redovisas som lokalt intresse. (Riksintressen för kulturmiljön redovisas samlat med övriga Riksintressen under eget avsnitt.)

Kulturmiljöer av lokalt intresse

I kommunen finns, utöver riksintressanta kulturmiljöer, ett 40-tal helhetsmiljöer av lokalt intresse enligt följande kategorier:

Gården-torpet-kulturlandskapet: Erstavik, Källtorp, Skogsö, Boo gård, Kils gård, Velamsund. Områden med agrarhistoriska uttryck och herrgårdsmiljöer. Innehåller ädellövträd och fornlämningar som speglar en lång agrar- och bebyggelsehistoria.

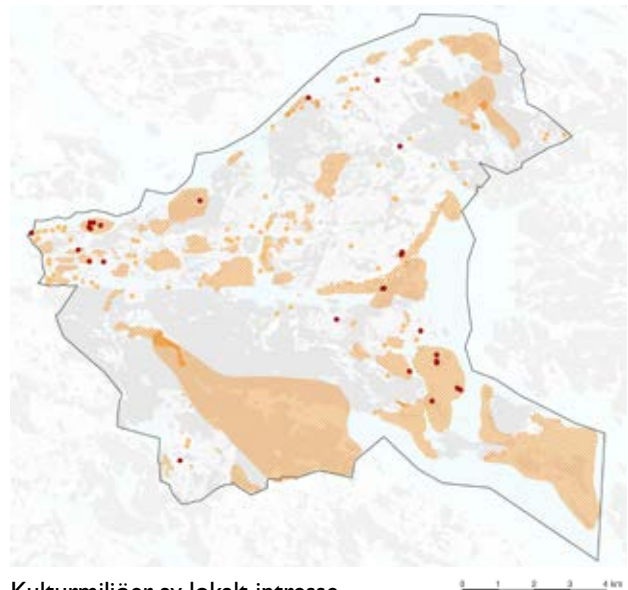
Sommarherrgården: Svindersvik, Nyckelviken, Eriksvik, Tollare. Herrgårdslänkande sommarnöjen från 1700- och 1800-talen med parkanläggningar och kulturlandskap.

Sommarnöjen vid farleden: Fredriksro-Tegelön, Vikingshill, Fågelsången-Grävlingsberg, Eolsudde, Hasseludden-Hamndalen, Stäket-Lännersta, Gustavsvik-Bergholmen, Älgö-Gåsö, Visborgs minne, Mjölkudden-Gustavsviks gård, Björknäs och Eknäs. Kustnära villabebyggelse från 1800-talets slut och tidigt 1900-tal reflekterar Stockholms borgerskaps sommarnöjen längs ångbåtsleder. Karaktäristisk trähusarkitektur och fritidshus i Nackas sprickdalslandskap.

Industrimiljöer: Nacka ström, Saltsjöqvarn, Kvarnholmen, Järla, Sickla, Nacka strand. Industrianläggningar från industrialiseringen kring 1900. Brukslämningar vid Nacka ström vittnar om Nackas äldsta industrietablering på 1500-talet.

Villasamhällen vid järnvägen: Saltsjöbaden-Garvkroken, Neglingehöjden, Tattby, Solsidan, Storängen, Saltsjö-Duvnäs Trädgårdsvillastäder kopplade till Saltsjöbanan. Speglar villaarkitekturens ideal från och med 1800-talets slut.

Folkhemmet: Ektorp-Ugglevägen, Trollebo, radhus vid Gillevägen, Sickla strand, Finntorp-Talliden, Solsidan. Omsorgsfullt planerade bostadsområden från 1940- och 1950-talen med funktionalistisk arkitektur som speglar efterkrigstidens expansion.

Kulturmiljöer av lokalt intresse.

- Miljöer av lokalt intresse för kulturmiljövården
- Objekt av lokalt intresse för kulturmiljövården
- Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen

Rekordåren: Alphyddan, Morabergsvägen, Stensö, Västra Orminge, Henriksdal, Storkällans kapell, Fågelhöjden. Bebyggelsemiljöer från 1960-70-talen som visar tidens stadsbyggnadsideal och byggproduktionsanpassad arkitektur.

Postmodernismen: Flerbostadshus vid Sickla allé, Jarlaberg, Ljuskärrsberget och Skogsövägen, radhus vid Frihetsvägen Neglinge center och Torsvägen, småhus i Älta. Bebyggelse med lekfulla former, historiska referenser och blandning av stilar som bryter mot modernismens strikta funktionalitet.

Förhållningssätt:

- Fortsatt hävd av kulturlandskapet. Strändernas natur- och kulturmiljöer kräver särskild hänsyn. Äldre landsvägars karaktär respekteras. Parkernas olika karaktärer och vegetation respekteras och vidmakthålls.
- Läsbarheten av Nacka ströms historiska funktion bevaras och miljön utvecklas i enlighet med platsens kulturhistoriska och ekologiska förutsättningar, ett bevarande av samtliga byggnader eftersträvas.
- Villabebyggelsens, sommarnöjens och herrgårdarnas individuella arkitektur och varje epoks tidstypiska uttryck värnas. Tillbyggnader, tillägg och komplementbyggnader anpassas ursprungsbyggnad och tomtbild, och tomternas terräng och vegetation tas tillvara. Balans mellan bebyggelse, natur och trädgårdar eftersträvas.

- Bebyggelsemiljön vid Visborgs minne värnas. Stugornas skala, uttryck och enkla byggnadskonstruktion bevaras, underhåll sker med tidstypiska kulörer och material.
- Industrimiljöers komplexa struktur, historiska skikt och karaktärsskapande egenskaper vårdas. Förståelsen av deras historiska funktioner beaktas.
- Flerbostadsområdenas planstruktur, balans mellan bebyggelse, grönytor och natur samt deras enhetliga arkitektur och tidstypiska drag värnas och förvaltas.
- Karaktärsskapande torg, platsbildningar och gaturum utvecklas med utgångspunkt i de ursprungliga idéerna.
- Saltsjöbanans funktion respekteras och utvecklas. Kulturvärden i stationsmiljöer, enskilda byggnader och anslutande kulturmiljöer beaktas i alla förändringar. Äldre stationsbyggnaders karaktärsskapande uttryck bevaras. Ändringar i Neglinge vagnhallar utförs varsamt och med hänsyn till arkitekturen.

Byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen

Byggnader som bedöms ha ett mycket högt kulturhistoriskt värde kan förklaras som byggnadsminnen av länsstyrelsen enligt Kulturmiljölagen. Ett sådant beslut innebär att byggnaden får ett långsiktigt skydd där särskilda bestämmelser anger hur den ska vårdas, användas och förändras, för att bevara dess värden över tid.

Även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som tillhör Svenska kyrkan och är uppförda före år 1940 omfattas av särskilt skydd enligt Kulturmiljölagen. Dessa miljöer utgör en viktig del av kulturarvet och skyddet syftar till att bevara både deras arkitektoniska, historiska och sociala betydelse i landskapet och i lokalsamhället. Utöver dessa finns fler byggnader i Nacka med kulturhistoriska värden, men

som ännu inte har inventerats eller prövats för skydd.

Följande miljöer är skyddade i Nacka:

Byggnadsminnen: Danvikens hospital, Svindersvik, Kvarnholmen, Setterwallska villan, Stora Nyckelviken, Villa Gustafshäll, Boo herrgård och kapell, Villa Stockenberg, Villa Bikupan, Sjuvilla nr 2, Sjuvilla nr 3, Saltsjöbadens kallbadhus.

Statliga byggnadsminnen: Saltsjöbadens observatorium

Kyrkliga kulturminnen: Nacka kyrka, Boo kyrka, Kummelnäs kapell, Fisksätra kyrka, Skogsö kapell, Skogsö klockstapel, Uppenbarelsekyrkan, Älta kyrka.

Fornlämningar på land och i vatten

I Nacka finns ett rikt kulturarv med fornlämningar som utgör en viktig del av kommunens historia. Enligt kulturmiljölagen är det förbjudet att ändra eller skada en fornlämning utan tillstånd från länsstyrelsen.

Även i vattnet finns spår av historien, men kunskapen om marina kulturmiljöer är mer begränsad än den om landbaserade miljöer, främst på grund av svårigheten att utforska dessa områden. Många lämningar, såsom vrak och ankringsplatser, är sannolikt ännu oupptäckta. Statens Maritima Museers register visar att det finns över 30 kända fartygs- och båtlämningar i Nackas kustvatten, men deras exakta position och förlisningsår är ofta osäkra. Riksantikvarieämbetets register Fornsök ger aktuell information om dessa lämningar.

Förhållningssätt:

- Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete ska arbetet omedelbart avbrytas och länsstyrelsen kontaktas.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

GESTALTADE LIVSMILJÖER

Nackas identitet präglas av skärgårdslandskapet, vatten, berg, skog samt industrimiljöer och kulturhistoriska områden. Nacka strävar efter att vara en föregångare i stadsplanering och utvecklas på ett sätt som stärker platsens identitet och kvalitet.

Arkitektur är ett avgörande verktyg för att forma byggnader, landskap och offentliga rum. När kommunen växer ska arkitekturen bidra till en utveckling som sätter människans upplevelser och välmående i fokus. Rätt använd blir arkitekturen kittet mellan människa och miljö, skapar sammanhang och upplevelser.

Med utgångspunkt i platsens historia, karaktär och egenskaper skapas en förståelse för dess möjligheter och kvaliteter. Detta vägleder utformningen av bebyggelsen och våra offentliga rum.

Förhållningssätt:

Identitet

- Genom att integrera landskapets och bebyggelsens skala, material, färger, karaktär och historia kan nya byggnader förstärka platsens särart.
- Konst och kultur ska vara närvarande för att ge liv åt platserna och berätta deras historia. Genom omsorgsfull gestaltning skapas en livsmiljö som blir en del av Nackas framtida kulturarv.

Arkitektonisk kvalitet

- Bebyggelsen och de offentliga rummen ska utformas med hög kvalitet i gestaltningen för att skapa trivsamma och estetiskt tilltalande miljöer som utgår från människans behov och är i mänsklig skala.
- Arkitektonisk kvalitet uttrycks genom komposition i volym och fasader, detaljrik utformning och beständiga material som åldras vackert.
- Gaturummen ska utformas så att de blir upplevelserika och attraktiva. Bottenvåningar ges särskild arkitektonisk omsorg. Entrévåningen är en del av det publika, det offentliga rummet, och präglar vår upplevelse av platsen. Den ska gestaltas med kvalitativa material och hög detaljrikedom.

Väva samman

- Vägar, gator, torg och parker ska sammanlänkas så att orienterbara och självklara stråk skapas. De barriärer som finns mellan stråken bör överbryggas. Olika delar kan bindas samman genom intressanta gaturum och attraktiva stråk. Vägen till vattnet och naturen ska vara tydlig. Olika delar knyts ihop samtidigt som miljöernas karaktär och uttryck bevaras – de hänger samman i en struktur.

Offentliga rum

- De gemensamma utemiljöerna ska utformas som mötesplatser. Torg och parker, både små och stora, ska vara trygga och trivsamma samt ha kvalitet och identitet. De ska vara mångfunktionella, tillgängliga och erbjuda vistelse för flera. De offentliga rummen ska främja mänskliga möten och rekreation.

Naturen som resurs

- Det är väsentligt att tillföra växtlighet – i gaturummen, på torg, fasader och tak. System av parker, strandpromenader och bevarad natur för rekreation ska bibehållas, utvecklas eller skapas.
- Nackas dramatiska topografi ger särskilda förutsättningar för gators och stråks lägen samt bebyggelsens placering.

Livfulla stadsmiljöer

- Den tätare utvecklingen av Västra Sicklaön inspireras av de olika karaktärer som finns i dess delar – landskapet, platsens identitet och de varierande bebyggelsemiljöerna. Här finns gamla industrimiljöer, folkhemmets bebyggelse samt dramatisk natur och topografi.
- Kulturmiljön är särskilt viktig och ska lyftas fram.
- En upplevelserik stadsmiljö har plats för det oväntade och kan präglas av en experimentell och vågad gestaltning.

Karaktärsfulla lokalsamhällen

- Vid utveckling av ett centrum bör planeringen utgå från platsens identitet och förstärka de lokala karaktärerna. Detta kan ske genom strukturen, minnesbärare, materialval eller färgsättning.
- En berikande och trivsam upplevelsemiljö i centrum eftersträvas. Centrumets funktioner är betydelsefulla för ett större område, samtidigt som det utgör en viktig mötesplats.

Småskaliga grannskap

- Villaområden kan ha olika karaktär och förutsättningar. Ny bebyggelse ska utgå från befintliga kvaliteter och förstärka dessa. Områdenas småskalighet ska i största möjliga mån bevaras.
- Bebyggelsen ska utvecklas i samklang med landskapet och kusten. Byggnadernas placering och utformning ska anpassas till de naturliga förutsättningarna på platsen. Fällning av större träd bör undvikas, och nya byggnader ska anpassas till grannskapets småskaliga karaktär.

NÄRINGS- OCH SERVICE

Näringsliv och service är en viktig del av Nackas utveckling. Kommunens strategiska läge, koppling till Stockholm och starka lokala centrum skapar goda förutsättningar för arbete, handel och samhällsservice. När Nacka växer förändras behoven och förutsättningarna, vilket kräver en långsiktig planering för att säkerställa en dynamisk och välfungerande stadsmiljö.

ARBETSPLATSER OCH SERVICE

Handel, service och kontorsverksamheter utvecklas i samspel med bostäder och i anslutning till kapacitetsstark kollektivtrafik. Lokala centrum stärks genom fler lokaler för handel och service samt mindre kontorslokaler i centrala lägen för att stödja småföretagande och flexibla arbetsplatser. En blandning av handel, restauranger och service skapar levande och urbana centrum. Utbildning och samhällsservice byggs ut i takt med befolkningsstillväxten och planeras in i alla större detaljplanarbeten. Nacka har höga ambitioner för utbildning, med målet att ha världens bästa förskolor och skolor. Äldreomsorg, vård, bibliotek och social service är viktiga delar av kommunens infrastruktur.

Förhållningssätt:

- Handel, service och kontor utvecklas i anslutning till kollektivtrafik för att skapa levande urbana miljöer och hållbara resvanor.
- Samhällsservice byggs ut i takt med befolkningsutvecklingen och att skolor, äldreomsorg och vård planeras in tidigt.
- Vi främjar småföretagande genom att identifiera möjligheter för små lokaler och flexibla arbetsplatser i planeringen.

URBAN ARBETSMARKNAD OCH KULTURELLA MILJÖER

Nacka har en hög arbetspendling, särskilt inom kunskapsintensiva branscher. För att stärka den lokala arbetsmarknaden och minska beroendet av pendling utvecklas strategiska lägen vid tunnelbanan för en blandning av kontor, handel och bostäder som skapar liv och rörelse dygnet runt. Sickla och området kring centrala Nacka är prioriterade för kontorsetableringar. Nackas kulturliv och kreativa näringar bidrar till en attraktiv stadsmiljö med mötesplatser och tillgång till kultur i vardagen. Tillgång till kultur stärker kommunens identitet och attraktivitet för både invånare och företag.

Förhållningssätt:

- Stärk den lokala arbetsmarknaden genom att främja kontorsetableringar i strategiska lägen och skapa fler arbetsplatser i kommunen.

- Utveckla tunnelbanenära områden med en blandning av funktioner för att skapa levande urbana miljöer dygnet runt.
- Främja kultur och kreativa näringar för att stärka stadsmiljön och skapa attraktiva mötesplatser.
- Erbjud ett brett kulturutbud och mötesplatser för alla åldrar, med särskilt fokus på barn och unga.

FÖRETAGS- OCH VERKSAMHETSETABLERING

Efterfrågan på verksamhetsmark är hög. För att möjliggöra fler arbetstillfällen planeras verksamhetsområden med god tillgång till transporter och logistik. Ytkrävande verksamheter placeras längs större vägar där de kan växa utan att störa bostadsområden.

Befintliga verksamhetsområden effektiviseras genom förtätning och förbättrad logistikplanering, vilket skapar en mer ändamålsenlig markanvändning. Ältabergs och Kummelbergets verksamhetsområden utvidgas för att ge utrymme åt fler företag, medan ett nytt verksamhetsområde med marint tema planeras i Gungviken. Även i Fisksätra undersöks möjligheten att skapa nya verksamhetsytor. Tidig planering för varutransporter och avfallshantering säkerställer långsiktigt hållbara och funktionella verksamhetsområden.

Förhållningssätt:

- Effektivisera och utveckla verksamhetsområden genom förtätning, förbättrad logistik och planering för transport och avfallshantering.
- Säkerställ god framkomlighet och transportmöjligheter för att möjliggöra tillväxt för företag och verksamheter.
- Löpande identifiera kompletterande områden för verksamheter.

DESTINATIONSUTVECKLING

Nacka utvecklas som besöksdestination genom samverkan med näringslivet. Besöksnäringen bidrar till ett attraktivt utbud av upplevelser och mötesplatser, skapar lokala arbetstillfällen och stärker den lokala ekonomin.

Förhållningssätt:

- Besöksnäringen främjas genom god samverkan med näringslivet.
- Stärker utbudet av både större anläggningar och småskaliga utflyktsmål.

MOBILITET OCH TRANSPORTSYSTEM

Nackas infrastruktur och transportsystem utvecklas i takt med nackabornas behov och resvanor förändras. Kollektivtrafikens utbyggnad, satsningar på gång- och cykelvägar samt tillgänglighet i vägnätet är några viktiga delar av planeringen för att möta framtidens utmaningar.

GÅNG OCH CYKEL UPPMUNTRAS

Nackas cykelstrategi har som mål att 20 procent av alla resor ska ske med cykel till 2030 och 25 procent av arbetsresorna ska helt eller delvis ske med cykel till 2030. Detta stärker både den aktiva och hållbara mobiliteten. Förbättrade gång- och cykelkopplingar mellan områden som Henriksdalsberget och Sickla bidrar till att öka cyklingens attraktivitet och underlättar för boende och pendlare. Begreppet 15-minuters-staden tillämpas för att säkerställa att vardagsfunktioner som skolor, arbetsplatser och grönområden finns tillgängliga på gång- eller cykelavstånd. Genom att skapa tätare och mer funktionsblandade stadsmiljöer minskar behovet av långa transporter och ger fler möjligheten att leva och arbeta lokalt.

Förhållningssätt:

- Kommunen utvecklar gång- och cykelinfrastrukturen för att göra aktiva resval mer attraktiva.
- Principen om 15-minutersstaden vägleder planeringen för att säkerställa närhet till vardagliga funktioner och en mer levande stadsmiljö.
- Satsningar på cykelinfrastruktur sker strategiskt för att skapa trygga och effektiva cykelstråk mellan bostadsområden och målpunkter.

KAPACITETSSTARK KOLLEKTIVTRAFIK

Kollektivtrafiken i Nacka utvecklas i linje med bebyggelseutvecklingen. Det omfattar bland annat tunnelbanans utbyggnad med stationer i Sickla, Järla och centrala Nacka, modernisering av Saltsjöbanan samt utvecklad pendelbåtstrafik - samtliga är viktiga steg för att stärka den snabba, kapacitetsstarka och pålitliga kollektivtrafiken. Busstrafiken spelar även en fortsatt viktig roll för stora delar av kommunen och kollektivtrafikförsörjningen även efter tunnelbanans trafikstart 2030. Samverkan med trafikförvaltningen är avgörande för att säkerställa kapacitetsstarka kollektivtrafiklösningar.

Förhållningssätt:

- Kommunen verkar för att kollektivtrafiken utvecklas i takt med bebyggelse och befolkningsutveckling och för att möjliggöra fortsatt hög kapacitet och att kollektivtrafiksystemet förblir snabbt och tillförlitligt. Detta sker i samverkan med regionens trafikförvaltning.
- Planeringen av kollektivtrafiken tar hänsyn till smidiga byten och övergångar med god tillgänglighet.
- Pendelbåtstrafiken utvecklas för att stärka kopplingarna till grannkommuner och avlasta vägnätet.

Foto: Nacka kommun/Magnus Hesselroth

ÖKAD REGIONAL TILLGÄNGLIGHET I VÄGNÄTET

Vägtunnelförbindelsen Östlig förbindelse förbättrar både regional och lokal tillgänglighet genom att skapa en ny förbindelse norrut från Södra länken och Värmdöleden. Förbindelsen stärker arbetsmarknadens funktion, möjliggör smidigare godstransporter och minskar sårbarheten i Stockholms vägtransportnät. För Nacka och regionen innebär detta en mer robust infrastruktur som minskar trafikbelastningen på lokala vägar och förbättrar tillgängligheten till andra delar av regionen.

Förhållningssätt:

- Östlig förbindelse är en viktig del av Stockholms-regionens framtida transportinfrastruktur och Nacka kommun verkar för att den ska genomföras.

FRAMKOMLIGHET OCH KOMBINATIONSRESOR

Smidiga övergångar mellan kollektivtrafik, cykel och bil är en viktig förutsättning för ett flexibelt och effektivt transportsystem. Bytespunkter med både god tillgänglighet och framkomlighet såväl som välplanerade infartsparkeringar möjliggör kombinationsresor där olika transportmedel samverkar.

Som en del i arbetet med att skapa ett effektivt och hållbart transportsystem bedriver Nacka kommun också ett strategiskt trafiksäkerhetsarbete som utgår

från Nollvisionen – målet att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. Arbetet omfattar bland annat att identifiera och åtgärda riskmiljöer, främja säkra gång- och cykelvägar samt att integrera trafiksäkerhet i den fysiska planeringen. Ett särskilt fokus ligger på att skapa säkra skolvägar, där trafikmiljön runt skolor ses över och konkreta åtgärder genomförs för att öka tryggheten för barn och unga. Trafiksäkerhetsarbetet följs upp kontinuerligt och är en viktig del i kommunens ambition att skapa en säker och tillgänglig trafikmiljö för alla invånare.

Förhållningssätt:

- Bytespunkter utvecklas på ett sätt som möjliggör för smidiga kombinationsresor mellan kollektivtrafik, bil och cykel
- Infartsparkering ska främst lokaliseras i stråk med kapacitetsstark kollektivtrafik där bebyggelsen är glesare och infartsparkeringen kan uppnå en hög belägningsgrad utan att konkurrera med andra ytkrävande intressen.
- Samnyttjande av parkering i stadsmiljöer premieras för att optimera markanvändningen och stödja hållbara transportlösningar.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

NATUR OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER

Nackas natur- och kustområden spelar en central roll i en växande region där ekosystem i balans utgör grunden för en hållbar grönblå stadsutveckling. De stora sammanhängande grönområdena och rika naturvärdena bidrar till rekreation, ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Att integrera naturens funktioner i stadsutvecklingen är en förutsättning för en motståndskraftig kommun.

Nacka har några av Storstockholms mest storslagna naturområden med höga ekologiska och rekreativa värden. Skogsmiljöerna domineras av hållmarkstallskogar, barrblandskogar, sumpskogar och ekrika lövskogar. De högsta naturvärdena finns i naturreservat med gamla träd, exempelvis i Nyckelviken och Velamsund.

Utöver skogsmiljöerna spelar kust- och vattenmiljöerna en viktig roll för ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Våtmarker, sjöar och grunda havsvikar bildar ett sammanhängande vattennätverk som renar vatten, dämpar översvämningar och skapar livsmiljöer för en mångfald av arter.

EKOLOGISKA SAMBAND

De regionala kilarna i Nacka, Tyrestakilen och Nacka-Värmdökilen är områden med unika värden för rekreation, natur och kulturmiljöer vilka också fungerar som regionala grönstråk för biologisk spridning. Områden som Velamsund, Nyckelviken och Nackareservatet utgör särskilt viktiga värdekärnor i landskapet. Även områden med villabebyggelse och privata trädgårdar har en viktig funktion i att stärka spridningssamband för olika arter.

Samtidigt finns svaga samband genom bebyggelse, särskilt på västra Sicklaön och på Booön, vilket påverkar spridningsmöjligheterna för olika arter. För att stärka ekologiska spridningssamband i bebyggda områden är det viktigt att vid exploatering bevara gamla lövträd, särskilt ek, och komplettera med nyplantering.

Förhållningssätt:

- Bevara och förstärka de gröna kilarna samt sammanhängande grönstrukturer mellan bebyggelse och rekreationsområden, åtgärder prioriteras för att underlätta spridning och livsmöjligheter för arter kopplade till ek-, ädellöv- och tallskogsmiljöer.

- För att undvika fragmentering av viktiga spridningskorridorer, särskilt för ek och andra långlivade träd, analyseras den sammanlagda effekten i planeringen och förstärkningsåtgärder genomförs där det är lämpligt.
- Skydds- och kompensationsåtgärder planeras och används resurseffektivt för att stärka ekologiska samband, i första hand i närområdet.
- Mark med naturvärdesklass 1 och 2 exploateras i möjligaste mån inte för att skydda känsliga ekosystem.

BIOLOGISK MÅNGFALD OCH EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är avgörande för Nackas hållbara utveckling. De gröna och blå strukturerna bidrar till vattenrening, klimatanpassning, rekreation och hälsa. Ekosystemens funktion och förmåga att leverera dessa tjänster är direkt beroende av biologisk mångfald. Därför är det viktigt att bevara och stärka livsmiljöer för arter, exempelvis genom att skydda gamla träd och andra värdefulla naturmiljöer.

Nacka arbetar aktivt med att kartlägga och värdera ekosystemtjänster för att integrera dem i planering, byggande och förvaltning. Vid exploatering tillämpas i första hand skadelindringshierarkin för att minimera negativ påverkan, och vid behov genomförs kompensationsåtgärder såsom restaurering av våtmarker, återplantering eller skapande av nya grönområden. Det ska som utgångspunkt ske i närområdet för att skydda gröna samband, men kan också ske på annan plats i kommunen. I Nacka tillämpas frivillig kompensation med byggaktörer, utöver krav som ställs med stöd av miljöbalken. Dessutom skyddas biologisk mångfald genom aktiv förvaltning av skyddade områden och inventering av fridlysta arter.

Förhållningssätt:

- Integrera ekosystemtjänster i planering, anläggning och genomförande och tillämpa skadelindringshierarkin för att minimera risk för påverkan på biologisk mångfald och ekosystem.
- Beakta gröna och blå strukturer vid planering för att skapa hållbara och klimatanpassade livsmiljöer.
- Ekologiska risker utvärderas inför beslut om nya projektidéer och planbesked.

SKYDDAD NATUR I NACKA KOMMUN

Nacka har ett rikt naturskydd med 17 naturreservat, Natura 2000-områden (se avsnitt om riksintressen) och andra skyddsformer som stärker grönstrukturen och bevarar viktiga ekosystem. Stora reservat som Velamsund och Nackareservatet är centrala för både biologisk mångfald och friluftsliv, medan nybildade områden som Skarpnäs och Ryssbergen bidrar till ekologiska spridningssamband.

Nacka strävar efter att öka andelen skyddad natur till 30% av kommunens yta. Nya områden med höga naturvärden utreds för att uppnå målet. Utredningsområdena är viktiga för både spridningssamband mellan befintliga reservat och för att säkerställa invånarnas tillgång till närrecreation.

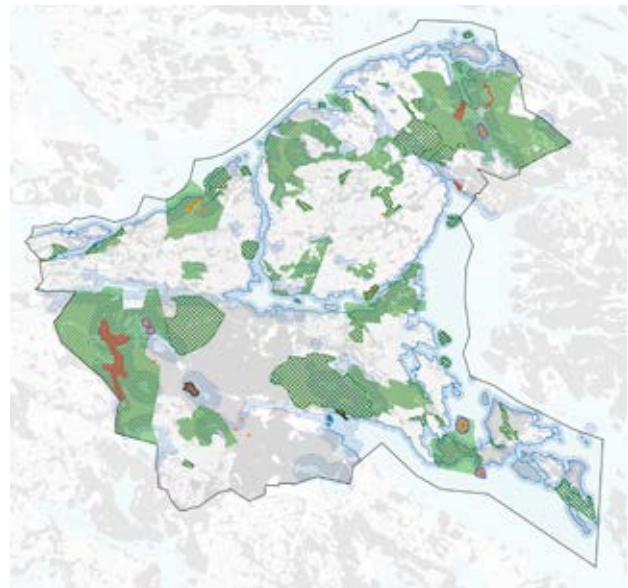
Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO) identifieras för att skydda genetisk mångfald och hotade arter vid planering och markanvändning. I Nacka finns kända ESKO i skyddad natur och vattenområden samt i bebyggelsemiljöer som ädellövskogar, hållmarkstallskogar, sumpskogar och våtmarker.

Vid Baggensstaket pågår arbete med Nackas första kulturresevat, som kombinerar höga kulturmiljövärden med skyddsvärd natur. Biotopskyddsområden, naturvårdsavtal och naturminnen, såsom de stora ekarna i Nyckelviken, kompletterar naturskyddet (se utpekade områden i karta).

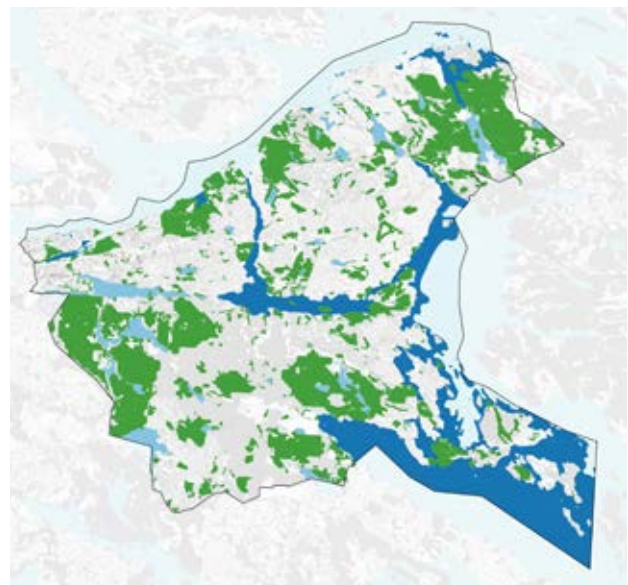
Strandskyddet omfattar både hav och insjöar, och i vissa områden gäller utökat skydd på 300 meter för att bevara biologisk mångfald och allmänhetens tillgång till stränder.

Förhållningssätt:

- För områden som föreslås för naturskydd utreds förutsättningar, lämpliga skyddsformer och avgränsningar innan skyddet fastställs.
- Vid planering och exploatering kräver ESKO-områden en mer ingående analys av naturvärden och känslighet jämfört med andra grönområden.
- Det är viktigt att kontinuerligt identifiera och prioritera de mest värdefulla områdena för att säkerställa att planeringen skapar förutsättningar för bevarande och utveckling av dessa miljöer.

Syntes-karta skyddad natur samt utredningsområden för skydd

Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO)

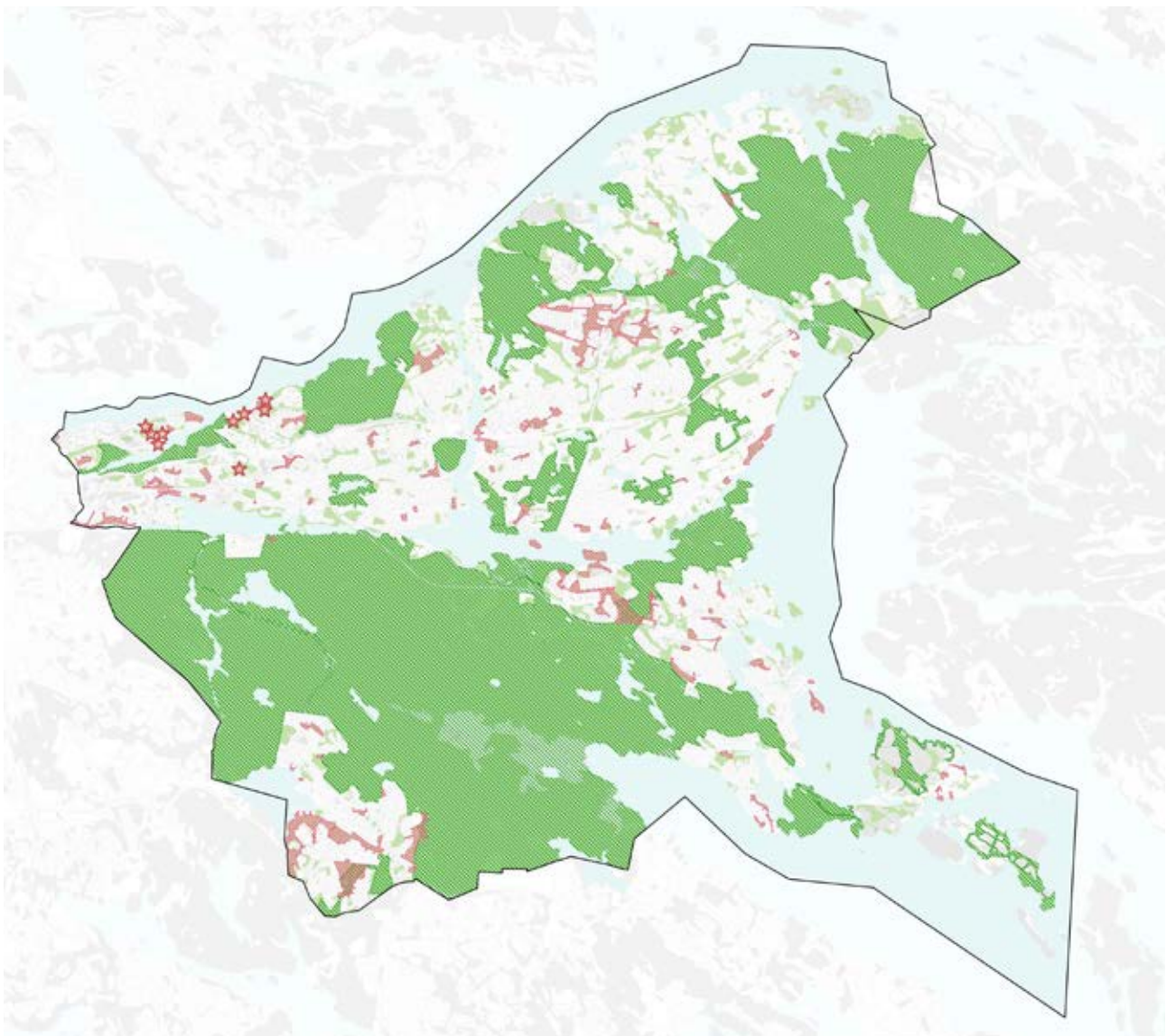

IDROTT, REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Nackas identitet och attraktivitet är starkt kopplad till kommunens gröna och blå kvaliteter i form av natur- och parkområden, badplatser, idrottsanläggningar och motionsspår, leder och promenader. Tillgång till parker, idrottsanläggningar och grönområden samt lämpliga platser för lek, motion, friluftsliv och annan utevistelse i och i närheten av tätorter är ett allmänt intresse av stor betydelse för invånarnas hälsa och välbefinnande. God tillgång till kvalitativa

grönområden och idrottsmöjligheter bidrar även till attraktiva bebyggelsemiljöer och ett särskilt fokus läggs på att ge barn och unga möjlighet till en aktiv fritid.

Kommunen har en central roll i att skapa förutsättningar för idrott och friluftsliv genom att utveckla och förbättra tillgången till både befintliga och nya rekreatiomsområden samt att sprida information om de möjligheter som finns.

Friluftsområden, grönområden och parker

- ★ Planerade parker
- Parker
- Vatten
- Friluftsområden
- Grönområden

0 1 2 3 4 km

Tillgång till närnatur

Närheten till rekreationsområden och idrottsmöjligheter är viktig för hälsa och välbefinnande, men tillgången varierar i kommunen. Flera områden på västra Sicklaön och i Boo har begränsad tillgång till park eller grönområde, även om bristområden också finns på andra platser i kommunen. Andelen grönyta per invånare inom 300 meters gångavstånd är lägst på västra Sicklaön samt i Fisksätra, vilket ställer särskilda krav på ytornas kvalitet och förvaltning.

Tysta områden spelar en viktig roll för återhämtning och naturupplevelse. Större bullerfria zoner finns i Nackareservatet, Erstavik, Skarpnäs och Velamsund. Krontäckning stärker områdets identitet och bidrar till ekosystemtjänster samt folkhälsa genom ökad utevistelse och minskad mental ohälsa.

Förhållningssätt

- Utveckla och förstärka rekreativa samband, parker och stråk i områden med begränsad tillgång samt skapa attraktiva mötesplatser längs vattnet.
- Bevara och stärka tysta områden från störande omgivningsbuller där det är möjligt.
- Utveckla krontäckningen i tätbebyggda områden i samband med planering och utveckling.

Platser mellan husen

Allmänna platser som gator, torg och parker samt badplatser utformas för att vara trygga, tillgängliga och inbjudande. Mötesplatser utvecklas i strategiska lägen där urbanitet och sociala sammanhang kan stärkas och bidra till ett attraktivt folkliv.

Förhållningssätt

- Utveckla trygga och gestaltade stråk som stärker kopplingar mellan områden och skapar attraktiva vistelsemiljöer.
- Skapa offentliga urbana miljöer som bidrar med sociala värden och möjliggör för möten, lek och välbefinnande för alla åldrar.
- Integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i gestaltningen av offentliga stråk och platser.

Parkfunktioner och idrottsytor

Anlagda parker är viktiga för närrekreation och utgör betydelsefulla komplement till mer naturpräglade grönområden. De är ofta lättare att tillgänglighetsanpassa och fungerar som mötesplatser samt för idrott, motion, kultur-, lek- och sportaktiviteter som inte alltid kan utövas i naturen. Samtidigt stärker de den gröna infrastrukturen och bidrar med ekosystemtjänster som skapar en hälsosam och trivsamt stadsmiljö.

Utöver sina gröna upplevelsevärden erbjuder parker och grönområden möjligheter till återhämtning, samvaro, fysisk aktivitet och lek. Nackas naturgeografiska förutsättningar och bebyggelsestruktur gör dock att många parker är relativt små. För att inrymma flera funktioner krävs en viss yta, och i områden med många mindre parker kan kvaliteter fördelas mellan dem för att skapa en välbalanserad helhet. Vid planering av grönområden är det därför viktigt att säkerställa att så många kvaliteter som möjligt finns i människors närområde.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

Förhållningssätt

- Erbjud ett varierat utbud av parker och ytor för idrott, lek, motion och samvaro och anpassa dem till lokala behov och befolkningstäthet.
- Parker och grönområden förstärks för att bidra till grön infrastruktur och ekosystemtjänster samt integrera parkmiljöer nära bostäder, skolor, förskolor och arbetsplatser.
- Planera för flexibla ytor i det allmänna rummet där idrott, spontanidrott, fysisk aktivitet, kultur och evenemang kan ges utrymme.

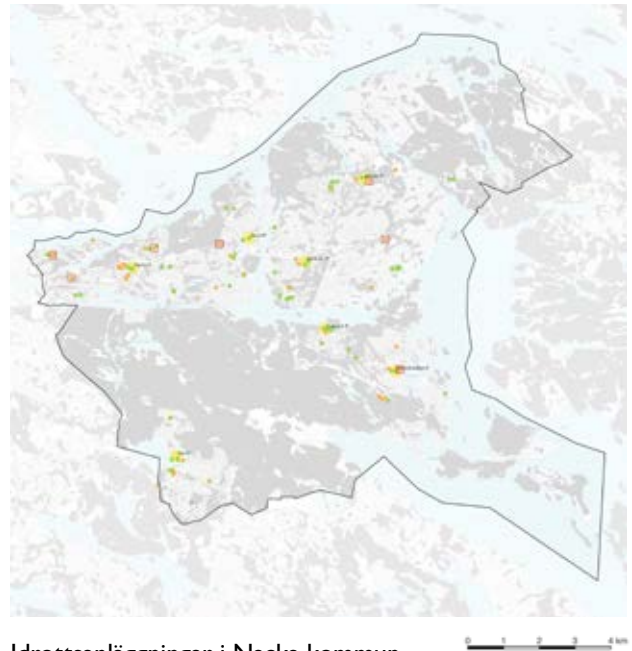
Idrott, fritidsaktiviteter och anläggningar

Nacka har ett brett utbud av idrotts- och fritidsanläggningar som bidrar till folkhälsa och livskvalitet. Under tiden för framtagande av översiktsplanen har exempelvis en ny multisporthall i Fisksätra invigts och verkställande av Myrsjö sportcentrum pågår vilket är viktiga tillskott för att möta efterfrågan.

För att främja förutsättningar för idrottsmöjligheter i kommunen är det viktigt att i ett tidigt skede av planering reservera mark i strategiska lägen eftersom dessa anläggningar ofta kräver stora ytor. Dessa bör placeras inom eller nära de större tätorterna för att vara tillgängliga för många.

Förhållningssätt

- Planera för fler idrotts- och fritidsanläggningar i takt med befolkningsutvecklingen och säkerställa god tillgänglighet.
- Säkerställa tillgång till ytor för idrott och rörelse i stadsutvecklingen.
- Främja möjligheter till spontanidrott och rörelse.

Idrottsanläggningar i Nacka kommun.

- Typ
- Inomhusanläggning
 - Utomhusanläggning
 - Idrottsplats
- Skede
- Byggskede
 - Planerad

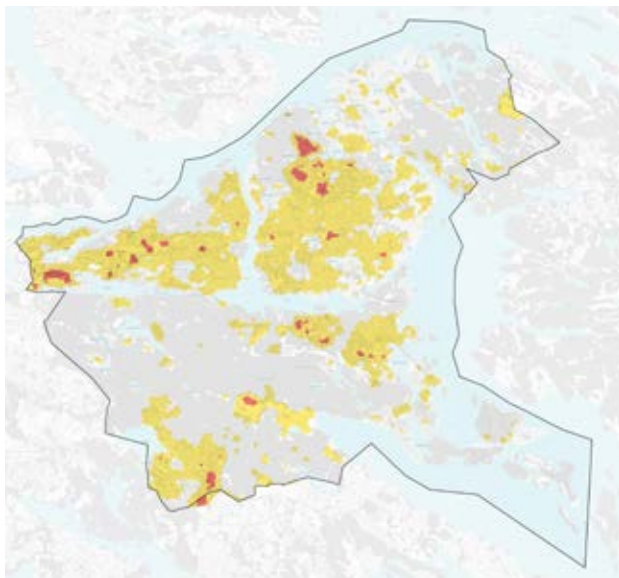

Foto: Nacka kommun/Jeanna Trahn

KLIMATRISKER OCH KLIMATANPASSNING

Klimatanpassning innebär att vidta åtgärder för att rusta samhället inför både de klimatförändringar som redan märks och de som inte kan förhindras i framtiden. Exempel på väntade förändringar är högre temperaturer, fler och längre värmeböljor, kortare vintrar med längre växtsäsonger, ökad nederbörd, risk för skyfall och höjda havsnivåer.

Nacka kommuns program för klimatanpassning ger en övergripande bild av dessa risker och föreslår prioriterade åtgärder inom olika områden. I översiktsplanen lyfts klimatanpassningens betydelse i den fysiska planeringen, med fokus på hur värmeeffekter, översvämningsrisker och markförändringar kan hanteras genom strategisk planering och naturbaserade lösningar*.

Kartering av högsta markyttemperatur

0 1 2 3 4 km

Högsta markyttemperatur juni-augusti 2017-2023 (M5_{avg})

30-35 grader C

Högre än 35 grader C

VÄRMEÖFFEKTER

Nacka har stora sammanhängande skogsområdena med hög kapacitet för klimatreglering, men behovet av klimatreglering finns främst i tätbebyggda områden. I den byggda miljön förstärks det varmare klimatet och så kallade värmeöar kan uppstå. Ett varmare klimat med fler och längre värmeböljor kan få negativa hälsoeffekter. Träd och gröna ytor bidrar med skugga och lägre temperaturer.

*Naturbaserade lösningar innebär att ta tillvara och använda stadens befintliga natur- och vattenmiljöer för att stärka klimatanpassning, biologisk mångfald och goda livsmiljöer.

Förhållningssätt

- Naturbaserade lösningar för temperaturreglering prioriteras i riskområden för värmeöar.
- Bevarande av äldre träd i nyanlagda miljöer är av stor vikt för att minska risken för värmeöar, då en god krontäckningsgrad tar tid att uppnå.
- Större grönytor med kapacitet att hantera vatten inom bebyggelseområden ses som en resurs för att både dämpa värmeeffekter och minska översvämningsrisker.

ÖVERSVÄMNINGSRISKER

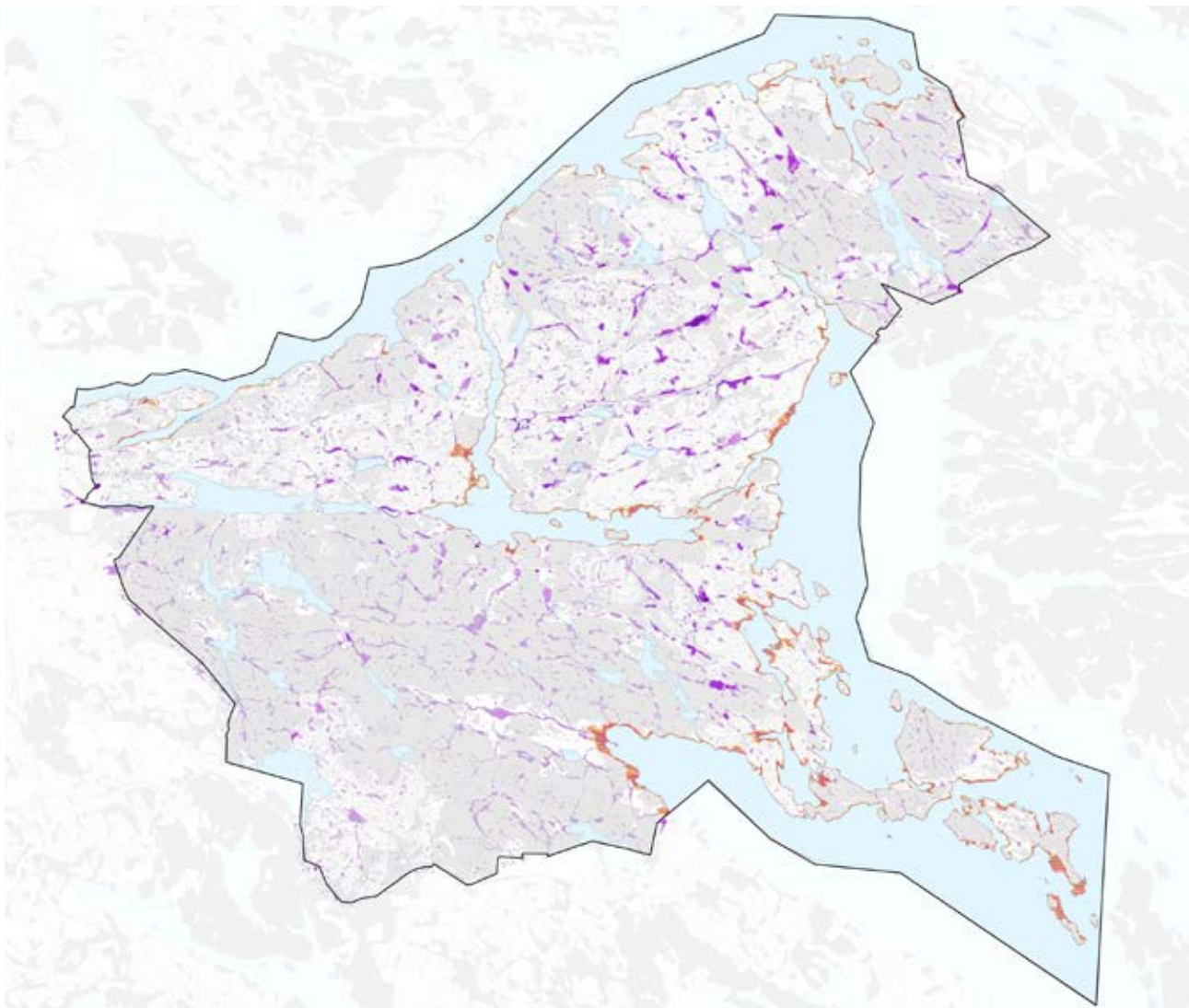
Skyfall och översvämningar kan påverka både människor, bebyggelse, samhällsviktig infrastruktur och verksamheter. Nackas småbrutna landskap innebär att större sammanhängande översvämningsområden saknas, men mindre lågpunkter inom bebyggda områden kan drabbas. Intensiva regn kan orsaka lokala översvämningar som påverkar framkomlighet, enskilda fastigheter och samhällsviktig bebyggelse. Lågpunkter i landskapet är särskilt viktiga att identifiera och bevara för att hantera stora regnmängder vid extrema väderhändelser. Genom att utveckla naturbaserade lösningar kan dessa områden fungera både som skyfallsytor och som resurser för rekreation och biologisk mångfald.

Nackas branta kuster gör att få områden inom den bebyggda miljön är översvämningskänsliga till följd av höjda havsnivåer. Landhöjningen i Stockholms län kompenserar delvis för havsnivåhöjningen fram till mitten av seklet, men därefter förväntas havsnivån stiga snabbare. Låglänta områden i Saltsjöbaden, längs Västra Sicklaöns norra kust och i östra Boo kan påverkas.

Kartan över översvämningsrisker (se karta på sid. 62) visar på vilka områden som riskerar att drabbas och bör därför användas som stöd i planeringen för att minimera risker och prioritera åtgärder.

Nacka har för närvarande inga stora problem med översvämningar kring mindre sjöar, men vissa sjöar såsom Ältasjön, Sågsjön, Myrsjön, Bagarsjön och Kvarndammen har begränsade avrinningsmöjligheter och kan påverkas av förändrade nederbördsmönster. De flesta sjöarna har någon form av reglering vid utloppet, där exempelvis Ältasjöns utflöde hanteras av Stockholms stad.

Enskilda fastighetsägare har ett långtgående ansvar för att säkra sin egen fastighet mot översvämningar.

Översvämningsrisker till följd av skyfall och havsnivåhöjningar

Havsnivåhöjning	Skyfallskartering 100-årsregn (medelvattenstånd jämfört med idag)	
■ Havsnivå 1.5m (MSB)	■ 30 cm till 60 cm	■ 1 m till 2 m
■ Område under lägsta grundläggningsnivå 2.7m	■ 60 cm till 1 m	■ Över 2 m

0 1 2 3 km

Förhållningssätt

- Identifiera och bevaka riskområden inom kommunens ansvarsområde.
- Ny bebyggelse planeras så att den inte tar eller orsakar skada vid en översvämning från ett 100-årsregn.
- Planera samhällsviktig verksamhet så att funktion upprätthålls vid översvämningar.
- Bevaka och utveckla strategiskt viktiga grönområden i lågpunkter inom bebyggelsen för att hantera skyfall och stärka vattenreglerande funktioner.
- Vid exploatering bör möjligheten till restaurering av diken och deras ekologiska samt vattenreglerande och renande funktion övervägas.
- Ny sammanhållen bebyggelse eller samhällsviktiga funktioner placeras i lägen ovanför havsnivå 2,70 meter (RH2000).
- Anpassa vid behov avrinningen från sjöar för att minska översvämningsrisker.

RISK FÖR RAS, SKRED OCH EROSION

Det småbrutna landskapet och jordartsstrukturen i Nacka gör att områden som kan utsättas för skred, ras eller erosion är relativt små. De aktsamhetsområden där förutsättningar för ras och skred kan föreligga redovisas i planens kartbilaga, fördjupade bedömningar och undersökningar av risken behöver göras i efterföljande planering.

Ett förändrat klimat med ökade nederbördsmängder, fler skyfall och högre havsnivåer innebär att befintliga aktsamhetsområden för skred, ras och erosion kan påverkas, och att nya områden också kan beröras.

Förhållningssätt

- Genomföra geotekniska utredningar i aktsamhetsområden och anpassa planeringen efter identifierade risker.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

För att säkra goda livsvillkor inom kommunen behöver planeringen bland annat säkerställa tillgången till energi, dricksvatten och ett fungerande system för hantering av avloppsvatten och avfall. Det är viktigt att beakta och tillgodose behovet av nödvändiga anläggningar och ledningsstråk för teknisk infrastruktur, samt att tidigt i planeringen säkerställa kapacitet och effektivitet.

ELDISTRIBUTION I NACKA KOMMUN

Elnätet består av transmissionsnät, regionnät och lokalnät. Svenska kraftnät ansvarar för transmissionsnätet (se karta under riksintressen för totalförsvaret) men planerar att överlåta sina anläggningar i kommunen till Ellevio 2025, vilket omklassificerar dem till regionnät. Vattenfall förvaltar också regionnätsanläggningar, medan Nacka Energi AB och Boo Energi ansvarar för lokalnäten. Vid planläggning eller andra åtgärder i närheten av elnätet behöver omgivningspåverkan och skyddsavstånd till ledningar och andra elnätsanläggningar beaktas och samrådaskas med ledningsägare. För att möta framtida behov krävs utbyggnad och modernisering av elnätsanläggningar.

Förhållningssätt

- Ny och utökad uppvärmning bör i första hand ske med fjärrvärme där nät finns eller kan utvecklas
- Nya bostäder, skolor och förskolor planeras med skyddsavstånd till elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.
- Verka för utbyggnad och modernisering av elnätet för att möta ökad efterfrågan och säkerställa elförsörjning.

ÅTERVINNING OCH AVFALL

Nacka vatten och avfall AB (NVOA) hanterar insamling av avfall under kommunalt ansvar. Det finns ett trettioåttal återvinningsstationer (ÅVS), tre kretsloppscentraler (KLC) och två mobila KLC i Nacka. I Kovik finns även en avfall-/återvinningsanläggning av regional betydelse. Kommunen arbetar enligt en avfallsplan med tillhörande handlingsplan. Hållbar avfallshantering ingår även i strategin Miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen i Nacka.

Förhållningssätt:

- Kommunen verkar för ökat återbruk och minskad avfallsmängd
- Ytor för hållbar avfallshantering säkerställs i hela kommunen, inklusive utökad kapacitet för kretsloppscentraler.

VATTEN OCH AVLOPP

Nacka vatten och avfall AB (NVOA) ansvarar för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Nacka. Dricksvattnet köps från Stockholm Vatten och Avfall AB och hämtas från Mälaren, där det renas vid Lovö och Norsborgs vattenverk. Vattentillgången är god, men kapaciteten i vattenverken och ledningssystemet medför vissa begränsningar. För att stärka leveranssäkerheten utreds fler anslutningspunkter i kommunen, och en nödvattenplan har tagits fram för att hantera eventuella avbrott i dricksvattenförsörjningen. Sandasjön skyddas och utrustas som vattentäkt för nödvattenförsörjning.

Spillvattnet från den kommunala VA-anläggningen leds till Käppala och Henriksdals reningsverk. Henriksdals reningsverk, beläget vid gränsen mellan Nacka och Stockholm, har en viktig regional funktion. Hänsyn ska tas till reningsverket och dess eventuella framtida expansion i efterföljande planering. I områden där allmän vattenförsörjning eller avlopp inte behövs kommer VA-försörjningen även fortsättningsvis att ske via enskilda VA-anläggningar.

Förhållningssätt:

- Huvudvattenledningsstråken utvecklas för ökad leveranssäkerhet.
- Huvudavloppssystemet ses över för att möta en framtida högre belastning
- Dagvatten får inte anslutas till spillvattennätet och mängden tillskottsvatten bör minimeras.
- Vatten och avlopp behöver beaktas tidigt i planeringen för att säkerställa kapacitet och effektivitet
- Skyddsavstånd till reningsverk och andra anläggningar beaktas i planering.

YTOR FÖR TILLFÄLLIGA BEHOV

Nacka har återkommande behov av stora ytor för exempelvis bussuppställning, masshantering och byggetablering. Dessa ytor behöver vara tillgängliga, plana och ligga nära vägnätet utan att störa bostäder. Bristen på sådana platser medför längre transporter och ökad miljöpåverkan. Kommunen prioriterar återanvändning av massor och har utpekat Kovik som en plats för permanent masshantering.

Förhållningssätt:

- Sträva efter cirkulär och hållbar hantering av massor.

MILJÖSKYDD, HÄLSA OCH SÄKERHET

Att skapa en trygg och hållbar livsmiljö handlar också om att hantera risker – från miljöpåverkan och klimatförändringar till samhällets beredskap vid kriser. Genom att planera med helhetsperspektiv kan vi både skydda naturen och människors hälsa samtidigt som vi stärker motståndskraften mot framtida utmaningar.

Hur vi planerar och utvecklar Nacka påverkar både miljön och människors hälsa. Miljökvalitetsnormer är bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt och regleras i miljöbalken samt plan- och bygglagen. Normerna anger de föroreningsnivåer som människor och miljö kan belastas av utan olägenheter av betydelse och utgör en viktig utgångspunkt i kommunens planering.

MILJÖKVALITETSNORMER VATTEN

Nackas vattenmiljöer är en betydande resurs som påverkas av bebyggelse, dagvatten och andra verksamheter. EU:s ramdirektiv för vatten, miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen lägger grunden för Sveriges vattenförvaltningsarbete. Kommunens planering och förvaltning ska bidra till att uppnå god status och förhindra försämring av dess status. Vattenstatusen klassas utifrån två grupper, ekologisk och kemisk status. Eftersom vatten inte följer administrativa gränser, sker vattenförvaltningen utifrån avrinningsområden, vilket kräver samverkan över kommungränser.

Ytvatten, kustvatten

Längs Nackas kust finns nio vattenförekomster: Strömmen, Lilla Värtan, Askrikefjärden, Skurusundet, Baggensfjärden, Erstaviken, Ingaröfjärden, Neglinge-viken och Vårgårdssjön. Dessa vatten påverkar varandra genom vattenflöden och har olika ekologisk och kemisk status. Vattnet vid Nackas norra kust har otillfredsställande ekologisk status och omfattas av miljökvalitetsnormer med mål att uppnå god status till 2039. Påverkan kommer främst från Mälarens utlopp och utsläpp av renat avloppsvatten från Stockholm, vilket ligger utanför Nackas kontroll. Därför krävs åtgärder i samverkan med andra aktörer för att förbättra kvaliteten.

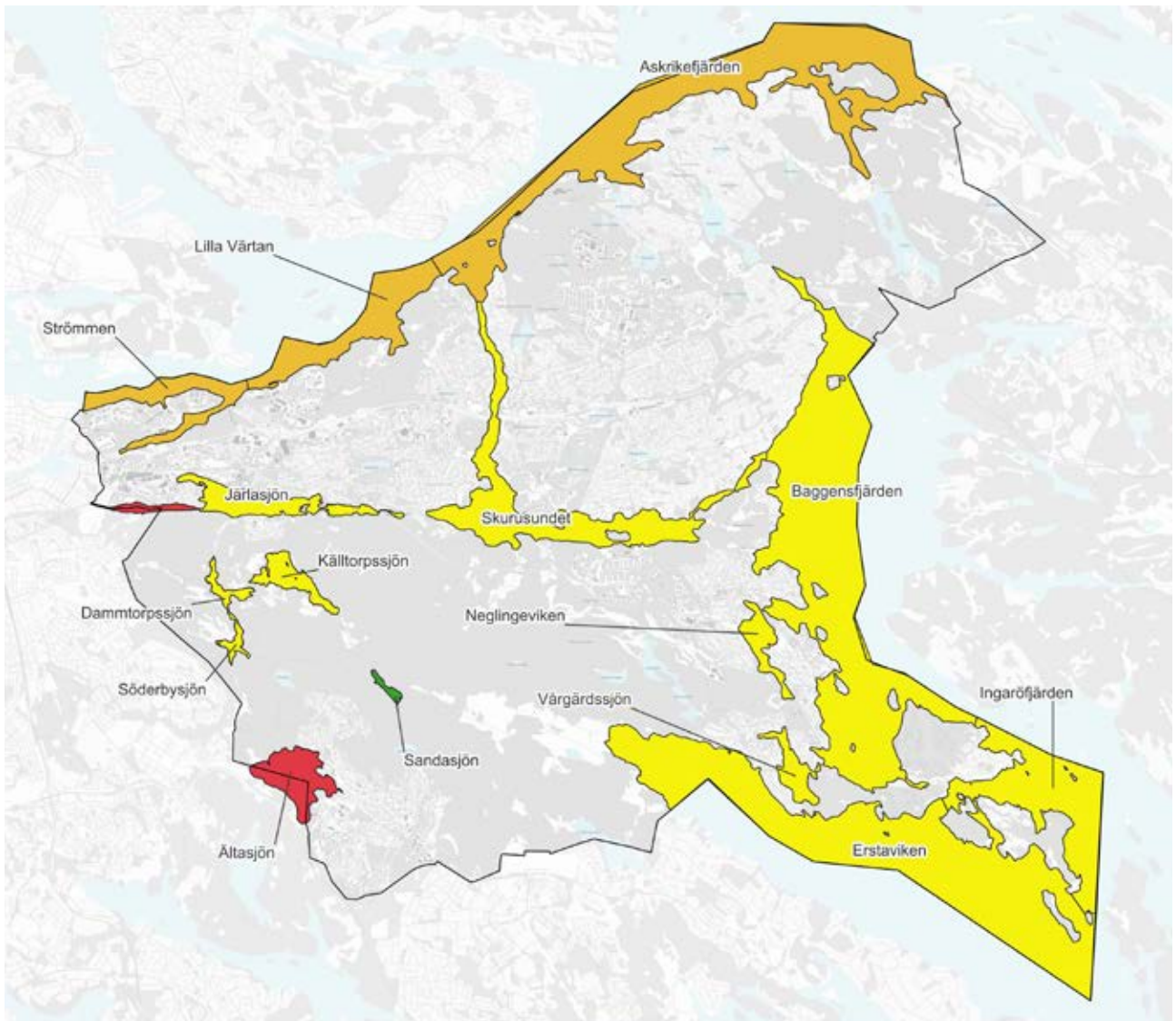
Övriga kustvattenförekomster har måttlig ekologisk status och ska uppnå god status till 2039, med undantag för Neglinge-viken och Erstaviken, där målet är god status till 2027. Ingen av Nackas kustvattenförekomster uppnår för närvarande god kemisk status. Åtgärder för att minska näringsbelastning, förbättra dagvattenrening och skydda kustnära miljöer är viktiga för att förbättra vattenkvaliteten.

Ytvatten, sjöar och vattendrag

Nacka har cirka 40 sjöar, varav sju klassificeras som vattenförekomster: Ältasjön, Söderbysjön, Dammtorpssjön, Källtorpssjön, Järlasjön, Sicklasjön och Sandasjön. Endast Sandasjön har god ekologisk status, medan övriga sjöar har måttlig eller dålig status och ingen av dem uppnår god kemisk status.

Foto: Nacka kommun/Ryno Quantz

Nackas vattenförekomster och deras ekologiska status 2024

Ekologisk status för sjöar och kustvatten	
■ God	■ Otilfredsställande
■ Måttlig	■ Dålig

För att förbättra vattenkvaliteten genomförs åtgärder såsom rening av dagvatten, minskning av näringsläckage och restaurering av vattendrag. Kommunen arbetar långsiktigt för att säkerställa att sjöar och vattendrag bibehåller sina ekologiska funktioner och kan nyttjas hållbart.

Grundvatten

Nacka har två grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status. Dessa omfattas till stor del av vattenskyddsområden, vilket begränsar viss markanvändning. Mindre grundvattenmagasin har betydelse för naturmiljön och enskilda brunnar.

Dagvatten

Dagvatten är en av de största källorna till föroreningar i sjöar och kustvatten. Nacka arbetar med naturbaserade

lösningar såsom växtbäddar och dagvattendammar för att minska föroreningsbelastningen och förbättra vattenkvaliteten.

Förhållningssätt MKN vatten:

- Eftersträva god ekologisk och kemisk status i ytvatten genom åtgärdsprogram och planering.
- Säkerställa ytor för dagvattenrening vid ny bebyggelse och använda naturbaserade lösningar.
- Bevara och restaurera ekologiska värden i sjöar, våtmarker och vattendrag för att stärka deras funktion och biologiska mångfald.
- Begränsa exploatering vid kusten för att skydda vattenmiljöer.

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR BULLER

Den största bullerkällan i Nacka är Värmdöleden. Även Saltsjöbadsleden, Saltsjöbanan och de större kommunala huvudvägarna är betydande bullerkällor. Andra källor till buller är exempelvis byggarbetsplatser, verksamheter, samlings- och idrottsplatser. I planeringen i Nacka eftersträvas goda ljudmiljöer. I områden med höga bullernivåer där bebyggelseutveckling planeras, främst på Västra Sicklaön, men även i viss utsträckning i Ektorp, Björknäs och Boo, kan särskilda åtgärder behöva vidtas för att säkerställa goda ljudmiljöer. Vid planläggning prövas lämpligheten för bostäder med hänsyn till trafikbullerförordningen (2015:216), medan miljö kvalitetsnormerna för buller utgör målsättningsnormer för det långsiktiga arbetet med ljudmiljöer.

Förhållningssätt:

- Åtgärder för att reducera buller från vägar och spårtrafik identifieras och prioriteras utifrån kommunens bullerkartläggning och åtgärdsprogram.
- Bullerproblem ska i första hand åtgärdas vid källan, och bullerreducerande åtgärder integreras i stadsplaneringen.
- En god ljudmiljö eftersträvas vid ny bebyggelse, särskilt i bullerutsatta områden.
- Skydda tysta områden inom naturområden och verka för goda ljudmiljöer på offentliga platser.

MILJÖKVALITETSNORMER LUFT

Det finns flera miljö kvalitetsnormer för olika luftföroreningar. För Stockholmsregionen är den största utmaningen att klara normerna för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀), särskilt i närheten av de större infartslederna till Stockholm.

Luftföroreningar från utsläpp inom Nacka har minskat de senaste årtiondena även om överskridanden av miljö kvalitetsnormerna fortfarande sker, främst vid de större trafiklederna. Bebyggelseutveckling planeras inom områden som har förhöjda halter av luftföroreningar, och då berörs främst västra Sicklaön. Vid planering utreds luftkvaliteten, och vid behov anpassas bebyggelsen så att effekten av luftföroreningar kan begränsas. Det pågår en revidering av direktiven på grund av EU-krav där miljö kvalitetsnormerna för luft förväntas skärpas.

Förhållningssätt:

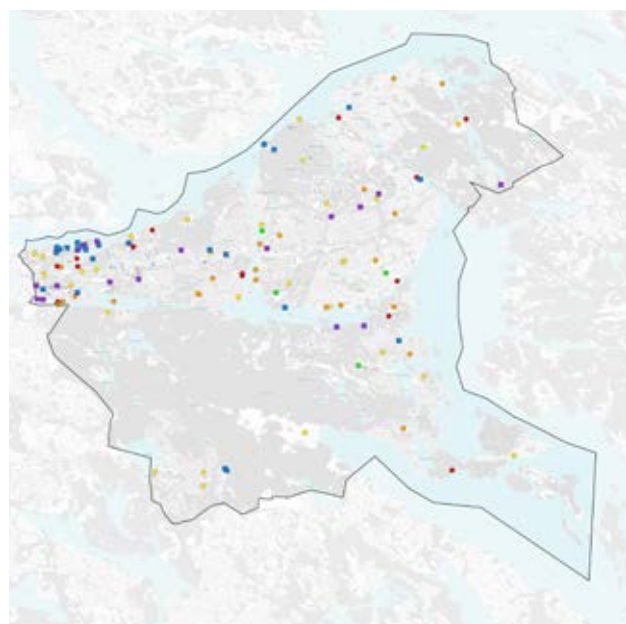
- Planera så att ny bebyggelse inte bidrar till normöverskridanden.
- Kommunen kommer att följa utvecklingen och anpassa planeringen efter de nya kraven när de träder i kraft.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Generellt är de mest förorenade områdena i Nacka belägna vid kusten och i närhet till äldre bebyggelseområden där industriverksamheter varit etablerade. Misstänkta förorenade områden i Nacka har inventerats enligt Naturvårdsverkets metod, den så kallade MIFO-metoden. Inventeringarna pekar ut bland annat gamla industri- och varvsområden som misstänkt förorenade. Andra exempel är Saltsjöbanans spårområde, områden längs Värmdöleden, skjutbanor, nedlagda deponier samt vissa äldre vägar. På vissa platser i kommunen, förekommer det äldre fyllnadsmassor, vilket innebär risk för förorening. I ett förändrat klimat ökar risken för spridning av markföroreningar till följd av exempelvis förändrade vattennivåer, ökade flöden, ras, skred eller erosion.

Förhållningssätt:

- Vid riskbedömning och utformning av avhjälpande åtgärder av ett förorenat område bör effekterna av ett förändrat klimat bedömas både på kort och lång sikt.

Potentiella och konstaterat förorenade områden (LST 2024)

- Mycket stor risk
- Stor risk
- Måttlig risk
- Liten risk
- Känslig markanvändning
- Mindre känslig markanvändning

RADON

I Stockholmsregionen är det vanligt med radioaktiv granit, som släpper ifrån sig radon. I Nacka finns några områden där den graniten är vanligare, som räknas som områden med hög radonrisk.

En radonkartläggning utfördes i kommunen 1990. Större delen av kommunen har normalrisk för radon i mark. Lokala inslag av högradonmark finns i delar av Älta, Tollare, Fisksätra, Saltsjöbaden och Älgö.

Även byggmaterial och enskilda brunnar kan vara källor till radon.

Förhållningssätt:

- Ny bebyggelse ska anpassas till radonsituationen. Radonhalten i bostäder, skolor och förskolor ska inte överstiga 200 Bq/m³.

MILJÖFARLIGA VERKSAMHETER OCH SKYDDSÅTGÄRDER I DEN FYSISKA PLANERINGEN

All användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan medföra störningar för människors hälsa eller miljön definieras som miljöfarlig verksamhet. Verksamheterna delas in beroende på deras grad av miljöpåverkan. A-anläggningar, med störst påverkan, finns inte i eller nära Nacka. B-anläggningar i kommunen inkluderar Henriksdals avloppsreningsverk, Bergs oljehamn, Storkällans krematorium, Fisksätra och Orminge panncentral, Cija Tank, Koviks bergtäkt och återvinningsanläggning samt Bergs oljehamn.

De två sistnämnda anläggningarna omfattas av Seveso-lagen, som gäller hantering eller lagring av stora mängder farliga kemikalier. Lagen syftar till att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Riskavstånd krävs i regel till B-anläggningar. C-anläggningar, exempelvis drivmedelsstationer, har generellt mindre miljöpåverkan men kräver ändå riskavstånd till bostäder (se karta för rekommenderat farligt godsnetzverk).

För att hantera risker i den fysiska planeringen tillämpas principer för lokalisering, skyddsavstånd, utformning och tekniska åtgärder. Lokalisering innebär att riskobjekt och skyddsobjekt placeras på lämpliga platser i förhållande till befintliga verksamheter. Skyddsavstånd används för att hålla en säker distans mellan riskobjekt och bebyggelse. Utformningsåtgärder kan minska konsekvenser av en olycka och reducera sannolikheten att den inträffar, exempelvis genom hur tomter disponeras, byggnader planeras och mark anordnas. Teknisk säkerhet kan förstärkas med åtgärder såsom skyddande murar, obrännbara fasader och avstängbar ventilation.

Förhållningssätt:

- Integrera riskbedömningar tidigt i planprocessen.
- Tillkommande bebyggelse utformas med hänsyn till aktuella riskavstånd och hanteras enligt principer för lokalisering, skyddsavstånd, utformning och tekniska åtgärder.

REKOMMENDERAT FARLIGT GODSVÄGNÄT

Farligt gods utgörs av ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport.

Risker avseende primära farligt godsleder

Värmdöleden (väg 222) och Södra länken (väg 75) är primära transportvägar för farligt gods i Nacka kommun. Länsstyrelsen i Stockholms län anser att riskerna ska beaktas vid framtagande av detaljplaner inom 150 meter från väg och järnväg där det transporteras farligt gods. Nacka har ingen järnväg där transporter av farligt gods sker, däremot kan urspårningsrisk på Saltsjöbanan behöva beaktas i spårnära stadsbyggnadsprojekt.

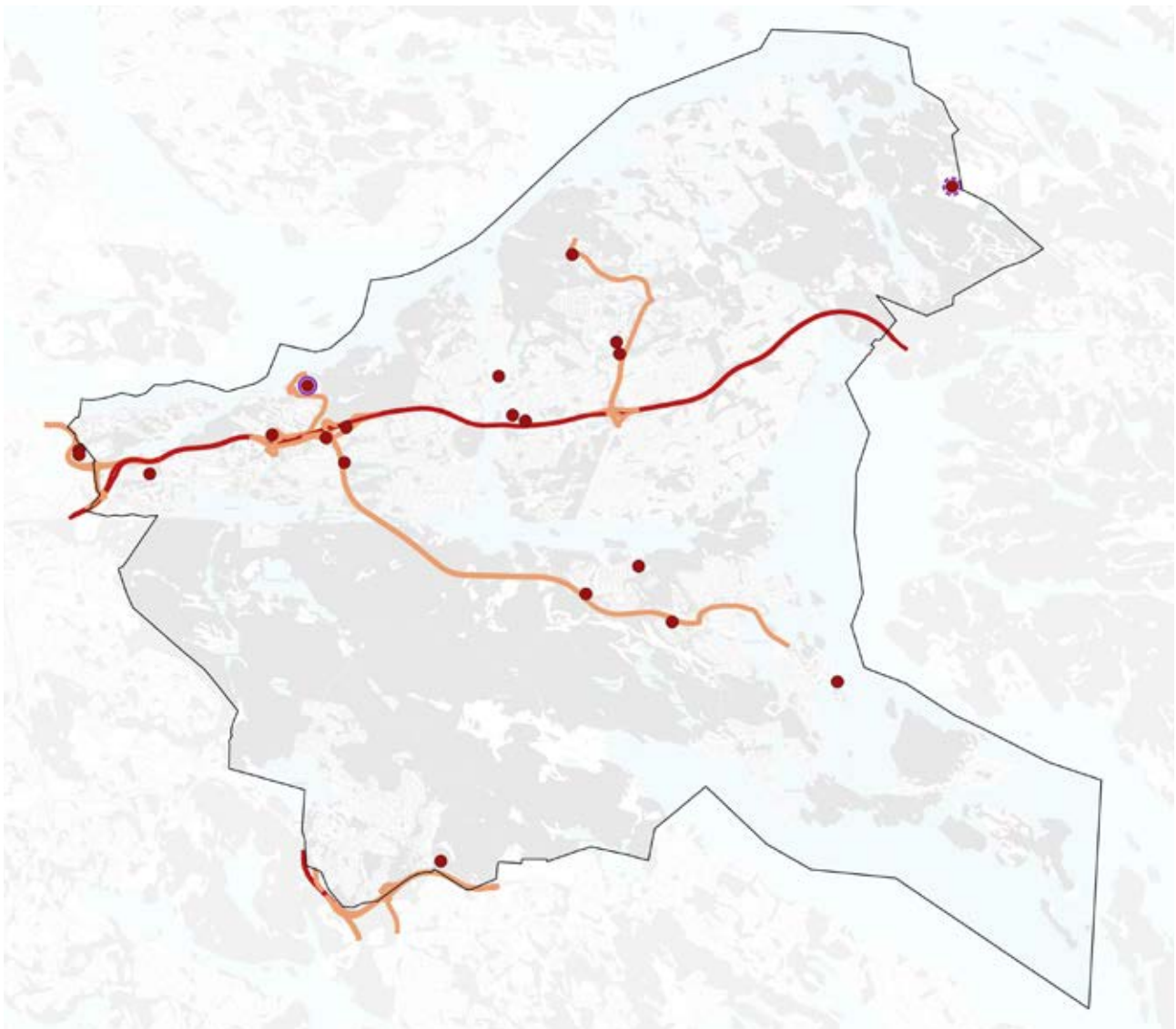
Risker avseende sekundära farligt godsleder

Följande vägar klassade som sekundära transportvägar för farligt gods: Skvaltans väg, Skönviksvägen, Vikdalsvägen på delen Skvaltans väg – Skönviksvägen, Mensättravägen på delen Ormingeleden/ Värmdövägen – Skarpövägen, Montörvägen, Ormingeleden, Skarpövägen på delen Mensättravägen-Montörvägen, Saltsjöbadsleden/ Stockholmsvägen

För sekundära leder kan riskbilden variera väldigt mycket mellan olika leder, både beträffande sannolikheten för en olycka med farligt gods samt vilka konsekvenser som följer. Länsstyrelsen anser därför att det, för de flesta sekundära leder, behöver finnas ett bebyggelsefritt skyddsavstånd på minst 25 meter mellan vägen och markanvändningen.

Farligt gods får även transporteras på vägar som inte utgör rekommenderade transportleder. Riskerna ska således beaktas om det är sannolikt att farligt gods kommer transporteras i närheten av föreslagen ny bostadsbebyggelse.

Den planerade stadsutvecklingen i Centrala Nacka föranleder behov av att förändra rekommenderat vägnät för transporter av farligt gods. Detta har utretts på en övergripande nivå av kommunen i nära samråd med länsstyrelsen. Hur planerade förändringar kan komma att påverka sekundärt farligt godsnetzverk beslutas i efterföljande planering.

Rekommenderat farligt godsvägnät i Nacka kommun

Riskobjekt	Farligt gods
● Riskobjekt/miljöfarliga verksamheter	— Rekommenderad primär farligt godsled
Verksamheter som omfattas av Sevesolagen	— Rekommenderad sekundär farligt godsled
○ Högre kravnivån	
○ Lågre kravnivån	

Förhållningssätt avseende farligt gods:

- Säkerställ att riskhänsyn vidtas i den fysiska planeringen och hanteras enligt principer för lokalisering, skyddsavstånd, utformning och tekniska åtgärder.
- Risker ska utredas i tidigt planeringsskede och bedömas inom 150 meter från leder för farligt gods. Ny bebyggelse i anslutning till vägar där farligt gods transporteras ska utformas efter platsspecifika analyser och åtgärder.

- Från drivmedelsstationer ska ett avstånd på 100 m till närmsta bostäder eftersträvas i syfte att minimera både direkt olycksrisk samt andra störningar såsom lukt. För andra verksamheter som hanterar riskfyllda ämnen utreds lämpliga skyddsavstånd individuellt.
- Nya drivmedelsstationer bör lokaliseras i anslutning till leder för farligt gods och verksamhetsområden där tillräckliga riskavstånd kan hållas. Drivmedelsstationer som ligger i anslutning till befintliga eller planerade bostäder bör på sikt flyttas.

CIVIL BEREDSKAP OCH KRISHANTERING

Beredskap och krishantering är en integrerad del av kommunens arbete och ska genomsyra både vardagliga beslut och strategisk planering. Genom att systematiskt beakta beredskapsperspektivet i exempelvis trafikplanering och exploatering stärks kommunens motståndskraft vid kriser.

Nackas kustnära läge innebär både sårbarheter och möjligheter. Färje- och båttrafik kan bli centrala transportvägar vid kriser, vilket ställer krav på att kajer och hamnanläggningar upprätthålls för att hantera ökad trafik vid behov.

Kommunen har också en roll inom totalförsvaret genom att stärka civilförsvaret och säkerställa att samhällsviktiga funktioner kan upprätthållas i kris och krig. Samverkan med Forsvarsmakten, länsstyrelsen och andra aktörer är en viktig del av detta arbete.

Skyddsrum

Det finns ett antal skyddsrum i Nacka. Riksdagen har beslutat att dessa ska bevaras och underhållas för att kunna användas vid behov av fysiskt skydd i kris. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har det övergripande ansvaret för landets skyddsrum och beslutar om nya skyddsrum ska byggas eller om befintliga får rivras. Det har inte i någon större utsträckning byggts nya skyddsrumspatser i Sverige sedan 2002. Ansvaret för befintliga skyddsrum ligger hos fastighetsägaren som både äger och ansvarar för att underhålla skyddsrummet. MSB är restriktiva med att bevilja rivning av skyddsrum och om ett befintligt skyddsrum rivs ska det ersättas med ett nytt.

Jordbruksmark

Odlingsbar mark är en begränsad resurs i Nacka och har identifierats som viktig för lokal livsmedelsproduktion, både idag och i framtiden. Marken skyddas av miljöbalken, vilket innebär att exploatering endast kan ske om det finns ett väsentligt samhällsintresse och inga alternativa platser. Kommunen föreslår ingen förändrad markanvändning i dessa områden, då stora delar redan omfattas av reservat eller riksintresse.

Förhållningssätt civil beredskap och skyddshantering:

- Beredskap och totalförsvarsperspektivet vävs in i kommunens planering för att säkerställa försörjningstrygghet, robusta samhällsfunktioner och ett långsiktigt hållbart samhälle.
- Kommunens krisberedskap stärks genom samverkan med berörda aktörer för att säkerställa att kommunal service och kritiska funktioner fungerar även vid kriser och höjd beredskap.
- Kajer och hamnanläggningar underhålls och utvecklas för att säkerställa alternativa transportmöjligheter vid samhällsstörningar.
- Skyddsrum är en viktig del av Nackas beredskap och beaktas i den fortsatta planeringen för att stärka förmågan att skydda invånare vid kris och krig. Fastighetsägarna har en nyckelroll i att förvalta befintliga skyddsrum.
- Odlingsbar mark värnas som en strategisk resurs för framtida livsmedelsproduktion och för att stärka kommunens självförsörjningsförmåga

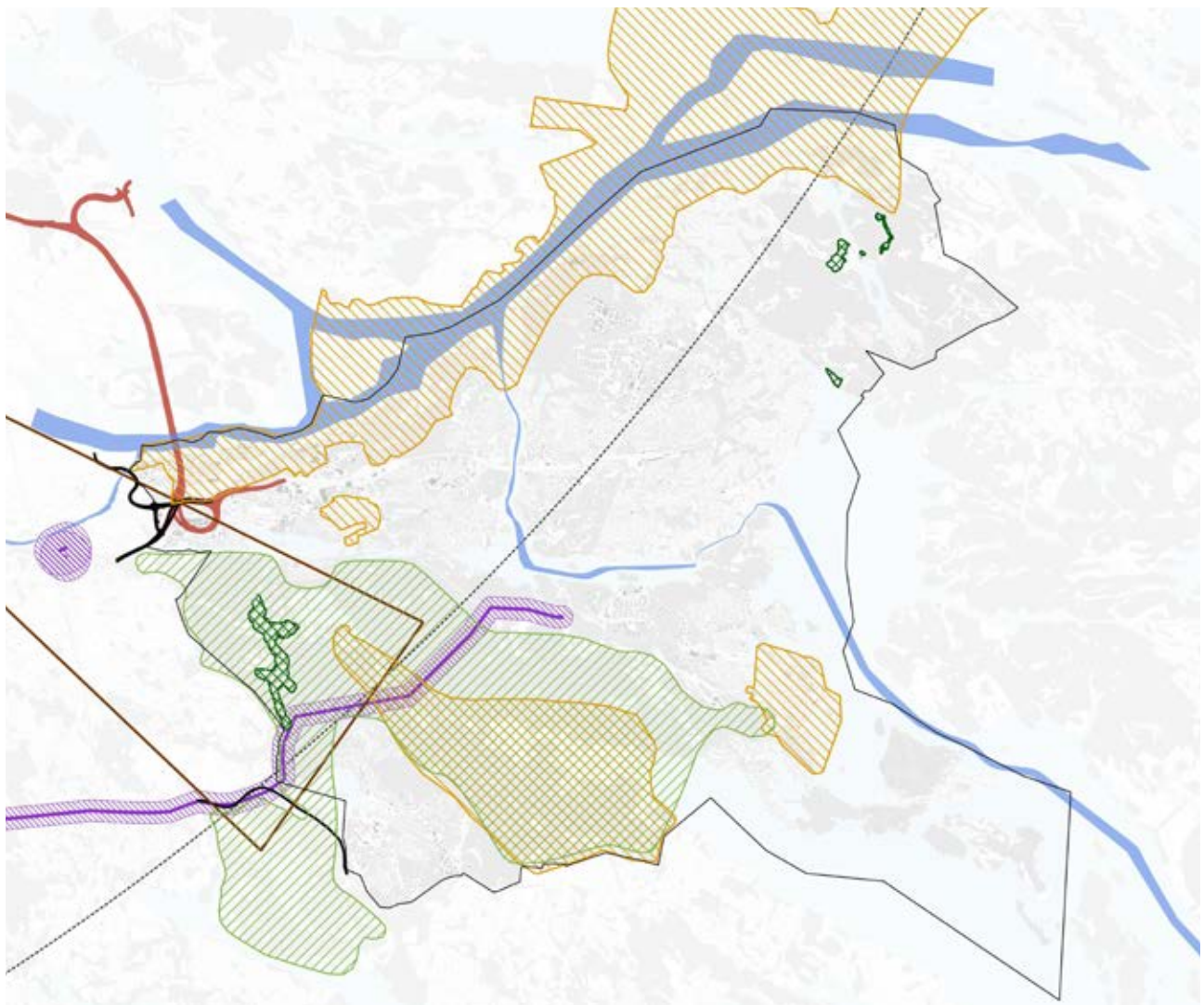
RIKSINTRESSEN

Riksintressen är områden, funktioner eller anläggningar som bedöms ha en särskild nationell betydelse enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Dessa omfattar naturvärden, kulturmiljöer, infrastruktur, energiförsörjning och friluftsliv. Syftet med riksintressesystemet är att säkerställa att viktiga samhällsfunktioner och miljövärden bevaras och utvecklas på ett sätt som gynnar hela landet. Varje riksintresse är unikt och dess värden och karaktär finns beskrivna på länsstyrelsens hemsida.

Kommunen har en skyldighet att i översiktsplanen redovisa riksintressen och hur dessa beaktas i planeringen. Enligt miljöbalken får inga åtgärder

vidtas som påtagligt skadar eller försvårar användningen av ett riksintresse. Det innebär att kommunen vid planläggning och beslut om mark- och vattenanvändning ska säkerställa att riksintressena på olika sätt tillgodoses, och i detaljplaner och övriga ärenden som berör riksintressen ska konsekvenserna för riksintressets värden och karaktär tydligt konsekvensbedömmas, samtidigt som de vägs mot lokala behov och utvecklingsmål.

Kommunens bedömning är att översiktsplanens inriktning är möjlig att genomföra utan att föranleda påtaglig skada eller försvårande av användning av de samlade riksintressena inom kommunen

Riksintressen enligt Miljöbanken

0 1 2 3 4 km

Friluftsliv (Naturvårdsverket)

Natura 2000-områden (Naturvårdsverket)

Kulturmiljövärden (Riksantikvarieämbetet)

Inflygningskorridor

Farleder (Trafikverket)

Befintliga vägar (Trafikverket)

Framtida vägar – Östlig förbindelse (Trafikverket)

Flygplats MSA – påverkar hela kommunen, ej visuellt återgiven (Trafikverket)

Transmissionsnät för el (MSB)

Påverkansområde transmissionsnät för el (MSB)

Påverkansområde väderadar (Försvarmakten)

Kommungräns

då översiktsplanens bygger vidare på tidigare översiktsplaners inriktning vilket prövats i tidigare planeringsprocesser. Översiktsplanen pekar heller inte ut några nya bebyggelseområden. I de fall riksintresse berörs i samband med exploatering studeras det närmare i efterföljande planering. Respektive riksintresse beskrivs närmare tillsammans med kommunens förhållningssätt i följande avsnitt.

I Nacka finns följande riksintressen:

- Anläggningar för kommunikationer (farleder, inflygningskorridorer, vägar)
- Kulturmiljövård
- Natura 2000-områden
- Friluftsliv
- Totalförsvaret

RIKSINTRESSEN – KOMMUNIKATIONER

Riksintressen för kommunikationer kan vara bebyggelse och anläggningar som är av stor betydelse för det sammanhållna nationella vägnätet, järnvägsnätet, luftfarten och sjöfarten. Utpekande av ett riksintresse för kommunikationer innebär att intresset ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen.

Befintliga vägar

Södra länken/Väg 75 till Svindersvik

Väg 222/260 från Stadsgården till Svindersvik

Kommunens förhållningssätt:

- Befintliga vägsystem säkerställs genom Trafikverkets huvudmannaskap och befintliga vägplaner/detaljplaner. Inga åtgärder får vidtas som väsentligt försvårar användningen av vägarna.

Framtida vägar – Östlig förbindelse

Östlig förbindelse är ett riksintresse för framtida vägförbindelse och syftar till att binda samman Södra och Norra länken till en ringled kring Stockholm. Den omfattar tunnelrör och trafikplatser i Sickla och Ropsten, samt ett skyddsområde för att säkerställa anläggningens funktion och genomförande. På mark där vägtunnelns tak ligger närmare markytan än 25 meter kan ingen ny bebyggelse tillkomma.

Kommunens förhållningssätt:

- Pågående och kommande planer ska förhålla sig till skyddsområdet så att genomförandet av Östlig förbindelse inte påtagligt försvåras.
- Kommunen verkar för att planeringen av Östlig förbindelse återupptas och att staten slutför projekteringen, så att gränsdragningar och förutsättningar för stadsutvecklingen tydliggörs.

Kommunen verkar för att Östlig förbindelse kan genomföras och finansieras i form av exempelvis offentlig-privat samverkan.

Sjöfartstrafik – Farleder

Nacka omfattas av flera farleder som är av riksintresse för sjöfarten. Dessa farleder används för nationell och internationell fartygstrafik, regional pendelbåtstrafik, skärgårdstrafik och fritidsbåtar. Kajer och hamnanläggningar utgör även tilläggsplatser för yrkes-, skärgårds- och kollektivtrafik.

De huvudsakliga farlederna i Nacka är:

- 529 Jungfrufjärden – Baggensfjärden (Ingaröfjärden)
- 530 Baggensfjärden – Halvkakssundet
- 539 Lagnögrund – Rödhällsgrund (Värmdö-Garpen)
- 540 Fjäderholmarna – Stockholms ström
- 541 Kanholmsfjärden – Stockholms hamn (Värtan)
- 915 Danviksbron – Gröndal

Farlederna längs Nackas norra kust, genom Skurusundet och Baggenstaket, är av särskild betydelse för Stockholms sjöfart och förbindelser med skärgården.

Kommunens förhållningssätt:

- Inga åtgärder får vidtas som väsentligt försvårar användningen av farlederna.

Flygtrafik – Inflygningskorridorer och höjdrestriktioner

Nacka omfattas av en inflygningskorridor till Bromma flygplats samt av hinderbegränsande ytor och så kallade MSA-tytor (Minimum Sector Altitude) för både Bromma och Arlanda flygplatser.

Hinderbegränsande ytor definierar områden där höga byggnader kan påverka flygsäkerheten och måste beaktas vid planering. MSA-ytorna innebär att byggnader eller objekt med en totalhöjd på 20 meter eller mer inom cirka 60 km från flygplatsernas mittpunkt ska samrådas med Luftfartsverket och Swedavia för bedömning av eventuell påverkan på riksintresset för luftfart.

Kommunens förhållningssätt:

- Luftfartens intresse säkerställs genom att detaljplaner som medger byggnader eller objekt med en totalhöjd på 20 meter eller mer remitteras till Trafikverket, Luftfartsverket och Swedavia.
- Försvarsmakten remitteras när planområdet ligger utanför sammanhållen bebyggelse (20 meter) eller inom sammanhållen bebyggelse (45 meter).
- För byggnader och objekt inom MSA-ytorna, cirka 60 km från Bromma och Arlanda flygplatser, sker samråd med Luftfartsverket och Swedavia för bedömning av eventuell påverkan på riksintresset.

RIKSINTRESSE – KULTURMILJÖER

Kulturmiljövårdens riksintressen är statliga anspråk som avser sammanhängande kulturmiljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv. Riksintressena rymmer en stor variation av kulturmiljöer, från skärgårdsmiljöer till slott och herrgårdar och från odlingslandskap till industrimiljöer och stadsmiljöer. Tillsammans ger riksintressena en bred bild av landets historia och utvecklingen av vårt samhälle. De speglar hur människan utnyttjat tillgängliga naturresurser, sociala villkor, byggnadsskick och estetiska ideal. Beskrivningar av riksintressena och deras värden har tagits fram av Riksantikvarieämbetet, vilket ger en vägledning för hur områdena kan bevaras och utvecklas. Mer information finns i Riksintressebeskrivningar | Riksantikvarieämbetet eller i kommunens eget planeringsunderlag. Förändringar i kulturmiljöer ska ske varsamt och med hänsyn till det historiska perspektivet.

Nackas riksintresseområden för kulturmiljövård:

Erstavik – Herrgårdsmiljö från den gustavianska tiden i öppen odlingslandskap.

Norra Sicklaön och norra Saltsjö-Boo – Farledsmiljö som visar skärgårdens historiska betydelse för Stockholms sjöfart, handel och försvar.

Saltsjöbaden – Tidig societetsbadort och högborgerlig villastad med internationella influenser från 1800-talet.

Storängen – Villasamhälle från tidigt 1900-tal planerat för akademiskt bildad medelklass.

Kommunens förhållningssätt:

- Ny bebyggelse som påtagligt skadar riksintresseområdena får inte tillkomma.
- Kulturmiljöerna ses som en viktig tillgång för både dagens och framtida Nackabor.
- Väl avvägda nutida tillägg kan övervägas, så länge de respekterar och samspelar med den historiska kontexten.
- Planeringen ska balansera bevarande och försiktig utveckling för att säkerställa att kulturmiljöernas värden stärks långsiktigt.

RIKSINTRESSE – NATURA 2000

Skyddade naturområden av riksintresse bevaras för att säkerställa ekologiska samband, biologisk mångfald och långsiktigt hållbara ekosystem. Natura 2000-områdena i Nacka är en del av EU:s nätverk av värdefull natur och omfattas av särskilda bevarandeåtgärder. Inom riksintresseområden för naturvård får mark- och vattenanvändning inte påtagligt skada de skyddade naturvärdena.

I Nacka finns tre Natura 2000-områden:

Ekoberget – Bergsbranter med höga naturvärden.

Velamsund – Betesmark med träd och ädellövsskog med högt bevarandevärde.

Söderbysjön-Dammtorpssjön – Sjösystäm med viktiga ekosystemfunktioner.

Kommunens förhållningssätt:

- Kommunen verkar för en sammanhållen grön infrastruktur för att långsiktigt stärka områdenas ekologiska funktion.
- Exploatering inom dessa områden är inte tillåten. Skogsbruk och friluftsliv får inte skada naturvärdena.

Foto: Nacka kommun/Henrik Trygg

RIKSINTRESSE – FRILUFTSLIV

I Nacka omfattas större delen av riksintresset för friluftsliv Nacka–Erstavik–Flaten, ett av Stockholms viktigaste och mest lättillgängliga friluftsområden. Området har höga rekreativvärden med tysta miljöer, badsjöar, vandringsleder och friluftsanläggningar. I områdena för riksintresset för friluftsliv ska förutsättningarna för naturupplevelser, friluftsverksamhet och tillgänglighet för allmänheten värnas.

Förhållningssätt:

- Områden av betydelse för friluftsliv ska bevaras och göras tillgängliga för allmänheten.
- Det finns möjlighet att utveckla områdets värden genom fler leder, rastplatser och bättre skyltning.
- Kommunen säkerställer riksintresset genom avtal med markägare och genom att anlägga samt sköta vissa leder och anordningar.

RIKSINTRESSE – TOTALFÖRSVARET

Riksintresset för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Riksintressen inom Nacka kommun är påverkansområde för Håtuna väderradar. Försvarsmakten ska kontaktas i tidigt skede gällande plan-, miljö- och byggnadsärenden i områden som är av riksintresse. Det gäller även höga objekt utanför riksintresse. Höga objekt kan exempelvis vara höga byggnader, master eller vindkraftverk.

Håtuna Väderradar

Nacka berörs av riksintresset Håtunas väderradarstation (TM0101), vars påverkansområde sträcker sig inom en radie av 50 kilometer från stationen. Inom detta område kan vindkraftverk och andra höga objekt påverka väderradarnas funktion, varför särskilda analyser behöver genomföras av Försvarsmakten innan sådana anläggningar uppförs.

Utöver detta har Försvarsmakten pekat ut hela Sveriges yta som samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse alternativt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Transmissionsnät

Transmissionsnätets ledningar och -stationer spelar en central roll i att koppla samman olika delar av landets elsystem. Samtliga ledningar och stationer i transmissionsnätet för el utgör områden av riksintresse för totalförsvarets civila del enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Riksintresset syftar till att säkerställa en stabil och långsiktig elöverföring, vilket är en förutsättning för såväl Nackas som regionens elförsörjning. MSB anser att områden av riksintresse så långt möjligt ska redovisas öppet. Vissa delar omfattas dock av sekretess och kan därmed inte redovisas öppet. Påverkansområden kring transmissionsnätets anläggningar kan vara större än vad som redovisas i kartor. Åtgärder både inom och i närheten av områdena som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna är enligt MSB exempelvis tillkommande störningskänslig bebyggelse, nya verksamheter som kan påverka elsäkerheten, nya skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken samt förändringar i transportinfrastrukturen till anläggningarna. Transmissionsnätet förvaltas av Svenska kraftnät.

Förhållningssätt:

- Tillkommande bebyggelse och anläggningar inom riksintresseområdet för totalförsvarets militära del ska samrådas med Försvarsmakten.
- Höga objekt inom påverkansområdet för Håtuna väderradar ska prövas med hänsyn till radarverksamheten.
- Exploatering och andra åtgärder i anslutning till transmissionsnätets anläggningar ska ta hänsyn till anläggningarnas funktion, säkerhet samt möjligheter till framtida underhåll och utveckling.
- Samråd ska hållas med Svenska kraftnät när åtgärder planeras inom 500 meter från transmissionsnätets anläggningar.

PLANERINGSUNDERLAG

URVAL AV RELEVANTA POLITISKT BESLUTADE STYRDOKUMENT

Mål och budget 2023-2025 (Nacka kommun, 2022)

Program för markanvändning med riktlinjer för markanvisnings- och exploateringsavtal (Nacka kommun, 2021)

Klimat- och miljöprogram 2025-2040
(Nacka kommun, 2025)

Klimatanpassningsprogram (Nacka kommun, 2023)

Naturvårdsplan, naturskötsel och friluftsliv i
Nacka kommun (Nacka kommun, 2025)

Vattenplan – Åtgärder för rena sjöar och kust
(Nacka kommun, 2025)

Avfallsplan 2021-2026 (Nacka kommun, 2021)

Dagvattenstrategi (Nacka kommun, 2018)

Framkomlighet i Nacka, Strategi (Nacka kommun, 2016)

Cykelstrategi i Nacka (Nacka kommun, 2023)

Cykelprogram för Nacka kommun
(Nacka kommun, 2024)

* Grönstrukturprogram (Nacka kommun 2011), Kultur-
miljöprogram (Nacka kommun 2011), Kustprogram
(Nacka kommun 2011)

URVAL AV UTREDNINGSUNDERLAG FÖR ÖVERSIKTSPLANEN

Förslag till grön-och blåstrukturprogram för
Nacka kommun (Nacka kommun, 2025)

Resvanor i Nacka kommun (Tyréns, 2024-03-04)

Båtpendling i Nacka 2050 (WSP, 2024-06-12)

Resandepotential pendelbåtsbryggor Skurusundet,
Nacka kommun (WSP 2023-12-14)

MKB granskingsversion (Ekologigruppen, 2025)

Postmodernismen- komplettering av kulturmiljöprogram-
met 1975-2000 (Sweco 2024)

Befolkningsprognos för Nacka kommun (Sweco, 2025)

Förslag till näringslivsstrategi, remissversion
(Nacka kommun, 2025)

Integrerad kulturmiljö- och landskapsanalys
(Nacka kommun, 2025)

Social stadsrumsanalys (White arkitekter 2023)

Webbdialog Nacka översiktsplan
(White arkitekter & Spacescape 2023)

Förslag till vattentjänstplan (Nacka kommun, 2025)

* I samband med antagande av översiktsplanen upphävs dessa
styrdokument vilka övergår till kommunala planeringsunderlag.

**NÄRA NACKA – DÄR STADENS
PULS MÖTER NATURENS LUGN
ÖVERSIKTSPLAN 2050**

Läs mer här
nacka.se/oversiktsplan2050
eller via denna QR-kod.